

HAFTALIK BİLGİLENDİRME

RAPORU

2021

25 - 31 Ekim Günleri

İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu
Genel Başkan Başkanlığı**

İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
25-31 EKİM 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	3
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
2022 BÜTÇESİ İKTİDARIN İFLAS VE ÇÖKÜŞ BELGESİ!	11
SON BİR YILDA MOTORİN YÜZDE 39,4; BENZİN YÜZDE 16,15; LPG OTOGAZ YÜZDE 16,9 ORANINDA ZAMLANDI...	11
TÜRKİYE ASGARİ ÜCRETE AVRUPA SONUNCU	12
ÜLKE EKONOMİSİ TOZ DUMAN	13
İŞSİZ KADINLAR ORDUSU BÜYÜYOR	15
DERİNLEŞEN KADIN YOKSULLUĞU	17
SALGINDA KADIN OLMAK	19
ÇOCUĞA YÖNELİK SUÇ KARNESİ DE ZAYIF	22
DÜNYADAKİ ÇOCUK İŞÇİ SAYISI 160 MİLYONA YÜKSELDİ!	26
TEİAŞ'IN ÖZELLEŞTİRİLMESİ ÇOK YÖNLÜ BİR TEHDİTTİR!	27
YERALTI KÖMÜR MADENLERİNDE İŞÇİLİK MALİYETLERİNİN % 40'INI DEVLET KARŞILAMAKTA	30
2022 BÜTÇESİNDEN DİYANET'E DEV PAY!	31
ARAÇ SALTANATINA 3 BİN YENİ ARAÇ	32
İFLASLAR SON 3 AYDA YÜZDE 63 ORANINDA ARTTI	32
İŞKURA'A KAYITLI İŞSİZLER TÜİK VERİLERİNDE YER ALMADI	33
MÜTEAHHİT HEP KAZANIYOR	33
SARAY'IN TERCİHİ HALK DEĞİL, 5'Lİ ÇETE	34
YAP-İŞLET-DEVRET USULSÜZ CEZA KES	35
VARLIK BARIŞI'NIN KİME HİZMET ETTİĞİ PANDORA BELGELERİYLE ORTAYA ÇIKTI	36
ÜRETİCİDE UCUZ, RAFTA EL YAKIYOR	37
"ASLAN PAYI" KUŞA DÖNDÜ	38
'AY'A SERT İNİŞ' İÇİN CEP HARÇLIĞI	39
1 SANTİM YÜKSEK YOLA 57 MİLYON TL	39
İHALELERDE DAYIM SAĞ OLSUN DÖNEMİ	40
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI BÜTÇESİNİN YÜZDE 60, PERSONEL GİDERİNİN YÜZDE 40 ARTIRILMASI ÖNGÖRÜLDÜ	41
KENDİNE BONKÖR, MİLLETE CİMRİ!	41
PTT'NİN YURT DIŞI GÖNDERİMİNE YÜZDE 300'E VARAN ZAM	41
AKP'Lİ BELEDİYELER AYNI ŞİRKETE İHALE YAĞDIRMIŞ!	42
ANKAPARK KASAYI GİRİŞTE HORTUMLADI	43
DİYANET KAMUYA GEÇİŞİN ADRESİ	43
TÜSİAD'DAN DERİN MESAJLAR...	44
TÜGVA'DAN BÜROKRATLARA 'REİS'Lİ TEHDİT	46
TÜGVA KAMUDA DA TEMSİL EDİLMİŞ	48
MEB'İN FABRİKASI MESLEK LİSELERİ	49
EĞİTİM 2002'DEN BUGÜNE TEPETAKLAK	49
MUÇEV'İN GÖZÜ SİT ALANI VE KORUMA BÖLGESİNDE	50
SİYANÜR DEPOSU BÜYÜYOR FELAKETLER ARTIYOR!	51
ÜLKE NÜKLEER ATIK ÇÖPLÜĞÜ OLACAK	51
AĞIZ VE DİŞ SAĞLIĞI SERMAYEYE TESLİM	52
HEKİMLERİN 'BEŞ DAKİKA' İSYANI	53

MİLYONLARCA KİŞİ SAĞLIĞA ERİŞEMEDİ	54
ŞİDDET ARTIYOR, DAHA ÇOK SİĞİNAK YAPILMALI	55
AKM 29 EKİME YETİŞSİN DİYE İŞ GÜVENLİĞİ HİÇE SAYILIYOR!	56
HAK GASPI İFLAS ETTİRDİ	56
SARAY'IN KARA TABLOSU; SON 4 AYDA 3 BİN 262 KİŞİ GÖZALTINA ALINDI	57
AVRUPA KOMİSYONU 2021 TÜRKİYE RAPORU HAKKINDA	57
DOĞU'DA BATI'DA HER CEPHEDE KRİZ	58
HÜKÜMET, VARLIĞININ HİKMETİNİ KAYBETTİ	59

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu doğrudan olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti için sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkelerini kapsar olmasıdır. Söylemleriniz tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiği son derece önemlidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemini unutmamalıyız.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

25-31 EKİM 2021 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*26 Ekim 2017'de İYİ Parti Meral Akşener öncülüğünde kuruldu.

*27 Ekim Türkmenistan Bağımsızlık Günü

*27 Ekim Dünya Görsel ve İşitsel Miras Günü

*28 Ekim Dünya Animasyon Günü

*29 Ekim Cumhuriyet Bayramı:29 Ekim 1923 Türkiye'de cumhuriyetin ilanı: Mustafa Kemal Atatürk ilk Türkiye cumhurbaşkanı seçildi.

*29 Ekim – 04 Kasım Kızılay Haftası

*30 Ekim 2020'de eski başbakan Mesut Yılmaz hayatını kaybetti.

*31 Ekim 2007'de eski SHP Genel Başkanı, Başbakan Yardımcısı, Bilim Adamı ve Siyasetçi Erdal İnönü hayatını kaybetti.

*31 Ekim Dünya Tasarruf Günü

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

-Tasarruf Ve Yatırım Eğilimi

- TÜİK'in kurumsal sektör hesaplamalarına göre Türkiye'deki toplam tasarrufların (Kamu + özel) milli gelire oranı 2020 yılında yüzde 26'dan yüzde 26,8'e yükseldi. IMF de geçen hafta güncellediği verilere göre Türkiye'nin toplam tasarruf oranının 2021 yılında yüzde 30,2'ye kadar yükseleceğini tahmin etti.
- TÜİK'e göre 2020 yılında Türkiye'deki tüm kesimler toplam 1 trilyon 355 milyar liralık tasarruf yaptı.
- Aynı zamanda IMF, Türkiye'deki toplam yatırımların milli gelire oranını da 2020 yılında yüzde 25'ten yüzde 31,9'a yükseldiğini, 2021 yılında ise yüzde 32,1 olacağını tahmin etti.
- Türkiye'deki toplam tasarrufların arttığı 2020 yılında hanehalkının (ailelerin) tasarrufları ise azaldı.

-Hanehalkının Tüketimi Gelirinden Fazla Arttı, Tasarrufları Azaldı

- TÜİK'in belirlemelerine göre gayri safi milli hasılanın cari fiyatlarla yüzde 17,5 oranında arttığı 2020 yılında hanehalkının *harcama, tasarruf veya yatırım amacıyla kullanabileceği harcanabilir geliri* (ücret, kazanç, sosyal yardımlar, emeklilik hakları ve net mülk gelirleri) yüzde 14,2 oranında arttı. Dolayısıyla hanehalkının harcanabilir gelirinin gayrisafi yurt içi hasıla içerisindeki payı yüzde 66,4'ten yüzde 64,5'e geriledi.
- Harcanabilir geliri yüzde 14,2 oranında artarak 3 trilyon 216 milyar lira olan hanehalkının toplam tüketim harcamaları ise yüzde 16,6 oranında artarak 2 trilyon 864 milyar liraya yükseldi. Dolayısıyla 2019 yılında 360 milyar lira tasarruf eden hanehalkı 2020 yılında ise ancak 352 milyar lira tasarruf yapabildi. Hanehalkının 2020 yılında yaptığı tasarruf 2019 yılına göre yüzde 2,1 oranında azaldı.
- 2019 yılında harcanabilir gelirinin yüzde 12,8'ini tasarruf edebilen hanehalkı, 2020 yılında ise ancak yüzde 10,9'unu tasarruf etti. Hanehalkının tasarruf oranı 2017 yılında yüzde 15,4 düzeyinde bulunuyordu.
- Son yıllarda geliri enflasyon kadar artmayan hanehalkı, gelirinin daha büyük bir kısmını tüketim harcamalarına ayırmak zorunda kalıyor, dolayısıyla tasarruf oranı geriliyor.
- Bu arada hanehalkının, bankalara, finansman şirketlerine, TOKİ'ye ve varlık yönetim şirketlerine olan borçları esas alınarak yaptığım hesaplama göre hanehalkının borcunun harcanabilir gelirine oranı da 2020 yılında yüzde 28,2'ye kadar çıktı. Bu oranı 2019 yılı için yüzde 23,6 olarak hesapladım. Hanehalkı borcunun harcanabilir gelirine oranının 2021 yılında daha da yüksek bir noktaya çıktığını tahmin ediyorum.
- Hanehalkının harcanabilir gelirinden bankalara olan borçları ödemek zorunda olduğu faizin payı ise 2020 yılında yüzde 2,6 oldu. Bu oranın 2021 yılında çok daha yüksek bir orana çıkacağı tahmin ediliyor.

-İşsizlik Yüksek Seyrini Sürdürüyor

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Sanayi üretimi. İç talep ve ihracat artışına rağmen işsizlik oranıyla ilgili göstergeler yüksek seyirini sürdürüyor.
- **Mevsim etkisinden arındırılmış verilere göre bu yıl ağustos ayında resmi işsizlik oranı bir önceki aya göre değişmedi ve yüzde 12,1 olarak gerçekleşti.**
- Çalışabilir yaştaki nüfusun bir önceki aya göre 87 bin kişi artarak 63 milyon 831 bine çıktığı ağustos ayında, iş gücü ise 4 bin kişi azalarak 32 milyon 672 bin kişiye geriledi. Ağustosta istihdam bir önceki aya göre 11 bin kişi azalırken, işsiz sayısı ise 4 bin kişi arttı. İşgücüne dahil olmayan nüfus ise 91 bin kişi artarak 31 bin 160'a yükseldi.
- **TÜİK'e inanmak gerekirse şöyle bir Türkiye manzarası ortaya çıkıyor: Üretim artıyor, ihracat artıyor, Türkiye ekonomisi büyüyor (adeta uçuyor). Bütün bu olumlu gelişmelere rağmen Türk halkı çalışmak istemiyor. Bu nedenle de hem istihdam hem işgücü azalıyor ve işgücü dışındaki nüfus artıyor. Bütün ekonomik göstergelerin "uçtuğu" bir dönemde işgücüne katılım oranı yüzde 51,3'ten yüzde 51,2'ye, istihdama katılım oranı da yüzde 45,1'den yüzde 45'e geriliyor!**
- **Kayıt Dışı İstihdam Artıyor Kayıtlı Azalıyor:** Ağustos ayı işgücü istatistiklerinde dikkat çeken bir başka ilginç gelişme ise işinden dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı çalışanların sayısının bir önceki aya göre 498 bin kişi azalması ve kayıt dışı çalışanların sayısının ise 484 bin kişi artması oldu.
- **TÜİK'e göre kayıt dışı çalışma oranı hem tarım hem de tarım dışı sektörlerde arttı. Tarımda yüzde 84,9'dan yüzde 86,57'e çıkan kalıt dışı çalışma oranı tarım dışı sektörlerde ise yüzde 17,4'ten yüzde 18,7'ye yükseldi.**
- Eğer bu istatistik doğruysa. Türkiye'deki istihdamın kalitesi de giderek düşüyor ve emek sömürüsü büyüyor.
- **Gerçek İşsizlik Yüzde 22:** İşsizler, istihdamda gözükmekle birlikte kısa süreli çalıştıkları için daha uzun süreli çalışabilecekleri bir iş arayanlar (zamana bağlı eksik istihdam) ve işsiz olduğu halde iş bulma umudu olmadığı için iş aramayan, ancak iş bulsa hemen çalışmaya başlayabilecek durumda olanların (umutsuzlar) toplamından oluşan gerçek işsizlerin oranı ise yüzde 22 olarak açıklandı.
- Yapılan hesaplamalara göre gerçek işsizlerin sayısı Ağustos 2021 itibarıyla 7 milyon 834 bin kişiye ulaşıyor.
- **İŞ-KUR'a Göre İş Arayanların Sayısındaki Artış:** TÜİK'e göre işsiz sayısının 11 bin kişi arttığı ağustos ayında, İş-Kur'a kayıtlı iş arayanların sayısı ise 199 bin kişi arttı. Her iki kuruluşun sayıları arasında 190 bine yakın fark oluştu. Çalışırken de İş-Kur aracılığıyla iş arayanlar nedeniyle her iki sayının birbirinin aynısı olması beklenmese de (TÜİK'e göre zamana bağlı eksik istihdamın 390 bin kişiden fazla azaldığı, yani çalışırken iş arayanların da azaldığı bir ayda) iki sayı arasında bu kadar yüksek fark olmasının izahı güç gözüküyor.
- İş-Kur'a kayıtlı iş arayan sayısı eylülde ise ağustos ayına göre 155 bin kişi daha artarak 3 milyon 350 bine kadar yükseldi.

-İşsizlik Sigortası 1 Milyon 64 Bin Başvuru Aldı 445 Binine Para Ödedi

- Uzun bir süre işten çıkarılma yasağı uygulanmasına rağmen bu yıl Ocak-Eylül döneminde toplam 1 milyon 65 bin işsiz, işsizlik sigortasından yararlanabilmek için İşsizlik Sigortasına başvurdu.
- **Ancak bu dönemde başvuranların sadece 445 binine, (yüzde 41,8'ine) işsizlik aylığı bağlandı.**
- Resmi işsiz sayısının bile 4 milyon kişi civarında seyrettiği Türkiye'de Eylül ayında işsizlik sigortasından ödenek alan işsiz sayısı ise önceki aylara göre artmakla birlikte 360 bin kişide kaldı.
- **Bu arada birikimleri işsizlerden daha çok başka alanlara (işveren desteği, pandemi desteği v.s) aktarılan İşsizlik Sigortası Fonunun toplam varlığı ise Eylülde 1,2 milyar lira daha azalarak 87,2 milyar lirana indi.**
- Fonun varlıkları 2020 yılı ve bu yılın ilk dokuz aylık döneminde 44 milyar lira azaldı. Fonun aynı dönemdeki gelirlerinin de 115,4 milyar lira olduğu dikkate alındığında, 2020 yılı başından bu yana Fondan yapılan toplam harcamanın 160 milyar lirayı bulduğu hesaplanıyor.

-Çalışanların Gelirden Aldığı Pay Azaldı

- TÜİK'in belirlemelerine göre gayri safi milli hasılanın cari fiyatlarla yüzde 17,5 oranında arttığı 2020 yılında, tüm ekonominin (devlet, mali ve mali olmayan şirketler ve hane halkının) çalışanlara ödediği ücretlerdeki artış ise sadece yüzde 9,6'da kaldı. 2020 yılında enflasyon da yüzde 14,6 olmuştu.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- 2020 yılında devletin çalışanlara yaptığı ödemeler bir önceki yıla göre yüzde 16,3 oranında artarken, mali şirketlerin ödemelerinde yüzde 16,2 oranında, mali olmayan şirketlerin ödemelerinde ise yüzde 6,5 oranında artış yaşandı.
- Çalışanlara yapılan ödemelerin, önceki yıla göre daha düşük oranda artması, hanehalkının harcanabilir gelirindeki düşük oranlı artışı ve tasarrufun azalmasını açıklıyor.

-Kamunun İstihdamı 4,8 Milyon Kişiye Çıktı

- Kamu kesiminin toplam istihdamı Haziran 2021 itibariyle 4 milyon 834 bin kişiye yükseldi. Kamunun istihdamında geçen yılın sonuna göre 43 bin kişilik artış yaşandı.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığının (SBB) verilerine göre bu yıl ocak-haziran döneminde kamuda kadrolu olarak çalışan memurların sayısı 9 bin kişi azalarak 2 milyon 961 bin kişiye gerilerken, sözleşmeli personel sayısı 27 bin kişi artarak 529 bine yükseldi.
- Aynı dönemde sürekli işçi sayısı 15 bin kişi artarak 1 milyon 178 bine, geçici işçi sayısı 10 bin kişi artarak 60 bine ve diğer şekillerde istihdam edilenlerin sayısı da bin kişi artarak 107 bine yükseldi.
- Sözleşmeli personel ve geçici işçi sayılarındaki artış, kamuda iş güvencesi olmayan istihdamın arttığını gösteriyor.

-Sanayi Üretimi Artıyor

- Türkiye'nin sanayi üretimi ağustosta (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış verilere göre) bir önceki aya göre yüzde 5,4 oranında artarken, yılın ilk sekiz aylık dönemindeki artış ise (takvim etkisinden arındırılmış) yüzde 21,74 oldu. Geçen yılın aynı döneminde üretim yüzde 2,9 oranında azalmıştı.
- Ağustosta bir önceki aya göre madencilik sektörünün üretimi yüzde 1,7, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektörünün üretimi yüzde 0,2 oranında azalırken, imalat sanayi üretiminde yüzde 6,3 artış kaydedildi.
- Ocak-ağustos döneminde ise madencilik sektörünün üretiminde yüzde 19, imalat sanayi üretiminde yüzde 22,8 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme sektörünün üretiminde yüzde 11,1 oranında artış yaşandı.
- Ocak-ağustos döneminde ara malı üretiminde yüzde 25,8, dayanıklı tüketim malı üretiminde yüzde 31, dayanıksız tüketim malı üretiminde yüzde 16,6, enerji üretiminde yüzde 10,9 ve sermaye (yatırım) malı üretiminde de yüzde 23,9 oranında artış kaydedildi.

-Cari İşlemler Dengesi 9 Ay Aradan Sonra Fazla Verdi

- Türkiye 9 aylık bir aradan sonra bu yıl Ağustos ayında 528 milyon dolarla cari işlemler fazlası verirken, ocak-ağustos dönemindeki cari işlemler açığı da geçen yılın aynı dönemine göre 12 milyar dolar azalarak 14 milyar dolara geriledi. Türkiye bundan önce en son Ekim 2020'de cari işlemler fazlası vermişti.
- Ocak-Ağustos döneminde cari işlemler açığının geçen yıla göre bu ölçüde azalmasında, ihracat gelirlerinin ithalat harcamalarına göre daha yüksek oranda artmasının yanı sıra, 2020 yılında mahrum kalınan turizm ve taşımacılık gibi hizmet gelirlerinin bu yıl nispeten olumlu seyretmesi etkili oluyor.
- Türkiye'nin döviz gelirlerinin yüzde 39,8 oranında artarak 176,6 milyar dolara yükseldiği ocak-ağustos döneminde, döviz harcamaları ise yüzde 25,2 oranında artarak 190,6 milyar dolar oldu.
- Özellikle Merkez Bankasının diğer ülkelerin merkez bankaları ile yaptığı para takası ve IMF'nin SDR tahsisatı yüzünden Türkiye'ye bu dönemdeki net sermaye girişi 27,8 milyar dolarla cari açığın oldukça üzerinde gerçekleşti. Aynı dönemde 13,5 milyar dolar olan kaynağı bilinmeyen döviz girişiyle (net hata ve noksan) birlikte brüt rezervlerde 27,2 milyar dolarlık artış yaşandı.

-Kısa Vadeli Dış Borçlar 127 Milyar Dolara Çıktı

- Türkiye'nin kısa vadeli dış borçları ağustosta bir önceki aya göre 1,6 milyar dolar artarak 126,9 milyar dolara yükseldi.
- Ağustosta kamu sektörünün (kamu bankaları) kısa vadeli dış borcu 87 milyon dolar artarak 25,5 milyar dolara yükselirken, Merkez Bankasının borcu ise 27 milyar dolar düzeyinde kaldı. Özel sektörü kısa vadeli borçları ise 1,6 milyar dolar daha artarak 74,4 milyar doları çıktı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Türkiye'nin kısa vadeli dış borç stoku 2020 yılı sonuna göre ise 12,6 milyar dolar arttı. Merkez Bankası 5,6 milyar dolarla ocak-ağustos döneminde kısa vadeli borcu en fazla artan kurum olurken, kamu bankalarının borcunda 2,2 milyar, özel sektörün borcunda ise 4,8 milyar dolarlık artış yaşandı.

-Gelecek Bir Yılda Ödenecek Dış Borç

- Türkiye'nin, orijinal vadesi ne olursa olsun vadesine bir yıldan daha az süre kalan dış borcu ise 169,2 milyar dolar olarak açıklandı. Vadesine bin yıl ve daha az kalan dış borç miktarı ağustosta önceki aya göre 500 milyon dolara yakın arttı.
- **Gelecek 12 ayda ödenmesi gereken dış borcun 36,2 milyar doları kamu kesimine (hazine, kamu bankaları ve KİT'lere), 27 milyar doları Merkez Bankasına, 106 milyar doları ise özel sektöre (bankalar vebankalar dışındaki şirketlere) ait bulunuyor.**

-Merkez Bankası Brüt Rezervi Azaldı

- **Brüt Rezerv (Varlık):** Merkez Bankasının, **brüt rezervi** (altın + döviz); 1- 8 Ekim günleri arasında 1 milyar 721 milyon dolar artarak **123 milyar 442 milyon** dolara yükseldi.
- Geçen hafta brüt **döviz rezervi** 2 milyar 131 milyon dolar artarak **85 milyar 335 milyon** dolara yükselirken, brüt **altın varlıkları** 410 milyon dolar azalarak **38 milyar 107 milyon** dolara geriledi.
- **Borçlar (Yükümlülük):** Merkez Bankasının bilanço içi döviz ve altın borçları geçen hafta 503 milyon dolar artarak 108 milyar 48 milyon dolara yükselirken, bilançosunda gözükmeyen (bilanço dışı) **döviz ve altın swap borçları** ise 361 milyon dolar artarak 66 milyar 977 milyon dolara çıktı.
- Swap dahil toplam **döviz ve altın borçları 864** milyon dolar artarak **175 milyar 25 milyon dolara** çıktı.
- **Net Rezerv:** Böylece Merkez Bankasının (*kamunun Merkez Bankasındaki mevduatı da borç kabul edildiğinde*) swap borçları dahil **net rezervi, 880 milyon dolar iyileşerek (eksi) -49,6 milyar dolar oldu.**
- IMF ile 2002 yılında imzalanan Stand-by anlaşması ile tanımlanan analitik bilançoya göre ise (kamunun döviz mevduatı Merkez Bankası borcu **sayılmadığında**) net rezervi ise değişmedi ve (eksi) – **37,3 milyar dolar oldu.**

-Dışarıya Ödenen Faiz

- Türkiye bu yılın ilk sekiz aylık döneminde dış borçları için dışarıya toplam 8 milyar 548 milyon dolar faiz ödedi.
- **Bu ödemenin 3 milyar 490 milyon dolarlık kısmını kamu kesimi, 5 milyar 58 milyon dolarlık kısmını ise özel sektör yaptı.**
- AKP döneminde Türkiye'nin dış borçları için dışarıya ödediği faiz ise 192 milyar dolara ulaştı. 2003 yılı başından bu yana devlet 89 milyar dolar, özel sektör ise 103 milyar dolar faiz ödemesi yaptı.

-Sıcak Para Çıkıyor

- Yabancılar, Türkiye'deki risklerini azaltmaya devam ediyor.
- Yabancıların Türkiye'deki hisse senedi, iç borçlanma kağıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku** 1 - 8 Ekim haftasında, 757 milyon dolar azalarak **68,9 milyar dolara** geriledi. Sıcak para stoku bu haliyle yıl başındaki düzeyinin 20,1 milyar dolar altında bulunuyor.
- **Kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında geçen hafta yabancılar net olarak 51,6 milyon dolarlık hisse senedi, 10,6 milyon dolarlık (net) devlet iç borçlanma kağıdı, 14 milyon dolarlık şirket borçlanma kağıdı sattılar. Yabancı bankalar Türkiye'deki bankalarda bulunan swap alacaklarını ise 700 milyon dolara yakın azalttılar.**
- Yabancıların mevduatları ise 48 milyon dolar arttı.
- Yabancı yatırımcıların 8 Ekim itibarıyla Türkiye'deki portföylerinin 21,4 milyar dolarlık kısmı hisse senedi, 8,5 milyar dolarlık kısmı kamu ve özel sektör borçlanma kağıdı ve repo, 30,4 milyar dolarlık kısmı döviz ve TL mevduatlarından, 8,7 milyar doları da swap alacaklarından oluşuyor.
- **Yabancı yatırımcılar kur ve fiyat değişimlerinden arındırıldığında bu yıl 1 Ocak – 8 Ekim günleri arasında hisse senedi ve iç borçlanma kağıtlarında net olarak 272 milyon dolarlık alım yaptılar. Swap alacaklarını net olarak da 11,9 milyar dolar azalttılar. Dolayısıyla yıl başından bu yana net sıcak para çıkışı (kur farklarından arındırılmış) 11,6 milyar dolar oldu.**

-Bütçe Eylülde 24 Milyar Lira Açık Verdi

- Merkezi yönetim bütçesi eylül ayında 23,6 milyar lira açık verdi. Bütçe açığı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 20,5 oranında azaldı. Faiz dışı bütçe açığı ise 9,5 milyar lira olarak gerçekleşti.
- Ocak-eylül dönemindeki bütçe açığı ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 56,5 oranında azalarak 61,6 milyar lira olarak gerçekleşti. Bütçe açığı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 56,6 oranında azaldı. Geçen yıl bu dönemde 32,8 milyar lira açık veren faiz dışı bütçe ise bu yıl 81,2 milyar lira fazlayla sonuçlandı.
- 15 Ekim günü TBMM'ye sunulan gereken 2022 yılı bütçe teklifinin temelini oluşturan Orta Vadeli Planda; başlangıçta 245 milyar lira olarak öngörülen, ocak-eylül döneminde 61,6 milyar lira olan bütçe açığının, yılın tamamında 230 milyar lira olarak gerçekleşeceği tahmin edildi.
- Buna göre, 2021 yılında merkezi yönetim bütçe gelirleri 1 trilyon 276 milyar lira (başlangıçta 1 trilyon 101 milyar lira olacağı öngörülmüştü), bütçe harcamaları ise 1 trilyon 506 milyar lira (başlangıçta 1 trilyon 346 milyar lira tahmin edilmişti) olacak.
- Hazine ve Maliye Bakanlığının bu ay yayımladığı Kamu Maliyesi Raporunda da yer verilen bu tahminin gerçekleşebilmesi için yılın kalan üç aylık döneminde bütçede 170 milyar liralık açık verilmesi gerekiyor.
- Aynı tahminlere yılın tamamında faiz dışı bütçe de 50 milyar liralık açıkla sonuçlanacak. Bunun gerçekleşebilmesi için de yılın kalan üç ayda faiz dışı bütçenin 131 milyar liralık açık vermesi gerekiyor.
- Hazine ve Maliye Bakanlığına göre, 2021 yılı bütçe gelirlerinin beklenenden 175,1 milyar lira daha yüksek gerçekleşecek olmasında şu faktörler etkili oldu:

o büyüme, enflasyon, dış ticaret ve istihdam gibi makro ekonomik göstergelerdeki gelişmeler bütçe gelirlerini 108 milyar lira,

o kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması 39,4 milyar lira,

o yıl içinde alınan ek önlemler 37,7 milyar lira,

o vergi dışı gelirler 35,8 milyar lira ilave gelire yol açtı.

o 49 milyar lirası salgın nedeniyle yapılan ek harcamalardan,

o 42,6 milyar lirası enflasyonun yüksek seyretmesi nedeniyle personel ve emeklilere yapılan zamlardan

o 31 milyar lirası ek yatırımlar, afet kaynaklı konut ve altyapı yatırımları için yapılan sermaye transferlerinden

o 24,7 milyar lirası da bütçe gelirlerindeki artış nedeniyle yerel yönetimlere ve fonlara aktarılacak paylardaki artıştan

o 16,8 milyar demiryolu ve enerji sektöründeki kamu kuruluşlarına sermaye aktarımı

o 23 milyar lirası da ek istihdam ve diğer gereksinimlerden kaynaklandı.

o Yapılandırma nedeniyle prim gelirlerinde yaşanan arış yüzünden SGK'ya yapılacak transferlerin başlangıca göre de 27,1 milyar lira daha az olacağı öngörüldü.

• Yıl içinde alınan ek önlemlerden, (1) kurumlar vergisinin 2021 için yüzde 25 olarak uygulanması 18 milyar, (2) KDV tevki at uygulamasının kapsamının genişletilmesi 9 milyar, yıllara yaygın inşaat işlerinden gelir vergisi tevkifatı yapılması 2,5 milyar, finansman gider uygulaması 4 milyar, elektrikli araçların ÖTV'sinin artırılması 600 milyon, özel iletişim vergisinin yüzde 7,5'ten yüzde 10'a çıkarılması 1,6 milyar, altın ithalatından alınan KKDF'ye ilişkin düzenlemeden 2 milyar lira gelir sağlanacağı tahmin ediliyor.

• 2021 yılı bütçe harcamalarında başlangıçtaki tahmine göre yaşanan 160 milyar liralık artışın ise;

• **2022 Bütçe Teklifi: 15 Ekim'de TBMM'ye sunulan 2022 yılı bütçe teklifinde, 2022 yılı bütçe harcamaları 1 trilyon 751 milyar lira, bütçe gelirleri 1 trilyon 472,6 milyar lira ve bütçe açığı da 278,4 milyar lira olarak öngörüldü.**

• 2022 bütçesinden personel giderleri için 493,9 milyar, mal ve hizmet alımı için 128,1 milyar, cari transferler için 657,3 milyar, yatırım için 132,3 milyar, sermaye transferleri için 10 milyar, borç vermek için 61,6 milyar, yedek ödenek için 27,4 milyar, faiz giderleri için de 240,4 milyar lira ayrıldı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- 2020 yılında tarımsal desteklemeler için bütçeye 25,8 milyar lira ödenek konuldu.

-Bütçeden 9 Ayda 142,3 Milyar Lira Faiz Ödendi

• Merkezi yönetim bütçesinden bu yıl ocak-eylül döneminde yapılan toplam faiz ödemeleri ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 31,9 oranında artarak 142,3 milyar lira olarak gerçekleşti. Her 100 liralık vergi gelirinin 18 lirası faiz ödemelerine gitti.

• **Faiz ödemelerinin yıl sonunda 180 milyar lira olacağı tahmin ediliyor. 2022 yılında ise 240 milyar liraya çıkması öngörülüyor.**

• AKP döneminde bütçelerden yapılan toplam faiz ödemesi ise 1 trilyon 208 milyar liraya ulaştı.

-Kredi Ve Mevduat Gelişmeleri

Mevduat

• Bankalardaki toplam mevduat, kur artışının da etkisiyle 63,9 milyar lira artarak 4 trilyon 167 milyar liraya yükseldi.

• TL cinsinden mevduatlar 20 milyar lira artarak ve 1 trilyon 859 milyar liraya çıktı.

• 531 milyon dolar artarak 257,1 milyar dolara çıkan döviz ve altın cinsinden mevduatların TL karşılığı ise 44 milyar lira artarak 2 trilyon 309 milyar lira oldu.

• **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payı (dolarizasyon oranı) da yüzde 55,4'e çıktı. Yurt içi ve yurt dışı kaynaklı toplam mevduatın yarısından çoğunu yabancı para cinsinden açılmış mevduatlar oluşturmaya devam etti.

• **Dolarizasyon;** gerçek kişilere ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 56,3 oldu. Gerçek kişilere ait döviz mevduatları 5 – 12 Ekim günleri arasında 279 milyon dolar azalarak 161,5 milyar dolara geriledi. *Gerçek kişilere ait yabancı mevduatların TL karşılığı ise 22,3 milyar lira artarak 1 trilyon 450 milyar lira oldu.*

Krediler

• Bankaların verdiği krediler (*bankaların bankalara verdiği krediler hariç*) 5 – 12 Ekim günleri arasında, döviz kredilerinin TL karşılığında kur artışı yüzünden yaşanan artışın da etkisiyle 29,3 milyar lira artarak 4 trilyon 50 milyar liraya yükseldi.

• Bu günler arasında TL krediler 6,6 milyar lira artarken, döviz cinsinden kredilerin TL karşılığında ise 23 milyar liralık artış oldu. Döviz kredileri gerçekte ise dolar cinsinden 190 milyon dolar azalarak 162,8 milyar dolara geriledi.

• Yıl başından bu yana Türk lirası kredilerde yüzde 10 oranında artış, döviz kredilerinde ise (dolar cinsinden) yüzde 1,7 oranında azalma yaşandı.

-Vatandaşın Bankalara Borcu

• **Bankalara Ve Finansman Şirketlerine:** Vatandaşların bankalara ve finansman şirketlerine olan (konut, taşıt, ihtiyaç ve kredi kartı) borcu (takiptekiler de dahil) 1 – 8 Ekim günleri arasında 636 milyon lira azalarak 957,6 milyar liraya indi. Bu borcun 20 milyar lirası vadesinde ödenmediği için takibe alınan kredi ve kredi kartı borçlarından oluşuyor.

• **Bankalar ve finansman şirketlerine olan borcun 767,5 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinden, 190,2 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 1,8 milyar liralık artış, kredi kartı borçlarında ise 2,4 milyar liralık azalma oldu.**

• Yıl başından bu yana ise 65,7 milyar lirası (yüzde 9,4) tüketici kredilerinden, 40 milyar lirası (yüzde 26,3) da kredi kartlarından olmak üzere toplam 105,3 milyar liralık (yüzde 12,4) oranında artış yaşandı.

• **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları da 15 milyar lirası tüketici kredilerinden, 5 milyar lirası da kredi kartlarından olmak üzere toplam 20 milyar lira düzeyinde bulunuyor. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devretmeleri nedeniyle takipteki borçlar olduğundan düşük gözüküyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- **Varlık Yönetim Şirketlerine Borç:** Bu arada bankaların vatandaşın zamanında tahsil edemedikleri için takibe aldıkları ancak daha sonra da varlık yönetim şirketlerine sattıkları alacaklarından kaynaklanan vatandaşın borcu da Mart 2021 sonu itibarıyla 30,3 milyar lira olarak açıklandı.
- **TOKİ'ye Olan Borç:** Vatandaşların taksitli konut alımları nedeniyle Toplu Konut İdaresine (TOKİ) olan borçları ise 26,4 milyar lira düzeyinde bulunuyor.
- **Toplam Borç:** Böylece **vatandaşların**, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) **toplam borcu 1 trilyon 14,3 milyar liraya ulaştı.**

-Faiz Oranları

Kredi Ve Mevduat Faiz Oranları

- 8 Ekim itibarıyla bankaların bir yıl vadeli TL cinsinden mevduata uyguladığı yıllık faiz oranı bir önceki haftaya göre 0,78 puan azalarak yüzde 17,20'ye geriledi. Bir yıla kadar vadeli ticari kredi faizleri ise 0,11 puan azalarak yüzde 20,13 oldu.
- Faiz indirimi sadece mevduat faizlerine yansırken, kredi faizlerini fazla etkilemedi.

Merkez Bankası Faizleri

- Merkez Bankasının çeşitli yollardan bankalara verdiği paranın (15 Ekim'de 303 milyar lira) ağırlıklı ortalama faizi de 15 Ekim itibarıyla yine yüzde 18 oldu.

İç Borçlanma Kağıtlarının Faizi

- Faiz indirimine rağmen Hazine iç borçlanma kağıtlarının faizi artmaya devam etti. İki yıl vadeli devlet tahvilinin 8 Ekim'de yüzde 18,17 faizi (**gösterge faiz**) s 15 Ekim'de yüzde 18,47'ye çıktı.
- Beş yıl vadelinin faizi yüzde 19,73'e, 10 yıl vadeli tahvilin faizi ise yüzde 19,96'ya kadar yükseldi.
- **Faiz oranları, önceki hafta sonuna göre iki yıl vadelide 0,27 puan, 10 yıl vadelilerde 1,47 puan, 5 vadelide 1,07 puan arttı.** Merkez Bankası faiz indirmek isterken, enflasyon beklentilerinin yükselmesiyle birlikte iç borçlanma faizlerinin artmasına yol açtı.

Risk Primi (CDS)

- Merkez Bankasının talimatla faiz indirimi yüzünden, Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası- 5 yıl vadeli*) ise geçen hafta da yüzde 3,7 oranında artarak 435,12 puana çıktı. Merkez Bankasının talimatla yaptığı faiz indirimi, **Türkiye'nin hem iç hem de dış borçlanma maliyetlerini artırdı. Aynı zamanda bir ekonomik durum göstergesi haline de gelen CDS primlerindeki artış ülkenin kredi değerliliğini azaltmakta ve borçlanma maliyetlerini yükseltiyor. Türkiye'nin CDS'i yıl başından bu yana yüzde 42 oranında arttı.**
- CDS'i Türkiye'den yüksek ülke olarak bir ter Arjantin bulunuyor. Türkiye diğer tüm ülkelerden daha yüksek bir risk primine sahip bulunuyor.
- Risk primi son 5 yılda en düşük noktaya 152,28'le 5 Ocak 2018 tarihinde inmiş, en yüksek noktaya da 643,15 değerine 10 Mayıs 2020 tarihinde çıkmıştı.

-Türk Lirası Tarihinin En Değersiz Noktasında

- Merkez Bankası yönetimindeki görevden almalar ve para politikasının güvenilirliğine ilişkin öteden beri devam eden endişeler Türk lirasını ABD doları karşısında 9,20 lira ile rekor düşük seviyeye indirdi. Diğer bir ifadeyle dolar kuru şimdiye kadarki en yüksek noktaya yükseldi.
- Dolar kuru (Merkez bankası döviz alış kuru) yıl başından bu yana yüzde 25,3, euro kuru ise yüzde 23,4 oranında arttı. Diğer bir ifadeyle TL yıl başından bu yana dolara karşı yüzde 20,2, Euro'ya karşı ise yüzde 15,6 oranında değer kaybetti.
- **Tek adam rejimiyle ilgili Anayasa değişikliğinin kabul edilmesi ve sonrasındaki gelişmelerin TL'nin değerinde yarattığı değişimler şöyle:**

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU
MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

TL'NİN DEĞERİ		
Tarih	1 Dolar/TL	1 Euro/TL
3 Kasım 2002 AKP'yi iktidara getiren seçim günü	1,6700	1,6612
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	3,6801	3,9083
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli'nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	4,0980	5,0747
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz" dediği gün.	4,7545	5,4969
31 Aralık 2020 (Bu yıl başı)	7,3405	9,0079
19 Mart 2021 Naci Ağbal'ın görevden alınmasından bir gün önce	7,2670	8,6566
8 Ekim 2021	9,1993	10,6785

O GÜNDEN BUGÜNE KURDA YAŞANAN ARTIŞ (%)		
Tarih	Dolar	Euro
3 Kasım 2002 AKP'yi iktidara getiren seçim günü	450,9	542,8
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	150,0	173,2
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli'nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	124,5	110,4
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz" dediği gün.	93,5	94,3
31 Aralık 2020 (bu yıl başına göre)	26,6	23,4
19 Mart 2021 Naci Ağbal'ın görevden alınmasından bir gün önce	25,3	18,5

O GÜNDEN BUGÜNE TL'NİN DEĞERİNDEKİ AZALIŞ (%)		
Tarih	Dolar	Euro
3 Kasım 2002 AKP'yi iktidara getiren seçim günü	-81,8	-84,4
16 Nisan 2017 Anayasa Referandumu	-60,0	-63,4
17 Nisan 2018 Devlet Bahçeli'nin Erken Seçim Çağrısı Yapması	-55,5	-52,5
19 Haziran 2018 Recep Tayyip Erdoğan'ın "Yetkiyi verin faizle şunla bunla nasıl uğraşılır göreceksiniz" dediği gün.	-48,3	-48,5
31 Aralık 2020 (Bu yıl başına göre)	-21,0	-18,9
19 Mart 2021 Naci Ağbal'ın görevden alınmasından bir gün önce	-20,2	-15,6

-İcra Dairelerindeki Dosya Sayısı 23 Milyonu Aştı

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak- 15 Ekim günleri arasında icra ve iflas dairelerine toplam 5 milyon 836 bin yeni dosya geldi. Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 1 milyon 76 bin adet arttı.
- Aynı dönemde 5 milyon 22 bin icra dosyası da sonuçlandırıldı.
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise bir yıl öncesine göre 93 bin adet artarak 23 milyon 25 bin oldu.

-Tarım Ürünü Üretici Fiyatları Yıllık Yüzde 23,4 Arttı

- Tarımsal girdi fiyatlarında rekor artışlar yaşanırken, tarım ürünü üretici fiyatlarında da ağustosta bir önceki aya göre yüzde 1,46 oranında artış oldu.
- Tarım ürünü üretici fiyatlarında ağustos sonu itibarıyla yıllık artış ise yüzde 23,35 olarak gerçekleşti.

-Konut Satışları Yüzde 18,3 Azaldı

- Konut satışları eylül ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 7,6 oranında artarak 147 bin 143'e yükselirken, bu artışa rağmen ocak-eylül dönemindeki toplam konut satışları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18,3 oranında azalarak 949 bin 138'e geriledi.
- Konut satışlarında yaşanan azalma tümüyle ipotekli (konut kredili) satışlardaki azalmadan kaynaklandı. Yıllık ortalama konut kredisi faiz oranının yüzde 12,47 olarak gerçekleştiği 2020 yılında 508 bin 690 olan ipotekli konut satışı, bu yıl aynı dönemde 181 bin 855'e kadar indi.
- Kredisiz konut satışları ise yüzde 17,7 oranında artarak 652 bin 588'den 767 bin 823'e çıktı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

• **Konut Kredisi Borçları Arttı:** Bu arada geçen yıl eylülde 278 milyar lira olan bankaların kullandığı bireysel konut kredileri bu yıl 8 Ekim ünü itibariyle 284 milyar lira olarak gerçekleşti.

• **Konut İnşaat Maliyeti Yüzde 44 Arttı:** Merkez Bankası, konut fiyatlarının temmuz ayı itibariyle yıllık bazda yüzde 31 oranında arttığını açıklamıştı. TÜİK, ikamet amaçlı bina inşaat maliyetinin Ağustos 2021 itibariyle yıllık olarak yüzde 44,1 oranında arttığını açıkladı. Bu göstergeler konut fiyatlarındaki artışın gelecek aylarda da devam edeceğine işaret ediyor.

-Ciro Ve Satışlar Artmaya Devam Ediyor

• Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmetler sektörlerinin cirosu ağustosta bir önceki aya göre yüzde 4, geçen yılın aynı ayına göre ise yüzde 48,1 oranında artış kaydetti.

• **Ağustosta perakende satış hacmi ise bir önceki aya göre sabit fiyatlarla yüzde 0,3, cari fiyatlarla ise yüzde 1,8 oranında artış gösterdi.**

• Perakende satış hacmi yıllık bazda ise sabit fiyatlarla yüzde 15 büyürken, cari fiyatlarla da yüzde 37,3 oranında arttı.

2022 BÜTÇESİ İKTİDARIN İFLAS VE ÇÖKÜŞ BELGESİ!

Dolar kuru artışı ve hesap sapmalarıyla 2022 bütçe tasarısındaki tüm hesapları çöpe dönüştü. İktidar ittifakının meclisten geçirdiği vergi düzenlemeleri ile TBMM'ye ait olan vergi salma hakkı gasp edilip, cumhurbaşkanına üç kata kadar vergi artırma yetkisi verildi. 2022 için öngörülen ortalama dolar kurunun şimdiden aşılmasıyla, bütçe tasarısı iflas belgesine dönüştü.

Cumhurbaşkanının TBMM'ye gönderdiği 2022 yılı bütçe yasa tasarısında 1 trilyon 751 milyar liralık harcama, 1 trilyon 472 milyar TL gelir hesabı yer alıyor. Bütçe açığının 278,4 milyar lira olması öngörülüyor. Cumhurbaşkanının imzasıyla 5 Eylül'de resmi gazete yayınlanan 2022-2024 OVP'de 2022 bütçesi için aynı rakamlar yer almıştı. OVP'de ayrıca TL ve dolar bazında milli gelir ile kişi başına düşen milli gelir hedeflerine yer verilirken, hesaplamalarda 2021 sonu dolar kurunun 8,30 TL, 2022 ortalama dolar kurunun 9,27 TL, 2023 9,77 TL ve 2024 içinse 10,27 TL olacağı baz alınıyor.

Ancak iktidarın liyakatsiz ve öngürsüz yönetim zihniyeti, hedef ve hesaplamalardaki beceriksizliği apaçık kendisini gösteriyor. Öyle ki 16 Ekim itibariyle hem 2021 sonu hem de 2022 yılı için öngörülen ortalama dolar kuru hedefleri şu anda aşılmış durumda. Bir gün sonrasında ne olacağının bilinemediği, tek kişinin keyfi kararlarıyla bir gecede altüst edilen piyasalar, kurumlar, kurallar sonucu, yılsonuna kadar 10 TL'ye ulaşması beklenen dolar/TL kuruyla, büyük olasılıkla 2023 ve 2024 dolar kuru tahminleri de bugünden aşılmış olacak.

5 Eylül'de OVP yürürlüğe girdiğinde 8,30 TL olan dolar kuru, bütçenin TBMM'ye geldiği 16 Ekim'de 9,27 TL! O tarihte 1 trilyon 751 milyarlık 2022 bütçesinin dolar karşılığı 211 milyar dolar iken, 1,5 ayda 22 milyar dolar eriyip 189 milyar dolara indi. Kamunun mal ve hizmet alımları için 2022 bütçesine konulan ödenekler, ortalama dolar kuru hedefi üzerinden bütçedeki tüm hesaplar çöktü, anlamsız ve geçersiz hale geldi.

Petrol fiyatının varil başına 68 dolar olacağı tahminiyle 42,5 milyar dolar olarak hesaplanan enerji ithalatı için konulan ödenek petrolün 85 doları aşması, kurun 10 TL'ye yaklaşmasıyla çöp oldu! Petrol ve kurdaki artışlar nedeniyle akaryakıtta peşpeşe yapılan zamlar, çiftçiyi tarlasını ekemez sanayiciyi üretmez hale getirdi. Çiftçinin-Kamyoncunun kullandığı mazot, LPG fiyatı lüks araçların süper benzin fiyatıyla yarışır hale geldi.

İktidar 2022 bütçe tasarısı diye şimdiden tüm hesapları sapmış ve şaşmış, geçersiz hale gelmiş bir belgeyi Meclise göndererek, Millet'in Meclisiyle, iradesiyle alay ediyor! Bütçeye konulan yaklaşık 1,5 trilyonluk gelir hedefi, yeni vergi düzenlemelerinde Cumhurbaşkanına başta ÖTV olmak üzere vergileri üç kata kadar artırma yetkisinin verilmesi, iktidarın zam yağmurunun yanı sıra vatandaşın sırtına yüklü ve keyfi vergi artışlarını bindirerek, 2022 bütçesini finanse etmeyi planladığını sergiliyor. Bu bütçe tasarısı, iktidarın ekonomik tükeniş ve çöküşünün belgesi, 2022'de iflasının bugünden ilanıdır!

SON BİR YILDA MOTORİN YÜZDE 39,4; BENZİN YÜZDE 16,15; LPG OTOGAZ YÜZDE 16,9 ORANINDA ZAMLANDI...

Sözde mini mini' zamlar; bütçede koca koca gedikler açıyor

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

İktidar sözcülerinin “mini mini” olarak tanımladığı akaryakıt zamlarının son bir yılda motorinde yüzde 39,4; benzinde yüzde 16,15; LPG otogazda ise yüzde 16,9 oranında fiyat artışlarına neden oldu. Sözde ‘mini mini’ olan zamlar aile bütçesinde koca koca gedikler açıyor. Her ay bir depo akaryakıt kullanan bir ailenin zamlar nedeniyle yalnızca akaryakıt masrafı son bir yılda benzinde 666 lira; motorinde bin 398 lira; LPG otogazda ise 516 lira arttı. Vatandaş zam öncesi kuyruğa giriyor; iktidar sözcüleri ise zamlar mini mini diye milletle adeta dalga geçiyor.

Akaryakıtta son bir yıl içerisinde pompa fiyatlarına yansıtacak şekilde toplam 23 kez zam yapıldı. İktidar sözcüleri enerji faturalarına yapılan zamların “mini mini” olduğunu savunurken; 1 Ekim 2020 tarihinden bugüne kadar art arda yapılan zamlar nedeniyle vatandaşların bütçelerindeki gedik sürekli büyüdü

Benzine 9 Zam; Artış Yüzde 16,15

Ankara’da 1 Ekim 2020 tarihinde benzinin litre fiyatı 6 lira 87 kuruşa satılırken; 50 litre kapasiteye sahip bir otomobilin deposu 343 lira 50 kuruşa doluyordu. Son bir yılda yapılan pompa fiyatına yansıtacak şekilde yapılan 9 zammın ardından 20 Ekim 2021 tarihi itibarıyla benzinin litre fiyatı 7 lira 98 kuruşa çıktı. Buna göre benzin son bir yılda yüzde 16,15 oranında zamlandı. Böylece bir aracın deposu 55 lira 50 kuruş daha fazla ücrete toplamda ise 399 liraya dolmaya başladı. Bir ailenin her ay bir depo benzin harcadığı varsayıldığında yapılan zamlar nedeniyle benzinli bir aracın yalnızca akaryakıt maliyeti yıllık 666 lira arttı.

Motorine 9 Zam; Artış Yüzde 39,4

Ankara’da 1 Ekim 2020 tarihinde motorinin litre fiyatı 5 lira 92 kuruşa satılırken; 50 litre kapasite sahip bir otomobilin deposu 296 liraya doluyordu. Son bir yılda pompa fiyatına yansıtacak şekilde yapılan 9 zammın ardından motorinin litre fiyatı 20 Ekim 2021 tarihi itibarıyla 8 lira 25 kuruşa çıktı. Buna göre motorin bir yılda yüzde 39,4 oranında zamlandı. Böylece bir aracın deposu 116,5 lira daha fazla ücrete toplamda 412,5 liraya dolmaya başladı. Bir ailenin her ay bir depo motorin kullandığı varsayıldığında yapılan zamlar nedeniyle motorinli bir aracın yalnızca akaryakıt maliyeti yıllık bin 398 lira arttı.

LPG Otogaza 6 Zam; Artış Yüzde 16,9

Ankara’da 1 Ekim 2020 tarihinde litre LPG otogazın litre fiyatı 5 lira 7 kuruşa satılırken; tank kapasitesi ortalama 50 litre olan bir otomobilin deposu 253 lira 50 kuruşa doluyordu. Son bir yılda pompa fiyatına yansıtacak şekilde yapılan 6 zammın ardından 20 Ekim 2020 itibarıyla LPG otogazın litre fiyatı 5 lira 93 kuruşa çıktı. Buna göre LPG otogaz bir yılda yüzde 16,9 oranında zamlandı. Böylece bir aracın deposu 43 lira daha fazla ücrete toplamda 296 lira 50 kuruşa dolmaya başladı. Bir ailenin her ay bir depo LGP otogaz kullandığı varsayıldığında yapılan zamlar nedeniyle LGP otogazlı bir aracın yalnızca akaryakıt maliyeti 516 lira artmış oldu.

Mini Mini Dedikleri Zamlar Büyük Gedikler Açıyor

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın; iktidar sözcülerinin “mini mini” diye tanımladığı zamların son bir yılda vatandaşın bütçesinde büyük gediklerin açılmasına neden olduğuna işaret etti. CHP’li Akın, şunları dile getirdi:

“Sözde ‘mini mini’ olan zamlar aile bütçesinde koca koca gedikler açıyor. Her ay bir depo akaryakıt kullanan bir ailenin zamlar nedeniyle yalnızca akaryakıt masrafı son bir yılda benzinde 666 lira; motorinde bin 260 lira; LPG otogazda ise 516 lira arttı. Vatandaş zam öncesi kuyruğa giriyor; iktidar sözcüleri ise zamlar mini mini diye milletle adeta dalga geçiyor. İktidar zaman kaybetmeden kara kış fonunu derhal kurulmalı.”

TÜRKİYE ASGARI ÜCRETE AVRUPA SONUNCU

Sene başında Türkiye’de 392 euro olan brüt asgari ücret, son kur artışlarıyla 329 euroya kadar geriledi. Böylece Türkiye asgari ücrette AB’nin dibindeki 332 euroluk Bulgaristan’ı da geride bıraktı.

Türkiye asgari ücrette Bulgaristan’ın da gerisine düşerek Avrupa sonuncusu oldu

TL’deki değer kaybı ve yüksek enflasyon halkın çoğunluğunu yoksullaştırırken, asgari ücrette Türkiye Avrupa Birliği ülkeleri arasında son sıradaki Bulgaristan’ı da geride bıraktı.

Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) verilerine göre, 1 Ocak 2021 itibarıyla en yüksek brüt asgari ücret 2202 euro ile Lüksemburg’da olurken son sırayı 332 euroyla Bulgaristan almıştı.

Sene Başında 392 Euro İdi, Şimdi 329 Euro

1 Ocak 2021 tarihli kura göre de Türkiye’de 3 bin 577 liralık brüt asgari ücret 392 euroya denk geliyordu ve Türkiye’de asgari ücret Bulgaristan’ın önündeydi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Bugün itibarıyla ise 10,85'lik euro/TL kuruna göre Türkiye'de brüt asgari ücret 329 euro seviyesinde ve Bulgaristan'ın gerisinde. Türkiye'de brüt asgari ücret yaklaşık 10 ayda euro cinsi olarak yüzde 16 oranında erimiş oldu.

Türkiye'de bugün itibarıyla net asgari ücret ise 260 euro seviyesinde bulunuyor.

Zirvede Lüksemburg Var: Türkiye'nin 7 Katı

AB içinde asgari ücretin en yüksek olduğu ülke, 2202 euro ile Lüksemburg. Onu 1724 euro ile İrlanda, 1701 euro ile Hollanda, 1626 euro ile Belçika takip ediyor.

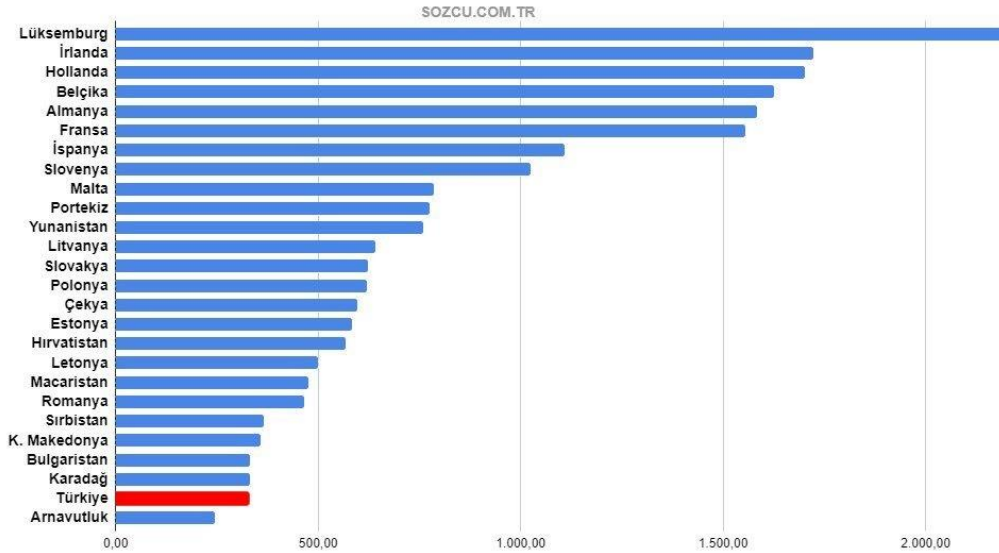
AB'nin bir numaralı ekonomisi Almanya'da brüt asgari ücret 1585 euro, iki numaralı ekonomisi Fransa'da ise 1555 euro seviyesinde bulunuyor.

Komşumuz Yunanistan'da ise bu rakam 758 euro.

AB üyesi olmayan Avrupa ülkeleri içinde ise Arnavutluk, 245 euro ile en düşük asgari ücrete sahip ülke konumunda. Bu rakam Kuzey Makedonya'da 359 euro, Karadağ'da 331 euro seviyesinde ve Türkiye'nin üzerinde yer alıyor.

Avrupa Birliği'ne üye 27 ülkeden altısında asgari ücret uygulanmıyor. Bu ülkeler Danimarka, İtalya, Kıbrıs, Avusturya, Finlandiya ve İsveç.

Bazı Avrupa ülkelerinde aylık asgari ücret (Euro)

İhracatçıya Yarıyor, İşçiye Kaybettiriyor

Döviz kurlarındaki düşüşü engellemek için 2019-2020 döneminde yaklaşık 128 milyar dolarlık Merkez Bankası (TCMB) rezervini harcayan ekonomi yönetimi, son dönemde kurdaki yükselişin Türkiye'nin ihracatını ve turizm gelirini artıracığını, böylece cari açığı azaltacağı argümanını öne çıkarmaya başladı.

Kurdaki yükseliş ihracat ve emek yoğunluklu sektörlerdeki şirketlerin yararına olabilirken, geniş kesimlerin alım gücü enflasyonla birlikte düşüyor.

Kurdaki yükseliş ayrıca, özel ve kamunun dış borç yükünü artırıyor.

ÜLKE EKONOMİSİ TOZ DUMAN

Faiz, siyasi talimatla 2 puan aşağı çekildi. Aynı anda Türk Lirası, yabancı para karşısında yaklaşık yüzde 2 oranında değer kaybetti. Halk bir günde daha da yoksullaştı. Doğalgaz, elektrik ve motorinde yüksek oranda zam beklentisi var. Üç üründeki fiyat artışı tsunami etkisi yaratacak. İktidarın akıl dışı hamlesini kör inat olarak yorumlayan da var erken seçim sinyali olarak da.

Beklenen gün gelip çattı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) faiz açıklamasını yaptı. TCMB Para Politikası Kurulu, Şahap Kavcıoğlu başkanlığında toplandı. Kurul, politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

oranını 200 baz puan indirerek yüzde 18'den yüzde 16'ya düşürdü. TCMB böylece art arda iki toplantıda 300 baz puan faiz indirimi yapmış oldu. Merkez Bankası'nın 200 baz puanlık faiz indirimi sonrası döviz rekor kırdı, dolar 9,50'ye dayanırken avro 11 lirayı gördü. Bu rakam birçok ekonomi otoritesinin de beklentilerinin üzerinde bir tercih oldu. Anlaşılan o ki CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun ziyareti ve ardından yaptığı uyarı işe yaramadı. Merkez Bankası'nın gerçekleştirdiği toplantıdan sonra yapılan açıklama tam anlamıyla dalga geçer nitelikteydi;

“Para politikasının ana hedeflerinde bir değişikliğe yol açmadan sürdürülebilir finans uygulamalarını uzun vadeli bir politika olarak destekleme kararı almıştır.

TCMB, fiyat istikrarı temel amacı doğrultusunda enflasyonda kalıcı düşüşe işaret eden güçlü göstergeler oluşana ve orta vadeli yüzde 5 hedefine ulaşınca kadar elindeki tüm araçları kararlılıkla kullanmaya devam edecektir.”

Neredeyse resmi enflasyon yüzde 20'lere dayanmışken döviz artışıyla kaçınılmaz olarak kapının eşliğinde duran elektrik ve doğalgaz zamlarıyla birlikte enflasyonun çok daha yukarılara çıkacağı belli olmasına rağmen bu açıklama yurttaşın aklıyla dalga geçmek anlamına geliyor.

Karar Halka Zam Olarak Yansıtacak

Alınan bu kararı ekonominin kendi dinamiklerine bakarak yorumlamanın olanaksız olduğu konusunda neredeyse tam bir mutabakat var. Ekonomistlerin ortak görüşü kararın siyasi olduğu yönünde. Erdoğan faizin indirilmesini talep etti ve 2 puanlık bir indirimde gidildi. Siyasi de olsa ekonomik alanı ilgilendiren bu kararın ilk sonuçları ne oldu, ne olacak?

Döviz artışı: Bu açıklamanın ilk dakikasında gerçekleşti. Dolar 10 lira sınırına dayanırken avro ise 11 lirayı aştı.

Zam yağacak: Döviz artışı başta doğalgaz ve elektrik olmak üzere onlarla temas halinde olan tüm ürünlere fiyat artışı olarak yansıtacak. Giyimden ısınmaya, yeme-içmeye kadar her şey biraz daha pahalı olacak.

Alım Gücü Azalacak: Kasım-Aralık ayında gevşemesi beklenen enflasyon artmaya devam edecek. Çalışanın ücreti sabit kaldığı için gün gün eriyecek.

İhracat artacak: Ülke, son döviz artışıyla birlikte dünyanın en ucuz ülkelerinden biri oldu. Durum böyle olunca ihracatta artış kaçınılmaz olacak. Eylül ve ekim aylarında da ihracat rekorları beklenebilir. İktidara sürekli tekrar edeceği bolca övünme malzemesi sağlayacak.

Bu gelişmelerin yurttaşta yansıtış biçimi ise kaçınılmaz olarak cebindeki paranın değersizleşmesi, sofradaki ekmeğin azalması olacak. Yani daha çok yoksullaşacak.

Bu toz duman arasında konuşulmayan bir konu daha var. Faiz oranı açıklamandan önce dolar 8,2 civarındaydı. Açıklandıktan hemen sonra ise 9,4 liraya kadar çıktı. Yaklaşık 12 saat içinde önce düşen sonra da yaklaşık 2,5 oranında yükselen döviz kazananları kim sorusu çok önemli. Döviz düştüğünde yüksek miktarda satın alıp arttığında bozan var mı? Varsa bunlar kim ve iktidarla bir yakınlıkları var mı sorusuna yanıt verilmeli.

İktidarın Tercihinin Arkasında Ne Var?

Talimatla iki puan indirilen faiz kararının arkasındaki siyasi hesabın ne olduğuna dair net bir şey söylemek mümkün değil. Sermaye fraksiyonları içindeki çatışmada pozisyon alındı diyen de var, erken seçim alameti olarak gören de. Bir cahilin kör inadı olarak değerlendirenler bile var. Şu ana kadar akla en yakın senaryo 2023'e kadar uzanan yolda ışık göremeyen iktidarın erken-baskın bir seçimle son şansını deneme isteği gibi duruyor. İhracatta yaşanan artış, turizm gelirleri ve yaz ayları başlayacak tarım sezonu enflasyonda yaşanacak düşüşe nispi bir istihdam artışı eklenebilirse 2022 Haziran ayında erken seçim sürpriz olmaktan çıkar.

Maliyet Ağır Olacak

Uğur Civelek / Ekonomist

Merkez Bankası'nın tarafsızlığının tümüyle rafta olduğunu düşünüyorum. Bir önceki hafta gördük. Merkez Bankası Başkanı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'la görüştü. Hemen sonrasında Merkez'de değişiklikler oldu, şimdi de bu karar çıktı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talebinin yerine getirildiğini düşünüyorum. Buna ekonomik gerekçeler içinde bir anlam yüklemenin mantıklı bir yanı yok. Bu kararla ilgili gerekçe metni de yayımladılar ancak çok lafın olduğu yerde çok yalan olur. Cumhurbaşkanı Erdoğan istedi, Merkez Bankası yaptı. Bunun sonucunda da kurlarda yükselme oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dediği gibi düşük faiz, düşük enflasyonu getirmeyecek. Bu denemenin maliyeti de Türkiye için çok ağır olacak.

İktisadi Değil Siyasi Karar

Erinç YELDAN / Akademisyen

Bu iktisadi değil siyasi bir karar. Kararın gerekçesinde de iktisadi gerekçelerle hiç bağdaşmayan ifadeler yer alıyor. Kararda yer alan ifadelerin hiçbir anlamı ve geçerliliği yok. Bu karar Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın tasarrufu. AKP'nin seçim dönemi öncesinde ciddi bir kredi genişlemesine ihtiyacı var ve bunu yapmaya çalışıyorlar. Kredi kanadıyla ekonomide bir canlılık yaratmak istiyorlar. Seçim ekonomisine yönelik ucuz krediyi sağlayacak ve bunun için de bütün maliyetleri göz ardı etmiş gözü kara bir politika söz konusu.

Siyasi Direktif

Uğur GÜRSES / Ekonomist

Faizin düşürülmesinin ekonomik bir temeli ve gerekçesi yok. Tamamen siyasi bir direktifle alınmış bir karar. Türk lirasının feda edilmesi de enflasyonu düşürmez aksine enflasyonu daha da ateşlendirir. Burada rasyonel bir temel yok. Türk Lirası feda edilerek alınmış bir karar. Bu siyasi alanda enflasyonu önleyemeyen, artışı dizginleyemeyen iktidarın takıntılı bir şekilde faizi düşürme çabası. Ancak bu tam tersine enflasyonu tamamen ateşleyecek bir karar. Orta sınıf belki çok etkilenmeyecek ama yoksulluk artacak. Türkiye'de çalışan 27 milyon kişinin yarısından fazlası asgari ücretle çalışıyor. Bu karar yoksullaşmayı daha da arttıracak. Enflasyon yoksullaşmanın en büyük unsurudur. Düşük gelirli insanların harcanabilir geliri azalacak. Böylelikle geçim sıkıntısı şiddetlenecek ve hane halkı ekonomik olarak zarar görecek. İhracat artacak diye Türk Lirası'nı feda etmek çok anlamsız. Çünkü böylelikle üreticilerin maliyeti de artacak. Bu kazananı olan bir karar değil. Bu karar faizler düşsün, ivme olsun, istihdam artsın, yatırım artsın diye alındı ancak faiz düşürerek yatırımcının gelmesini beklemek büyük bir hayal.

Erken Seçimin Arka Planı

Oğuz Demir / Akademisyen

Bir önceki faiz indiriminde 'Çekirdek enflasyona bakıyoruz' demişlerdi. Bu faiz indirimiyle beraber çekirdek enflasyona da bakmadıkları ortaya çıktı. Çünkü karar iktisadi bir karar değil, siyasi bir karar. Bu hamlelerle bir erken seçimin ekonomik arka planının hazırlandığı kanaatindeyim. Bu kararın kur tarafından enflasyona sıçrayacağı çok ortada. Sadece ucuz bir ekonomik ortam yaratmanın arka planı yapılmak isteniyor. Ancak o ucuz tüketimi yapabilecek bir ortam da kalmadı. Bu bir erken seçim stratejisi olsa bile bu beklenen getiriyi sağlayamayacak. Borçlanarak tüketimin sağlanabileceği bir ortam yok. Dolar 8 TL'den 9'un üstüne çıktı. O artışın zamlarını yeni yeni yaşıyorduk, birçoğunu ertelemeye çalışıyorlardı. Şimdi artık bütün kuruluşlar kaldırılması çok daha güç bir yükü karşı karşıya. O yüzden hayat pahalılığının daha da arttığı bir süreç bizi bekliyor. Eylül ayından bu yana yaşanan kurdaki artış olmasaydı belki bir ihtimal enflasyonun gevşemesi söz konusuydu ama şu an anlaşılan o ki bu kurdaki artışla beraber enflasyon resmi olarak da yüzde 20'lerin üstüne çıkacak gibi gözüküyor.

İŞSİZ KADINLAR ORDUSU BÜYÜYOR

Yaşamın her alanında kadınların karşılaştıkları eşitliklessalgında daha da belirginleşti. TÜİK'in açıkladığı işgücü verilerine göre bir ayda erkek istihdamı 117 bin kişi artarken kadın istihdamı 332 bin kişi azaldı.

Ülke genelinde kronikleşen işsizlik sorunu yaklaşık bir buçuk yıldır salgının da etkisiyle derinleşti. Bu durumda kadınların payına daha çok işsizlik düştü. Kadınların yaşamın her alanında karşı karşıya kaldığı eşitsizlik ve ayrımcılık Covid-19 döneminde çalışma yaşamında daha da belirgin hale geldi. Salgında istihdamda yaşanan daralma en çok kadınları işgücü piyasasından uzaklaştırdı.

Ülke genelinde çalışabilir yaştaki kadın nüfusu 32,1 milyon. Ancak 15 ve üzeri yaştaki bu kadınların yalnızca 10 milyonu işgücüne dahil ediliyor. Geriye kalan 22,1 milyon kadın çeşitli nedenlerle işgücüne dahil olmuyor. Salgın döneminde ise bu rakam daha da arttı.

Kadın İşsizliği Vahim Noktaya Ulaştı

İş aradığı halde iş bulamayan kadınların sayısı da mayıs itibarıyla 1,6 milyona çıkmış durumda. Cinsiyet bazında bakıldığında mayısta bir önceki aya göre erkek istihdamı 117 bin kişi artarken kadın istihdamı 332 bin kişi azaldı. Son bir yılda kadın işsiz sayısı 228 bin kişi artarken erkek işsiz sayısı yalnızca 25 bin kişi arttı. Kadın işsizliği mayıs ayında yüzde 15,5 olarak kayıtlara geçti.

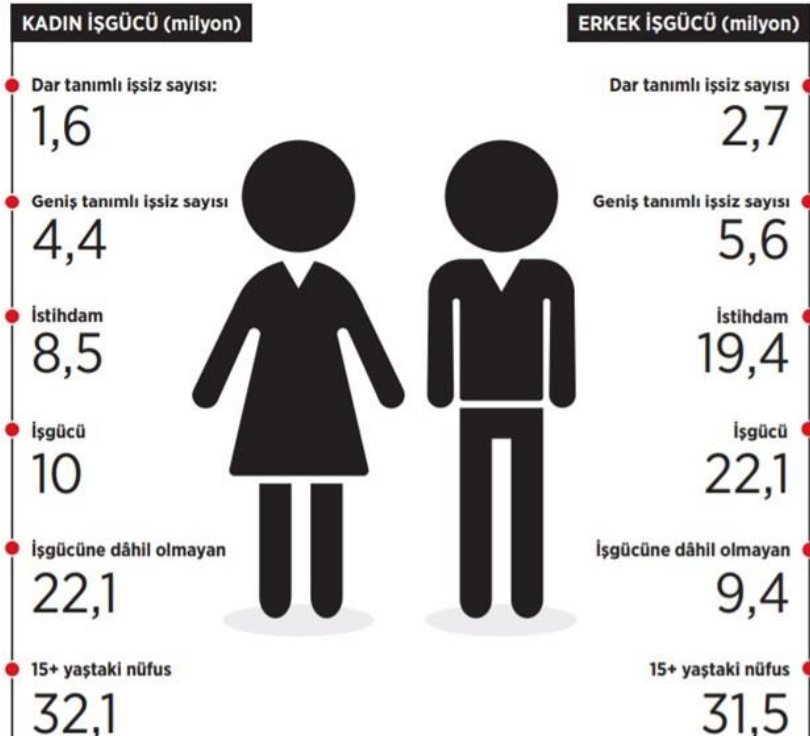
15 Günlük Kapanmanın Etkisi Görüldü

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

TÜİK'in dün yayımladığı mayıs ayı işgücü istatistiklerine göre ülke genelinde 15 ve üzeri yaştaki işsiz sayısı 4 milyon 237 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise yüzde 13,2 olarak hesaplandı. Aynı dönemde istihdam edilenlerin sayısı da bir önceki aya göre 216 bin kişi azalarak 27 milyon 844 bin kişi, istihdam oranı ise 0,4 puanlık azalış ile yüzde 43,8 oldu. Geçen yılın aynı döneminde 3 milyon 983 bin olan dar tanımlı işsiz sayısı bir yılda 254 bin kişi artarak mayıs 2021'de 4 milyon 237 bine yükseldi. TÜİK'in atıl işgücü olarak tanımladığı geniş tanımlı geniş tanımlı işsizlik de yüzde 27,2 olarak kayıtlara geçti. Geniş tanımlı işsizlik Mayıs 2020'den Mayıs 2021'e 3 milyon 283 bin kişi artarak 9 milyon 671 bine yükseldi.

Geniş Tanımlı Kadın İşsizliği Yüzde 34

TÜİK'in işgücü göstergelerinde en çarpıcı sonuç aynı anda hem işsiz sayısının hem de istihdamın azalması. Salgın nedeniyle mayıs ayında alınan 15 günlük kapanma kararı mayıs ayı işgücü verilerine de yansıdı. 15 günlük kapanma döneminde işgücüne katılım oranını etkiledi, istihdam ve işsiz sayısında azalma meydana geldi. İşgücüne dâhil olmayan kişi sayısı sadece bir ayda 566 bin kişi arttı. İstidam ise 216 bin kişi azaldı. DİSK-AR'ın İşsizlik ve İstihdamın Görünümü raporunda geniş tanımlı işsizlik, erkeklerde yüzde 23,9 ve kadınlarda yüzde 33,7 düzeyinde gerçekleşti. Geniş tanımlı kadın işsizliği ile geniş tanımlı erkek işsizliği arasındaki fark 9,8 puan. Mayıs 2021 itibarıyla kadınlarda mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsiz sayısı 1 milyon 551 bin ve geniş tanımlı işsiz sayısı 4 milyon 37 bin. Erkeklerde ise dar tanımlı işsiz sayısı 2 milyon 685 bin ve geniş tanımlı işsiz sayısı ise 5 milyon 613 bin.

Gençlerde İşsizlik Yüzde 40'ın Üzerinde

Covid-19 salgınının yarattığı tahribattan kadınların ve gençlerin daha fazla etkilendiği biliniyor. Tüm dünyada ve Türkiye'de gençler salgın nedeniyle iş kayıpları yaşadı.

DİSK-AR raporunda salgın öncesinde önde gelen sanayileşmiş ülkelerde yüzde 17 seviyesinde olan genç işsizliği, salgın döneminde yüzde 27'ye yükseldiğine dikkat çekildi. DİSK-AR tarafından geniş tanımlı genç işsizliği Mayıs 2021'de yüzde 42,4 olarak hesaplandı. Genel geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 27,2 olarak hesaplandı. Bu oran kadınlarda yüzde 33,7, erkeklerde ise yüzde 23,9 olarak hesaplandı.

Gençler işsiz

TÜİK'e göre mayıs ayında 15-24 yaş arasındaki genç nüfustaki işsizlik oranı yüzde 24 oldu. Ancak çok dar bir grup olan genç nüfus yaş aralığı 15-34 yaş olarak hesaplandığında dar tanımlı genç işsizlik mayıs itibarıyla yüzde 34,7'ye kadar çıkıyor. Geniş tanımlı 15-24 yaş genç işsizlik oranı ise yüzde 42,4.

DERİNLEŞEN KADIN YOKSULLUĞU

Kadın yoksulluğu kavramının ne olduğunu tanımlayabilmek için genel yoksulluğa göre belirleyici özelliklerine bakmak gerekmektedir. Bu konuda iki temel özellikten bahsedilebilir.

Birincisi, kadınların işgücü piyasasındaki konumu; ikincisi, ise eğitim imkanlarından yararlanma durumudur.

Türkiye'de birçok veri göstermektedir ki kadınlar işgücü piyasasında ikincil konumda bırakılmaktadır. İşgücünde yer alan kadınlar ise; düşük ücretli işlerde çalışma, kayıt dışılık, fason çalışma, ücretsiz aile işçisi olma ve elde edilen gelir üzerinde söz sahibi olmama gibi durumlar ile karşılaşabilmektedir.

Kayıt dışılık kadın yoksulluğuna yol açan en büyük sebeplerden birisidir. Kayıt dışı sektörlerde kadın istihdamı yaygınlaştıkça kadın yoksulluğu artarken; yoksulluk arttıkça kişiler de güvencesiz işleri kabul etmek durumunda kalmaktadır.

Ayrıca işverenlerin kadın çalışanlar hakkında; doğum izni ve bakım işleri nedeni ile işe yeterince düzenli gelemeyeceği, erkekler kadar verimli çalışmayacağı, kadınla erkeğin birlikte çalışmasına eleştirel bakılması gibi düşüncelere sahip olması kadının iş hayatında bulunmasını ve süreklilik sağlamasını imkansız duruma getirmekte ve yoksulluklarını bir kademe daha arttırmaktadır.

Kadınların küçük yaşlardan itibaren eğitim olanaklarından faydalandırılmamış olmaları ise kadın yoksulluğu kalıcı duruma getirmektedir.

Geleneksel aile yapısının kız çocuklarını "elde edeceği geliri bir başkasına ("ele") götüreceğini" düşünmesi ve dolayısıyla gelecek açısından onları iyi bir "yatırım" olarak görmediklerinden ikinci konuma itmektelerdir.

Pandemide Kadın Yoksulluğu

COVID-19 pandemisi dünya genelindeki bütün istihdam modellerinde etkisini göstermiş ve büyük ekonomik sıkıntılara yol açmıştır. Ülkemizde de yaşanan sıkıntılar, gerçekleştirilen politikalar kamuoyuna yansımıştır. Ancak pandeminin esas etkisi kadınların emeği konusunda olmuştur. Yapılan araştırmalar pandemi sürecinde kadınların erkeklere kıyasla daha fazla istihdam kaybına uğradığını ortaya koymuştur. Sonuç olarak ekonomik anlamda yoksullaşan kadının ayrıca ev içinde de bakım hizmetleri artmış ve emeğinin karşılığını alamadığı bir döneme girmiştir.

Pandemi sadece bir sağlık krizi değil aynı zamanda ekonomik, istihdam ve bakım krizine de yol açmıştır. Kırılgan gruplar olarak tanımlanan gruptaki birçok kişi pandemi sürecini en ağır şekilde yaşamıştır. Engelli, yaşlı, hasta, kadınlar vb birçok grupta yer alanlar; sokağa çıkma yasakları, karantinalar, işlerin durması veya yavaşlaması gibi sebepler nedeni ile iş-yaşam dengelerinin bozulmasına neden olmuştur.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yapılan araştırma her iki kadından birinin pandemi döneminde istihdam kaybına uğradığını ortaya koymuştur. Bir diğer araştırmaya göre ise kadın yoksulluğunun 2021 sonu itibarıyla %9,1 artış yaşaması beklenmektedir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

“Bakım hizmetlerini; çocuk bakımı, yaşlı bakımı, hasta bakımı gibi işlerle birlikte ailenin diğer üyelerinin de dahil olduğu hane halkı için evde üretilen hizmetler olarak tanımlamak mümkündür.”

Rakamlarla Kadın Yoksulluğu

- 10 milyon 500 bin kişi yoksul olarak kabul edilirken bunların yarısını kadınlar oluşturmakta,
- Yoksul olduğu kabul edilen 5 milyon kadının 3,5 milyonu çalışabilecek durumda ancak sadece %15'i çalışıyor
- Çalışan yoksul kadınların yarısı ücretsiz aile işçisi,
- 15 yaş ve üstü kadınların %73'ü (16 milyon 500 bin kadın) işgücü piyasasının dışında bu kadınların 12 milyonu evli,
- Gelir bakımından başkasının gelirene bağımlı olan 2 milyon 200 bin civarındaki kadının %37,8'i okur-yazar değil,
- İhtiyaç sahibi hanelere doğrudan gelir desteğinin maliyeti 9 milyar dolar (GSYİH'nin %1,6'sı)
- Pandemi Döneminde Derin Yoksulluk ve Haklara Erişim Araştırması'nın yapıldığı hanelerin %66'sında kadınlar çalışmazken bu kadınların %55'i çocuk bakımı nedeniyle çalışmamakta,
- Ped harcamasının lüks olarak görüldüğü hanelerde çocukların ihtiyacı daha öncelikli. Bu hanelerdeki kadınların %82'sinin hijyenik pede erişimi yok.

Kadın yoksulluğu katmanlı bir sorun alanıdır. Kadınlar yoksullukla bağlantılı olarak; günlük ve güvencesiz işlerde çalışmak, çalışmasının uygun bulunmaması nedeniyle ev içi bakıma zorlanmak, sosyal dışlanma, eşitsizlik ve ekonomik güvensizlik gibi çok katmanlı sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

“Kadın yoksulluğunun bir başka tanımı ise; toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yarattığı sonuçlar nedeniyle kadınların derin yoksulluğunun şiddetli koşullarına daha fazla maruz kalmasıdır.”

Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de kadın yoksulluğunu istatistiksel olarak ortaya koyan çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Sivil toplum örgütleri tarafından yapılan araştırmalar küçük çaplı olmakta ve tüme varım yöntemi ile genelleme yapılması gerekmektedir. Küçük çaplı verilerin bir diğer sonucu ise rakamların politika oluşturma konusunda yetersiz kalmasıdır. Kadın yoksulluğuna karşı politika oluşturmak; yoksulluğu anlamak ve işleyiş dinamiklerini çözümlenmekle mümkün olacaktır. Ancak yine yukarıda da belirtildiği gibi bu kavramların anlam kazanabilmesi ancak geniş çaplı istatistiksel veri oluşturulması ile mümkündür. Bu konuda da görev Türkiye İstatistik Kurumuna (TÜİK) düşmektedir.

Kadın yoksulluğu temel olarak aile içerisinde gerçekleşmekte ve aile yaşayışı sırasında görünür olmaktadır. Yapılan birkaç araştırmada kadınların yoksulluğu yaşadığı özelliklerin genel olarak;

- Ev içi yükün artması
- Çocuk bakımının (beslenme-giydirme) kadını hapsedmesi
- Gelir elde etmek için yoğun çaba sarfedilmesi
- Eve kapanma-dışarıyla bağlantıyı kesme olarak özetlenebilir.

CHP ve Kadın Yoksulluğu

CHP olarak kadınların yaşamlarında ayrımcılığa ve eşitsizliğe uğramaları her zaman için bizim birincil sorun alanımız olmuştur.

Kadın Yoksulluğunun Önlenmesi Amacıyla CHP İktidarında;

- Toplumsal yaşamda kadın-erkek eşitliğini sağlamak amacıyla Kadın Bakanlığı kurulması,
- Kadın istihdamı ve girişimciliği için teşvik ve vergi kolaylıkları hızla yürürlüğe girecektir. Her mahallede kamu, belediye ve özel kuruluşlar eliyle, çalışan anneler için kreşler yaygınlaştırılması,
- Tüm yoksul ve dışlanmış kesimleri kapsayacak sosyal politikaları uygulanması,

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Derinleşen kadın yoksulluğunun önlenmesi ve kadınların ekonomik, sosyal ve toplumsal alanda güçlenmesini temel politika olarak gören CHP, Aile Destekleri Sigortasını derhal uygulamaya geçirerek yoksulluğu önlemek için kadına belirli miktarda maddi destek sağlaması, böylece kadınları ekonomik açıdan güçlendirilmesi,
- Kamu alımlarında kadın girişimciler ve genç girişimcilerin kurdukları firmalara destek amacıyla, % 10 - % 30 arasında ek maliyet avantajı sağlaması,
- Kadınları eve hapseden ve iş gücüne katılımını engelleyen koşulları ortadan kaldırmak için kadın istihdamında SGK priminin çalışan payının % 25'inin devlet tarafından karşılanması,
- Kadınların istihdama katılımını artırmak için çalışanlarının % 20'den fazlası kadın olan işletmelere, her % 5'lik ilave kadın istihdamı için 1 puan kurumlar vergisi istisnası sağlanması,
- Kadın esnaf için gelir vergisinde indirimler, kadın kooperatiflerinin desteklenmesi, kuruluş maliyetlerini bütçeden karşılanması,
- Kadınların çalışma hayatına katılımını kademeli olarak OECD ortalamasına çıkaracağız.
- Kamuda yönetim kademelerinde % 33 kadın kotası uygulanması politikaları uygulamaya hemen geçirecektir.

SALGINDA KADIN OLMAK

Covid 19 Sadece Bir Sağlık Krizi Değildir

Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Vakfı tarafından hazırlanan ve kamuoyuyla paylaşılan "Salgında Kadın Olmak Araştırması Özet Raporu (Covid-19 Salgınının ve Kamusal Alan Kısıtlamalarının Kadınlar Üzerindeki Etkilerinin Haklar Bağlamında Değerlendirilmesi) COVID 19'un tüm dünya için olduğu gibi Türkiye'de de kadınlar ve kız çocukları açısından "kriz" boyutunda olumsuz sonuçlarının devam edeceğini, eşitsizlikleri beraberinde getirirken, "yoksullaşma"yı derinleştirmekte olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmada; Türkiye örnekleme grubu ile KİHEP almış kadınlar arasından seçilmiş katılımcı grubu olmak üzere iki farklı gruptan kadınlar ile görüşülmüştür. Örneklem grubunu Türkiye'deki 1.201 kişi, seçilmiş grubu KİHEP Ağı'ndaki 244 kadın oluşturmuştur. Bu araştırmanın sonuçları öncelikle kadınlar için pek çok alanda Covid-19 salgını öncesinde de ciddi bir kriz durumunun yaşandığını, kadınların salgından bağımsız olarak en temel haklarına erişim konusunda zorluklarla karşılaştıklarını ortaya koymaktadır. Covid-19 salgını sadece bir sağlık krizi olmadığından sosyolojik ve ekonomik sonuçları ile beraber değerlendirilmelidir.

KİHEP Raporu'nda yer verilen araştırmaya göre;

- (UN Women) Türkiye Ofisi tarafından yürütülen Türkiye'de Covid-19 Etkilerinin Toplumsal Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi araştırmasına göre; salgın öncesi yoksul ve çok yoksul tanımlayan yüzde 10'luk kesimin salgın sonrası yüzde 33'e çıktığı görülmüştür.
- "Acil bir durumda dört hafta boyunca evinize yetecek ve ailenizi besleyecek kadar parayı tek başınıza bulabilir misiniz?" sorusunda kadınların yarısı "hayır" cevabını vermiştir.
- Salgın başladıktan sonra kadınların yüzde 37'si sosyal yardım başvurusunda bulunmuş ancak sadece yüzde 15'i yardım alabilmiştir. Salgın sonrasında sosyal yardım aldığını söyleyen kadınların yüzde 35'inin "pandemi parası" olarak ifade edilen ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından verilen yardımı aldıkları, yüzde 28'inin ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan yardım aldıkları görülmektedir. Kadınların yüzde 16'sı ise bu süreçte ailesinden/ akrabalarından/sosyal çevrelerinden maddi destek aldıklarını ifade etmişlerdir.
- Salgın başladıktan sonra her dört kadından üçü ekonomik sorun yaşamış ve bu konuda sorun yaşayan her üç kadından biri bu konuda çözümsüz kalmıştır.
- Gelir karşılığı çalışan kadınların yüzde 54'ü Covid-19 salgını nedeniyle ekonomik bir sorun yaşadığını söylerken bu oran gelir karşılığı çalışmayan kadınlarda yüzde 81 olmuştur.
- Covid-19 salgını öncesi evdeki işlere dört saatten fazla zaman ayıran kadınların oranı yüzde 15,9'ken, salgın döneminde bu oran yüzde 41,80'e çıkmıştır. "Ev işleri ve bakım" ile ilgili sorun yaşadığını ifade eden yüzde 71,5 oranında kadının yüzde 28'i eşinden/partnerinden, yüzde 24'ü çocuklardan, 15 yüzde 10'u ise evdeki diğer kişilerden destek talep etmiştir. Yüzde 17'si ise herhangi bir çözüm bulamamıştır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Çocuk/yaşlı/hasta/engelli bakımı ile ilgili olarak salgın öncesi ev dışından aile/akraba desteği veya kurumsal destek alabilenlerin oranı yüzde 4,1 iken, salgın döneminde bu destek azalıp yüzde 1,6'ya düşmüştür.
- Bir eşi/partneri olan kadınların salgın öncesi bir yıl içinde yüzde 97'sinin ve salgın sonrası iki buçuk aylık süreçte ise yüzde 96'sının eşleri/partnerleri tarafından en az bir şiddet türüne maruz bırakıldığı görülmektedir.
- Eş/partner şiddetine ve hanedeki diğer bireylerin şiddetine maruz kalan tüm kadınlar birlikte değerlendirildiğinde Covid-19 salgını öncesi bir yılda kadınların yüzde 73'ünün en az bir şiddet türüne maruz kaldığı ve salgın sonrası iki buçuk ayda da yine aynı oranda kadının (yüzde 73) şiddet görmeye devam ettiği görülmektedir.

Salgının Genel Sağlık ve ruh sağlığı açısından etkisi: Her 2 kadından biri psikolojik olarak kendini iyi hissetmiyor

- Covid-19 salgın süreci öncesinde kadınların yüzde 79'u genel ruh halini "çok iyi" ve "iyi" olarak tanımlarken, salgın sonrasında bu oran yüzde 30'a düşmüştür. Yüzde 49 oranındaki bu düşüş, araştırmaya katılan her iki kadından birinin salgın sebebiyle kendini psikolojik olarak iyi hissetmediğine işaret etmektedir.
- Genel sağlık ve ruh sağlığı konusunda salgının en olumsuz etkilediği grup 18-24 yaş grubudur. 65 yaş ve üstü, 18 yaş ve altına, sonrasında 20 yaş ve altına getirilen kamusal alan kısıtlamaları bu yaş gruplarını olumsuz etkilemiştir.
- Covid-19 salgını sırasında her 10 kadından dördü genel sağlık hizmetlerine erişemediğini belirtmiştir.
- Kronik hastalığı olan kadınların ise yüzde 9'u salgından önce sağlık hizmeti almak ile ilgili sorun yaşadığını söylerken salgından sonra bu oran yüzde 27'ye çıkmıştır; salgın sebebiyle kronik hastalığı olan kadınların sağlık hizmetlerine erişiminin daha da güçleştiği söylenebilir.
- Salgın esnasında her beş kadından biri ihtiyacı olduğu halde sağlık hizmetlerine erişimde sorun yaşamıştır. Her 10 kadından biri salgın esnasında genel sağlık hizmetlerine erişim ile ilgili yaşadığı soruna herhangi bir çözüm bulamamıştır.

Salgının getirdiği ekonomik sorunlar kadınlar aleyhine: Günde 1.90 Dolara mahkum 435 milyon kadın!

- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Kadın Birimi (UN Women) tarafından yapılan analize göre 2021 itibariyle Covid-19 küresel salgını sebebiyle 435 milyon kadın ve kız çocuğu günde 1,90 dolar ile yaşamaya mahkum kalacak.

Kadınların şiddet bildirimlerinde ciddi oranlarda artış / Türkiye verileri paylaşılmıyor

- Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) Mart ayının üçüncü haftası itibariyle şiddet hatlarına gelen aramalar; Singapur'da yüzde 33, Kıbrıs'ta yüzde 30 ve Arjantin'de yüzde 25 oranında arttı, Fransa'da kadınların şiddet bildirimlerinde yüzde 30'luk bir artış tespit edildi, Kanada, Almanya, İspanya, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde ise sığınaklara gelen başvurular arttı.
- Türkiye'de kamu kurumları kadına yönelik şiddet (KYŞ) verilerini salgın öncesinde de şeffaf bir şekilde paylaşmadığı için salgının bu anlamdaki etkisine dair resmi verilere sahip değiliz. Bakanlık tarafından hattı arayanların arama sebepleri paylaşılmadığı için, ALO 183'e gelen şiddet bildirimlerinin salgın esnasındaki durumu tam olarak bilinmemektedir.

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı tedbirlerde devletler sınıfta kalıyor

- UN Women ve UNDP tarafından hayata geçirilen ve devletlerin aldığı önlemleri toplumsal cinsiyet çerçevesinden üç alanda değerlendiren "Covid-19 Küresel Toplumsal Cinsiyet Müdahalesi İzleme Aracı" adlı izleme mekanizmasının verilerine göre; 206 ülkede alınan toplam 2.517 tedbirden 992 tanesi toplumsal cinsiyete duyarlı tedbirlerden oluşuyor.
- Türkiye, salgınla ilgili genel olarak 28 tedbir aldı ve bu tedbirlerden sadece yedisi (biri sosyal koruma, biri istihdam ve beşi KYŞ alanlarında olmak üzere) toplumsal cinsiyete duyarlı tedbirler... Bu tedbirler raporda şöyle özetlenmekte:

Sosyal Koruma:

- Anne olanlara tek seferlik şartlı yardımın 100 TL'ye, eşi vefat etmiş kadınlara düzenli aylık nakit yardımının 325 TL'ye yükseltilmesi, Şartlı Sağlık Yardımı, Şartlı Lohusalık Yardımı ve Şartlı Gebelik Yardımlarının yüzde 29 oranında artırılması.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

İstihdam:

- Kadın kooperatiflerine 150.000 TL'ye kadar hibe desteğinin verilmesi.

Kadına Yönelik Şiddet:

- ALO 183'e gelen aramaların mart ayı itibarıyla artışı söz konusu olduğu için KYŞ bildirimini için arayanların "0" tuşuna basarak hatta sıra beklemeden destek almasının sağlanması,
- Ülkedeki toplam 3.482 kişi kapasiteli 145 sığınakın kesintisiz hizmet vermesinin sağlanması,
- Şiddette maruz kalmış ve kurumsal başvuru yapmış kişilerin kesintisiz bir şekilde psikososyal destek ve rehberlik almaya devam etmelerinin sağlanması,
- 36 ilde şiddete maruz kalmış kadınlar için barınma amacıyla dokuz kamu kurumu, 10 misafirhane, 15 otel ve altı yurt olmak üzere toplam 40 tesisin yeniden düzenlenmesi,
- Sığınaklardan hizmet alan kadınların, çocuklarının ve sığınak çalışanlarının ateş, öksürük, solunum sıkıntısı, hızlı nefes alma ve göğüs ağrısı gibi şikayetleri varsa sağlık kuruluşlarına sevkinin sağlanması, gerektiği durumlarda Covid-19 testinin yapılması.

Bu tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığına ilişkin Bakanlık resmi veri paylaşmamaktadır ancak Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın Nisan 2020 tarihinden itibaren oluşturduğu izleme raporlarına bakıldığında kamu kurumlarının koruyucu ve önleyici sorumluluklarını yerine getirmediği, resmi kurumlara başvuru yapan kadınların birçok aşamada sorun yaşadıkları ve şiddete karşı korunmaları için gereken desteği alamadıkları ifade edilmektedir.

KİHEP Çözüm Önerileri

1. Sağlık Bakanlığı tarafından Covid-19 salgını ile mücadele için oluşturulan Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu'na ve gelecekte yaşanacak her türlü kriz için oluşturulacak benzeri kurullara, toplumun tüm kesimlerinin farklılaşan ihtiyaçlarının toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek hak temelli bir yaklaşımla ele alınmasını sağlayacak ruh sağlığı uzmanları, toplum bilimciler, sivil toplum örgütleri, sendikalar ve ilgili meslek odaları da dahil edilmelidir.
2. Cinsel sağlık ve doğurganlık sağlığı alanında sunulan hizmetler hak temelli bir anlayışla, belli kalite standartları korunarak, kriz durumlarında da herkesin ulaşabileceği şekilde sunulmalıdır.
  - Doğum kontrol yöntemlerine Aile Hekimliklerinden ücretsiz olarak erişim sağlanmalıdır.
3. Ekonomik canlanmaya yönelik maliye politikaları kurgulanırken ve hayata geçirilirken sosyal bakım hizmetleri sektörüne yapılacak yatırımlar önceliklendirilmelidir. Bu sektöre yönlendirilecek kamu yatırımlarının birden çok politika hedefine hizmet ederek bir çarpan etkisi yaratacağı (aileler üzerindeki ücretsiz bakım emeği yükünü azaltmanın ve özellikle dezavantajlı çocukların kaliteli hizmetlere ulaşımını sağlamanın kendiliğinden sağlayacağı faydaların yanı sıra, yüzbinlerce yeni istihdam olanağı yaratıp işsizliği ve yoksulluğu azaltması gibi) araştırmalarla sabittir.
4. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın (OECD), ülke gayri safi yurtiçi hasılasının (GSYH) en az yüzde 1'inin erken çocukluk eğitimi ve kurumsal çocuk bakım hizmetlerine ayrılması performans göstergesi benimsenmelidir. Erken çocukluk eğitime ve kurumsal çocuk bakım hizmetlerine yönelik kamu harcamaları Türkiye'de GSYH'nin yüzde 0,5'inden azdır. Türkiye'nin erken çocukluk bakım ve eğitim hizmetlerinden faydalanma ortalamasını OECD ortalamasına getirmek için GSYH'nin en az yüzde 1,18 ila yüzde 2'sinin ayrılması gerektiği araştırmalar tarafından bulunmuştur.
5. Covid-19 salgını öncesi de istihdama eşit bir şekilde katılmayan ve Covid-19 salgını krizi ile istihdam dışına itilenlerin tekrar istihdamda yer alabilmeleri için özel politikalar geliştirilmelidir.
  - Acil durum finansmanı, beceri eğitimleri ve rehberlik sağlanmalıdır.
  - Kaliteli bakım hizmetlerine erişim ve insana yaraşır yeni işler yaratan makroekonomik politikalar benimsenmelidir.
6. Covid-19 salgını sırasında kamu tarafından sağlanan sosyal yardımlarla ilgili veriler, bu kamusal kaynakların kimler için ve nasıl kullanıldığına dair bilgiler kamuoyu ile paylaşılmalı ve kadınların güçlenmesini hedefleyen sosyal yardım uygulamaları geliştirilmelidir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

7. Covid-19 salgını öncesinde de kamuoyu ile paylaşılmayan kadınları şiddetten koruyan kamusal mekanizmalarla ilgili veriler, İstanbul Sözleşmesi'nin de bir gereği olarak kamuoyu ile düzenli olarak paylaşılmalıdır. Covid-19 salgını süreci için bu konuda özel bir rapor hazırlanmalı ve kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

- Salgın esnasında ALO 183'e, KADES uygulamasına ve emniyet birimlerine her gün kaç başvuru geldi, ve gelen başvurular hangi konularda yoğunlaştı?
- Ne kadar destek talebi karşılandı ne kadarı karşılanamadı?
- Sığınakların doluluk oranı ne oldu? 9. Covid-19 salgınından önce de kadınları şiddetten korumaya yönelik ancak gerektiği gibi işlemeyen mekanizmaların salgın esnasında özel olarak nerelerde tıkandığının tespit edilmesi ve salgının ileri fazlarının yanı sıra gelecekteki farklı kriz durumları için bu mekanizmaların krizlere hazır hale getirilmesi sağlanmalıdır.
- Covid-19 salgını ve benzeri krizlerde kullanılmak üzere kadınların acilen erişebilecekleri geçici ve güvenli barınma imkanları oluşturulmalıdır.
- ALO 183 başlı başına şiddet başvurusu alan, 7/24 hizmet veren bir şiddet hattı haline getirilmelidir.
- İstanbul Sözleşmesi'nin de gereği olan Cinsel Şiddet Kriz Merkezleri ivedilikle oluşturulmalıdır.
- Tüm belediyelerin bünyesinde kadın danışma ve dayanışma merkezleri kurulmalıdır.
- Devlet özellikle kriz dönemlerinde kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık kampanyaları düzenlemeli ve kamu spotları ve benzeri yollarla kriz dönemlerinde kadınların şiddetten korunmak için nereye ve nasıl başvuracakları konusunda bilgilendirilmesini sağlamalıdır.

9. Kadınların haklarını hayata geçirmelerini ve bir ağ içinde güçlenmelerini destekleyen kadınların insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin çalışmalar yaygınlaştırılmalıdır.

ÇOCUĞA YÖNELİK SUÇ KARNESİ DE ZAYIF

Dünyada en sık işlenen ve görülme oranı artan suçların başında çocuğa yönelik cinsel istismar gelmektedir. Dünyada cinsel saldırıya maruz kalan çocukların sayısı farklı kurumlara göre farklılık gösterse de, resmi rakamlar buzdüğünün görünen yüzü olarak tanımlanmaktadır. Çocuklara yönelik suçlar konusunda temel problem alanlarından biri, barış dönemlerinde bile yeterince kayıtlara geçmeyen çocuklara karşı işlenen suçların; çatışma, savaş ve göç söz konusu olduğunda daha kritik boyuta gelmesi, kayıt oranlarının azalmasıdır. Çocuklara yönelik cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara dair düzenli ve detaylı veri tutulmaması, çocuklara karşı işlenen suçların önlenabilirliği için engel teşkil etmektedir. The Economist'in farklı bölgelerden topladığı verileri karşılaştırarak oluşturduğu listede Türkiye, çocuklar için en güvenli 60 ülke arasından 18'inci sırada yer almaktadır. Pandemi, kadına ve çocuğa yönelik suçların ne boyutta olduğu konusunda yetersiz bilgi, suçlarda artış öngörülerine rağmen kayıtlara geçmediği ise hak savunucuları tarafından sıklıkla dile getirilmektedir.

Tarafı olduğumuz gerek Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 34.maddesinde gerekse yine tarafı olduğumuz ve çekincesiz olarak imzalanarak 2012 yılı Nisan ayında resmi gazetede yayımlanan "Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" (Lanzorete Sözleşmesi)nde çocukların cinsel istismardan korunması için her düzeyde alınması gereken önlemler bulunmaktadır. Lanzorete Komitesi Başkanı ve Başkan Yardımcısı'nın açıkladığı Covid-19 salgını döneminde çocukları cinsel sömürüye ve cinsel istismara karşı korumak adına önlemlerin artırılması için bildiri; karantina döneminin, çok sayıda çocuk açısından cinsel sömürü ve istismar da dahil artan şiddet karşısında savunmasızlıkla sonuçlanabileceğine vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda Türkiye, taraf devletleri sözleşme yükümlülüklerine uymaya davet eden çağrıya gecikmeksizin yanıt vermeli, yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

Türkiye'de 2017'den itibaren 4 yılın suç verilerini karşılaştırdığımızda, çocuğa yönelik suçların artış eğilimi devam etmesine rağmen 2020 yılındaki düşüş verilerinin; pandemiye çocuğa yönelik cinsel dokunulmazlığa dair suçların azaldığına değil kayda alınmadığına, görünür kılınmadığına işaret ettiğini belirtmek gerekmektedir. Adalet Bakanlığı verilerini incelediğimizde; 2020 yılı içerisinde yeni açılan veya bozularak gelen dosyalar içerisinde Cinsel Dokunulmazlığa karşı suçlar içerisinde (TCK 102-103-104-105), çocukların cinsel istismarı suçu %44'lük oran ile en yüksek suç oranına sahip olduğu görülmektedir. İkinci sırada Cinsel Taciz suçu olup %34,6'lık bir orana sahiptir. Cinsel saldırı % 18,5, Reşit olmayanla cinsel ilişki %3 oranındadır. Türkiye'de "çocuğun üstün yararını gözetme" ilkesi çoğu kez ihlal edilirken, önyargı ve eşitsizlikçi tutumların yanısıra iktidar temsilcilerinin ve bazı siyasetçiler ile kamu görevlilerinin erken yaşta evlilikler, çocuğa istismar gibi konulardaki açıklamaları,

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

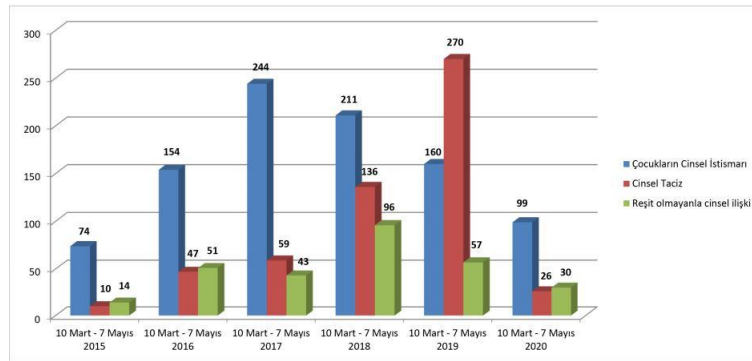
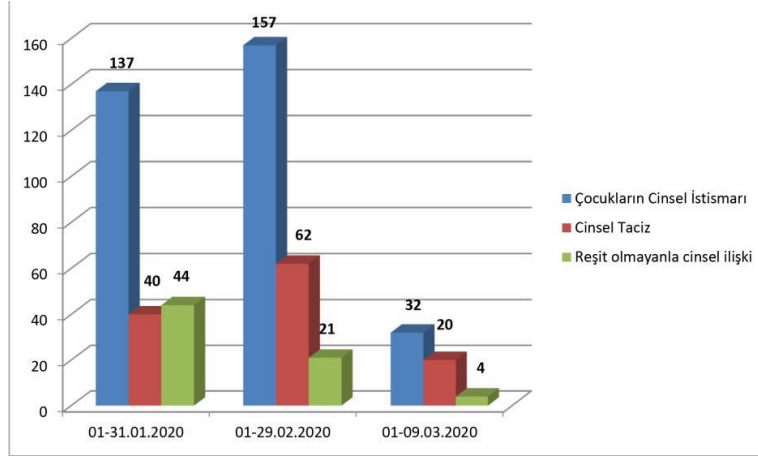
MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

faillere cesaret vermekte, çocuk haklarının korunmasında anayasal sorumluluğu bulunan TİHEK Başkanı gibi kişiler, ihlalleri meşrulaştırmakta, aykırı söylemlerle gündeme gelmektedir.

Ne acıdır ki; mafya lideri Sedat Peker'in videolarının fazla izlenmesiyle ilgili olarak "Milyonlarca insan çocuk pornosu da izliyor arkadaşlar ya" sözleriyle tepki çeken, hakkında suç duyurularında bulunulan bir İçişleri Bakanı hala görev başındadır. Bakan Süleyman Soylu'nun 2016 yılı sonunda göreve geldiğinden bugüne çocuğa yönelik suçlar azalmadığı, sona ermediği gibi etkin koruma ve önleme mekanizmaları hayata geçirilmemiştir.

- Save theChildren'in 1990 ile 2019 yılları arasında bu konuda yaşanan olayları da kapsayan "Savaş silahı: Çatışmada çocuklara karşı cinsel şiddet" başlıklı rapora göre; cinsel saldırıya maruz kalma tehlikesi altındaki çocuk sayısı 1990'da 8,5 milyon civarında iken şu anda 426 milyon
- Birleşmiş Milletler'in (BM) elindeki verilere göre ise, 2006 yılından bu yana dünya çapında 20 binden fazla çocuğun çatışma ortamında cinsel şiddete maruz kaldı.
- SavetheChildren tarafından hazırlanan raporda yer alan öngörüye göre, koronavirüs pandemisi nedeniyle evlenmeye zorlanan kız çocuklarının sayısı, yıl sonunda dünya çapında 500 bin artacak.
- The Economist'in Çocuklara yönelik istismar ve cinsel suçların engellenmesi ve müdahalesine ilişkin hazırladığı raporda 18. Sırada yer alan Türkiye'nin notu 100 üzerinden 56.7
- Şubat 2018 ile Nisan 2019 arasında incelenen ülkeler arasında karşılaştırmalara dayanan Rapora göre Türkiye, yasal zeminde gerekli düzenlemelerin çoğuna sahip ancak uygulamaya gelindiğinde, çocuk yaşta evlilik, suçların raporlanması ve internet üzerinden işlenen suçlara müdahale gibi konularda zayıf
- Çocuk pornografisi gibi suçların yasa dışı olmasına rağmen suç işlemek üzere çocuklarla sanal ortamdaki iletişim kurma ile ilgili yasaların yetersiz kaldığı belirtiliyor.
- Türkiye'nin 0 puan alarak sınıfta kaldığı diğer bir başlık ise veri toplama: Çocuklara yönelik suçlarda; suçun tarifi, sayısı, cinsiyet, yaş gibi veriler bir kaynakta toplanıp kayıt altına alınmıyor.
- Adalet Bakanlığının konuyla ilgili yayımladığı veriler baz alınarak; 2011-2018 yılları arasında cinsel taciz suçundan açılan davalar incelendiğinde, 2011 yılında 12 bin 729 olan suç sayısının 2013 yılında 15 bin 394'e kadar çıktığı görüldü. Bu oran, 2017 yılında 11 bin 632'ye kadar gerilese de 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 24'lük bir artışla 14 bin 429'a ulaştı. Bakanlık verilerine göre, 2018'de TCK uyarınca karara bağlanan cinsel istismar davalarındaki toplam suç sayısı 2 milyon 440 bin 451 olarak belirtildi.
- İzmir Barosu'nun Covid-19 Pandemi Sürecinde Çocukların Durumu, Alınması Gereken Önlemler Ve Çocukların Maruz Kaldığı Cinsel Dokunulmazlığa İlişkin Suçlara İlişkin Verilere Dair raporuna göre; Salgın ilanından Mayıs 2021'e kadar İzmir Barosu tarafından çocukların maruz kaldıkları cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarda yapılan avukat görevlendirmelerinde ciddi bir değişim gözlemlenmektedir. Örneğin 10 Mart 2020 ile 07 Mayıs 2020 tarihleri arasında çocuğun cinsel istismarı suçu için yapılan görevlendirme 99 iken, 2019 yılında aynı dönemde bu sayı 160, 2018'de 211, 2017'de 244, 2016'da 154, 2015'de ise 74 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı ocak, şubat ve mart ayı görevlendirilmelerine bakıldığında ise şubat ayında cinsel istismarı suçu için yapılan görevlendirme 157 iken mart ayında 32' dir. Baro'nun uyarıları dikkate alınmalı, mağdur çocuk sayısındaki azalmanın arkasında yatan nedenlerin titizlikle incelenmesi gerekmektedir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Ağustos ayında kamuoyuyla paylaşılan İnsan Hakları Derneği Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi 2021 Yılı İlk 6 aylık İnsan Hakları İhlalleri Raporuna göre ise; .En fazla hak ihlaline maruz kalan kesim arasında yer alan çocuklar, aile içinde ve toplumsal alanda şiddete ve cinsel istismara maruz kalmaya devam etmiştir. Bölgede ilk 6 ay içerisinde 4 çocuk maruz kaldıkları şiddet sonucu yaşamını yitirmiş, 6 çocuk da intihara sürüklenmiş, en az 15 çocuk ise, cinsel istismara maruz kalmıştır.

Türkiye'nin Çocuklara Yönelik Suçlar Karnesi

Cinsel Dokunulmazlığa karşı suçlar içerisinde (TCK 102-103-104-105), çocukların cinsel istismarı suçu %44'lük oran ile en yüksek suç oranına sahip

	Yeni açılan veya bozularak gelen dosyalardaki suç sayısı	Çıkan dosyalardaki suç sayısı	Mahkumiyet	Beraat	HAGB ve Diğer Kararlar	Toplam
2017	16.348	14.394	13.396	4.226	3.926	21.548
2018	18.290	15.850	13.894	4.704	4.699	23.297
2019	22.689	19.936	15.651	6.420	6.289	28.360
2020	17.948	15.897	12.064	5.100	5.333	22.497
TOPLAM	75.275	66.077	55.005	20.450	20.247	95.702

2017 yılında 21.548, 2018'de 23.297, 2019'da 28.360 olan rakam; 2020'de 22.497 olarak gerçekleşmiştir. Pandeminin görünmez kıldığı çocuğa yönelik suçlara karşı toplum nezdinde, suçların karşılığı olan cezaların caydırıcılığının bulunmadığı ayrıca soruşturmanın hukuki kıstaslara göre değil şüpheli şahısların siyasi,etnik vb. kimliklerine göre soruşturmanın yürütüldüğü itibarı vardır. Nitekim Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan Adli İstatistikler Kitabından alınan aşağıdaki istatistikler de bu iddiaları doğrular niteliktedir.

CUMHURİYET BAŞSAVCILIKLARI

Tablo 1.17 Cumhuriyet Başsavcılıklarında TCK Uyarınca Sonuçlanan Soruşturmalarda Seçilmiş Suçlardaki Suç Sayılarının Karar ve Suç Türüne Göre Dağılımı, TÜRKİYE, 2020

İsnad Edilen Suç Türü	Suç Adı	İlgili Kanun Maddesi	Toplam Suç Sayısı	%	Karar Türüne Göre Suç Sayısı ve Oranları					
					Kovuşturulmaya Yer Olmadığına Dair Karar Verilen	%	Kamu Davası Açılan	%	Diğer Kararlar (%)	%
Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar	Çocukların Cinsel İstismarı	103	39 663	35,2	11 570	29,2	15 213	38,4	12 880	32,5
	Cinsel Taciz	105	28 083	24,9	12 121	43,2	14 126	50,3	1 836	6,5
	Reşit Olmayanla Cinsel İlişki	104	25 804	22,9	21 713	84,1	861	3,3	3 230	12,5
	Cinsel Saldırı	102	19 261	17,1	7 925	41,1	8 140	42,3	3 196	16,6
	Toplam		112 811	100,0	53 329	47,3	38 340	34,0	21 142	18,7

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere 2020 yılında Çocukların Cinsel İstismarı Suçuna(TCK 103) yönelik toplam 39663 suçtan yalnızca 15213 tanesi hakkında kamu davası açılmıştır. Görüleceği üzere çocuklara karşı işlenen veya işlendiği iddia edilen suçların yalnızca %38,4 gibi düşük bir oranı hakkında yargılama yapılmış olup geri kalan suçlarda yargılama dahi yapılmaksızın savcılıklar tarafından soruşturmalara son verilmiştir. Gerek yazılı gerek görsel basın yoluyla bu yaşanan olayların cezasız kaldığını hatta büyük kısmının yargılamaya bile konu edilmediği gören halkın adalete olan inancı giderek zayıflamaktadır.

2020 yılı içerisinde yeni açılan veya bozularak gelen dosyalar içerisinde;

Cinsel Dokunulmazlığa karşı suçlar içerisinde (TCK 102-103-104-105), çocukların cinsel istismarı suçu %44'lük oran ile en yüksek suç oranına sahiptir. İkinci sırada Cinsel Taciz suçu olup %34,6'lık bir orana sahiptir. Cinsel saldırı % 18,5, Reşit olmayanla cinsel ilişki %3 oranındadır.

Çözüm

Tarafı olduğumuz BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Lanzarote Sözleşmesi, Anayasa ve Çocuk Koruma Kanunundaki hükümlerin uygulanması kapsamında Covid-19 salgını sürecinde;

-Alo 155, Alo 156 ve Alo 183 numaraları dışında erişimde yaşanan sıkıntıyı aşabilmek üzere her türlü şiddete ve istismara maruz kalan çocukların gerektiğinde hiç konuşmadan bile erişebileceği ve sadece bir kez arama şansına sahip olabilecekleri de göz önüne alınarak yalnız Çocuğa Yönelik Şiddet için 7/24 ulaşılabilecek aktif ve derhal yanıt veren ayrı bir hat oluşturulmalı ve bu hatlar çocuklar tarafından bilinir kılınmalıdır.

-Kadın ve çocuklara yönelik olarak artan ev içi şiddete ilişkin gerek medya, basın, yayın araçlarıyla gerekse de uzaktan eğitim programı kullanılarak farkındalık ve bilinçlendirme çalışmaları arttırılmalıdır.

- Çocukların çevrimiçi risklere ve dijital zorbalığa maruz kalma riskini ortadan kaldıracak politikalar ve uygulamalar geliştirilmelidir.

- Yüzyüze eğitimin başlamasıyla, çocuklarla etkin iletişim ve rehberlik hizmetlerinin artırılması sağlanmalıdır.

-Okul öncesinden yükseköğretime dek, müfredatta çocuk hakları, çocukların mahremiyeti ve çocukları güçlendirmeye yönelik düzenleme yapılmalıdır.

-Öğretmenlerin yanısıra, çocuklara yönelik her türlü kurs, atölye, merkez, spor-sanat-bilim merkezleri vb. eğitim-öğretim ortamlarında çocuk eğitimci ve eğiticiler ile çalışanların "çocuk hakları" konusunda eğitim alması şart koşulmalıdır.

-Pandemi sürecinde özel eğitime ve farklı destek mekanizmalarına gereksinimi olan çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak özel politikalar oluşturulmalı, cinsel istismar riski olan kırılğan gruplara özel çalışma planlanmalıdır.

-Yapılan infaz düzenlemesinin ardından cezaevlerinden salıverilen şiddet faillerinin izlenmesi ve bu faillerin şiddetine maruz kalan mağdur çocukların korunması için bir izleme/denetim mekanizması oluşturulmalıdır.

-Kamusal alanlar güvenilir ve çözüm geliştirici hale getirilmelidir.

-Yasalarımızda "Çocuk Pornografisi" ile ilgili bir düzenleme planlanmalı, çocuklara dair pornografik materyalleri indiren, izleyen, dağıtanların cezalandırılmasını içeren değişiklikler yapılmalıdır.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- TCK'de "Müstehcenlik Suçu"nu kapsayan eylemlerin takibi, ciddi cezai yaptırımların uygulanması sağlanmalıdır.
- İstismara uğrayan çocuklara nasıl ulaşılabileceği yönünde Barolar, çocuk hakları örgütleri ve farklı disiplinlerdeki uzmanların katılımlarıyla ulusal bütüncül çocuk politikası birlikte ortak akılla oluşturulmalıdır.
- Suç mağduru çocuk için destek mekanizmaları ve psiko-sosyal desteğin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.
- Çocuk yaşta evliliklere (16-17 yaşları için) izin veren Medeni Kanunda düzenleme yapılarak 18 yaş altı tüm bireylerin çocuk kabul edilmesi ve erken yaşta zorla evlendirmelerin sonlandırılması için değişiklik yapılmalıdır.
- UNICEF'in pandemi başlangıcındaki uyarı ve önerileri bizim için de başvuru kaynağı niteliğindedir. Bu çerçevede; sağlık, eğitim ve çocuk hizmetleri personeli, cinsel sömürü ve istismar, bu konudaki kaygıların güvenli biçimde nasıl bildirileceği de dâhil olmak üzere COVID-19 bağlantılı çocuk koruma riskleri konusunda eğitilmelidir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin yaşanabileceği durumların nasıl yönetileceği konusunda ilk müdahale ekipleri eğitilmeli ve bu konunun mağdurlarını desteklemek üzere sağlık hizmetleriyle ortak çalışmalıdır.
- CHP, çocuklarla ilgili atacağı her adım, geliştireceği her model, gerçekleştireceği her proje, oluşturacağı her kurum ve kuruluşta başta çocuklar olmak üzere ilgili bileşenlerin (anne-baba, çocukla ilgili uzmanlar, çocuk konusunda çalışan STK'lar, meslek örgütleri, sendikalar, öğretmenler, okul yöneticileri vb.) söz-karar-yetkisine başvurmayı ilke edinecektir.

DÜNYADAKİ ÇOCUK İŞÇİ SAYISI 160 MİLYONA YÜKSELDİ!

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve UNICEF tarafından yayınlanan rapor bir kez daha çocuk işçi gerçeğini gözler önüne serdi. Rapora göre, dünyadaki çocuk işçilerin sayısı 160 milyona yükseldi.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve UNICEF tarafından "Çocuk İşçiliği: 2020 Küresel Tahminler, Eğilimler ve Önümüzdeki Yol" başlıklı yayınlanan rapora göre dünya genelinde çocuk işçi sayısı 20 yılda ilk kez yeniden yükselişe geçti.

Dünyadaki çocuk işçilerin sayısı 160 milyona yükseldi. 2020 yılı başında kaydedilen bu sayının dört yıl önceye göre 8 milyon 400 bin daha fazla olduğu belirtiliyor. Koronavirüs salgını nedeniyle tablonun arada geçen zamanda daha da ağırlaştığı tahmin ediliyor.

Raporlara göre 2000 ile 2016 yılları arasında dünyadaki çocuk işçi sayısı 94 milyon azaldı. Çocuk işçilerin nüfusa oranı da bu süre içerisinde azaldı. 2020 yılında ise çocuk işçilerin nüfusa oranı 2016 yılındaki seviyeye hemen hemen yakın olarak ölçüldü. Ancak dört yıl içinde nüfus artmış olduğu için çocuk işçi sayısında da nominal bir büyüme söz konusu.

5-11 Yaş Arasında Çalışan Çocuklar Çoğunlukta

UNICEF Genel Direktörü Henrietta Fore "Çocuk işçiliğini sona erdirmeye mücadelesinde zemin kaybediyoruz" dedi. Covid-19 krizinin olumsuz bir etki yarattığını söyleyen Fore, salgın nedeniyle yoksulluk artışına yönelik tahminlerin doğru çıkması halinde 2022 yılı sonu itibarı ile 9 milyon çocuk daha çalışma hayatına katılmış olacak.

İstatistik modeller ise bu sayının çok daha yüksek olabileceğini ortaya koyuyor. UNICEF'in istatistik uzmanı Claudia Cappa AFP'ye yaptığı açıklamada "Tasarruf önlemleri ve diğer faktörler nedeniyle işçi çocukların sayısı gelecek yılın sonuna kadar 46 milyon daha artabilir" dedi.

Rapora göre 5 ile 11 yaş arasındaki çocuklar çalışan çocukların yarısından fazlasını oluşturuyor. Çocuk işçilerin üçte ikisi erkek, ev içi çalışmanın dikkate alınması halinde ise kız çocuklarının oranı daha da artıyor.

Sahraaltı Afrika'da Her 4 Çocuktan Biri İşçi

UNICEF ve ILO raporda özellikle Sahraaltı Afrika'daki çocukların durumuna dikkat çekti. Yaklaşık 16 milyon 600 binlik artışla çocuk işçi sayısındaki en büyük artış bu bölgede kaydedildi. Bölgedeki krizler, aşırı yoksulluk ve yetersiz sosyal koruma tedbirlerinin artışta rol oynadığı belirtildi. Sahraaltı Afrika ülkelerinde 5 ila 17 yaş arasındaki çocukların yaklaşık dörtte biri işçi. Bu oran Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde ise yüzde 2,3.

Yüzde 70 Tarım İşçisi

Çocukların çalıştırıldığı sektörlerin başında ise rapora göre tarım geliyor. 112 milyon ile dünyadaki çocuk işçilerin yaklaşık yüzde 70'i tarımda çalışıyor. Yüzde 20'lik bir kesim hizmet sektöründe yüzde 10 ise endüstride istihdam ediliyor.

Rapora göre tehlikeli iş kollarında çalışan 5 ila 17 yaş arasındaki çocukların sayısı 2016-2020 arasında 6,5 milyon artarak 79 milyona yükseldi. Çocukların güvenlik, beden ve ruh sağlığını tehlikeye sokan işler bu kapsama giriyor.

TEİAŞ'IN ÖZELLEŞTİRİLMESİ ÇOK YÖNLÜ BİR TEHDİTTİR!

TEİAŞ Tarihçe

➤ 1970 - Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) kuruldu.

3 Temmuz 2021 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararı ile özelleştirme kapsamına alınan TEİAŞ ile ilgili tartışmalar gündemdekini yerini korumaktadır.

➤ TEİAŞ, elektriğin tüm ülke çapında yüksek gerilim hatlarıyla taşınması ve iletiminden sorumlu devlet şirkettir.

➤ KİT statüsündeki TEİAŞ, elektriği üretim santrallerinden alıp, gerek şehirlerarasında gerekse şehirlerin içinde dağıtımçılara, tedarikçilere hatta kullanıcılara iletmekle görevlidir. Bu anlamda sadece şebeke işletmeciliği değil, aynı zamanda elektriğin tüm ülke düzeyinde arz güvenliğinin sağlanması ve planlanmasından da sorumludur.

➤ Bu doğal tekelin devlet tarafından işletilmesi ve yönetilmesi ulusal güvenlik ve stratejik önemi ve hassasiyeti nedeniyle dünya ülkelerinde de tercih edilmektedir. Yani elektrik üretimi ve dağıtımının özelleştirilmesine imkan tanıyan ülkeler bile elektrik iletimin özelleştirilmesine sıcak bakılmamaktadır.

TEİAŞ bu kadar önem arz ederken, TEİAŞ'ın özelleştirilmesi ile ilgili sakıncaları şu başlıklarla ele alıp değerlendirdik:

1. Teknik Sakıncalar
2. Finansal Sakıncalar
3. Hukuki Değerlendirme

➤ 1984 - 3096 sayılı Kanun ile TEK dışında, Yap İşlet (Yİ), Yap İşlet Devret (YİD), İşletme Hakkı Devri (İHD) ve Otoproduktör modelleri ile özel teşebbüsün yatırım yapması teşvik edilmeye başladı.

➤ 1994 - TEK, TEAŞ (Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş.) ve TEDAŞ (Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.) olarak ikiye ayrıldı.

➤ 2001 – TEAŞ TEİAŞ, (Türkiye Elektrik İletim A.Ş.), EÜAŞ (Elektrik Üretim A.Ş) ve TETAŞ olmak üzere üç şirkete ayrıldı.

4628 Sayılı Eski Elektrik Piyasası Kanununa göre elektrik piyasasında faaliyetler yeniden düzenlenerek; "iletim" faaliyetleri ulusal tekel olarak kamu tarafına, "dağıtım" faaliyetleri ise özelleştirilmek üzere, 21 bağımsız bölgesel tekele dönüştürülmüştür.

2004 - 2009- 17.03.2004'te Elektrik Enerjisi Sektörü Reformu ve Özelleştirme Stratejisi Belgesi ile 18.05.2009 tarih ve 2009/11 no'lu Yüksek Planlama Kurulu kararı ile açıklanan "Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Stratejisi Belgesi" ile elektrik dağıtım bölgelerinin özelleştirilmesi hızlandırılarak; ihaleler tamamlanmış ve tüm bölgelerde özel şirketlere devir işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 27.12.2006 tarih ve 2006/100 sayılı kararı ile EÜAŞ'a bağlı 74 Akarsu santrali özelleştirilmiştir.

Ayrıca 2014 yılına kadar parça parça

- Hamitabat Elektrik Üretim A.Ş.
- Seyitömer Termik Santrali
- Kangal Termik Santrali
- Yatağan Termik Santrali

- Çatalağzı Termik Santrali
- Kemerköy Termik Santralleri
- Yeniköy Termik Santralleri
- Kemerköy Liman Sahası
- Orhaneli ve Tunçbilek Termik Santralleri özelleştirilmiştir.

Böylece TEDAŞ'a bağlı 21 dağıtım şirketinin tamamı özelleştirildikten sonra EÜAŞ'ın akarsu ve termik santralleri de özelleştirilmiş böylece özel sektörün üretimdeki payı 2010 -2020 arasında hızla artarak % 25'lerden %78'e ; EÜAŞ'ın payı % 70'lerden %22'ye düşmüştür.

TEİAŞ'ın Özelleştirme Kapsamına Alınması

Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) 2001 yılında TEAŞ'ın üçe bölünmesi ile kurulmuştur. 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda iletim faaliyetini tekel olarak yürütmeye başlamıştır.

TEİAŞ'ın Özelleştirilmesinin Sakıncaları

1- Teknik Sakıncalar

a- Kasıtsız Sakıncalar

TEİAŞ elektrik piyasasında anlık talep ve arz dengesini sağlar. Anlık bu denge Etibank ve TEK döneminden itibaren yılların getirdiği işletme tecrübesi ve yetişmiş personel eliyle yürütülür. Özelleştirme beklentisi ve personelin gelecek kaygısı ve çekinceleri motivasyonu düşürecektir. Böylece elektrik sisteminin hata affetmeyen niteliği gereği arızalar artacaktır.

Dağıtım şirketleri özelleştirilmesi bir kaç şehri etkilemektedir. TEİAŞ hep elektrik sağladığı için sıkıntılar çok fazla hissedilmedi. Örneğin Osmangazi EDAŞ Yıldızlar Holding'e satıldı, ancak şirket faaliyetlerini aksatınca şirkete 3 sene sonra Enerji Bakanlığı tarafından kayyum atanarak Zorlu Enerjiye devredildi. Ancak, Dağıtım sisteminden farklı olarak TEİAŞ'ın hat ve trafo arızaları ulusal kesintiler neden olur: Örneğin, 2006 yılı yaz aylarında Bursa'da bir hatta meydana gelen çok basit bir izolatör arızası tüm Güney Marmara ve Ege Bölgesinin neredeyse 1 gün elektriksiz kalmasına neden olmuştur. Yine 31 Mart 2015 tarihinde bir hattaki yanlış işletme çalışması neticesinde 81 ilin 80'inde elektrik kesilmiş 10 saat boyunca hayat durmuştur.

Bu nedenle yetişmiş personel ve tecrübe TEİAŞ'ın en büyük avantajıdır. Bu avantajın özelleştirme beklentisiyle motivasyon düşüklüğü ile kaybolması doğası gereği hata kaldırmayan iletim sektörünü etkileyecek, özelleştirme sonrası tecrübesiz yeni personel istihdamı arıza ve inkitalara neden olacaktır. Modern yaşama ilişkin tüm uygulamalar elektrikle sağlanır. Su, doğalgaz pompaları, trenler, metrolar gibi tüm kamu hizmetleri kesintiye uğrayacaktır. Böylece elektrik olmadan tüm sosyal ve ekonomik yaşam etkilenir.

b- Kasıtlı yaratılabilecek sakıncalar

b-a- İçten yaratılabilecek sakıncalar

Tüm kamu-özel elektrik üretim santralleri TEİAŞ tarafından gün öncesinden ya da gün içindeki planlamaya göre elektrik üretmektedir. Ayrıca arıza ya da beklenmedik durumlar için yedekte santraller hazır bekletilir. Bunların hepside parasal olarak santrallere bir ödeme yapılmasını gerektirir (Kapasite mekanizması, Dengeleme Güç Piyasası ve Yan Hizmetler Piyasası). Yani santrallerin ekonomik olarak yaşaması TEİAŞ'ın elindedir. TEİAŞ eğer eşitlik ve tarafsızlıktan koparsa yandaş şirketlerin santralleri hep tam kapasite çalıştırılır ve kapasite, yan hizmetler ve dengeleme piyasasından her şartta ödeme alırlar. Muhalif görülen ya da hedef alınan bir grup ya da şirketin santralleri sürekli üretim dışı bırakılarak nakit akışı kesilerek iflas ettirilebilir ya da el değiştirilebilir.

Yine Büyükşehirlere ait metrolar ve TCDD'ye ait trenlerin ve su ve kanalizasyon sistemleri doğrudan TEİAŞ'ın fiderlerinden elektrikle beslenmektedir. Eğer ortada olmayan bir arıza yaratılırsa ya da kasıtlı bir müdahale yapılırsa başta muhalefetin elindeki belediyelerin temel hizmetleri bilinçli olarak aksattırılabilir. Ya da TEİAŞ'ın yönetiminde yandaş şirketler temsil edilirse genel seçim sonrası iktidar değişikliği sonrasında kamu hizmetleri sabote edilebilir.

Yine seçim günü tüm Türkiye'nin elektriği TEİAŞ'ın teknik altyapısı kullanılarak birkaç saatliğine kesilerek seçim güvenliği ortadan kaldırılabilir.

TEİAŞ kamu kurumu olması ve kanuni zorunluluk olarak eşit ve taraflar arasında ayırım gözetemez.

b-b- Dıştan yaratılabilecek sakıncalar

Türkiye'nin her türlü güvenlik politikalarında enerjinin payı büyüktür. Yabancı ortak ya da yabancı payı olan bir ortaklık TEİAŞ'ta söz sahibi olursa elektrifikasyon sistemi aracılığıyla sınır bölgeleri, askeri üsler birlikler enerjisiz bırakılabilir.

Yani TEİAŞ'ın elektrifikasyon imkanları tüm ülkedeki her tesisi etkileyecektir. Örneğin; 15 Temmuz Darbesinde TEİAŞ Yetkililerinin inisiyatifiyle Adana İncirlik Üssü, Ege Ana Jet Hava Üssü, Ankara Mürted, Malatya Erhaç başta olmak üzere tüm hava üslerinin elektrikleri kesilmiştir. Bu üslerin jeneratörleri ancak birkaç saat elektrik sağlayabildiğinden, bu sayede özellikle İncirlik gibi yakıt ikmali ve yoğun kalkış yapılan üslerin işlevsiz hale getirilmesinde ve dolayısıyla darbenin etkisinin azaltılmasında TEİAŞ'ın payı olmuştur. Bu örnekten görüleceği üzere TEİAŞ'ın özelleştirilmesi ya da yabancı payı oluşması Türkiye'nin askeri üsleri ve önemli lojistik üslerinin enerjisiz kalmasına neden olabilecektir. Bu ciddi ulusal güvenlik sorunudur.

2- Finansal Sakıncalar

TEİAŞ'ın 22 Bölge Müdürlüğü 10 Yük Tevzi Bölge Müdürlüğü 81 ilin tamamındaki iletim hattı ve trafo merkezleri (71.000 KM iletim hattı, 753 Trafo Merkezi) ile görev yapmaktadır.

Bu görevi 657 Sayılı Kanuna tabi ve 399 Sayılı KHK'ya tabi memur-sözleşmeli memur olarak 430 Memur, 3918 Sözleşmeli, 3139 Kadrolu İşçi ve yaklaşık 8500 hizmet alımı çalışanı ile toplam 17.000 kadar çalışanı vardır.

Bu anlamda ciddi bir istihdam sağlayan bir kamu kurumudur. Tüm özelleştirme uygulamaları iş gücü azalmasına ve dolayısıyla istihdamın düşmesine neden olacaktır.

TEİAŞ yasal olarak gelir tavanı ile çalıştığı için yani geliri EPDK tarafından belirlendiği için, yasal olarak kar etmemesi gereken bir kurumdur. Ancak uygulamada çeşitli teknik nedenlerle hep kar etmiştir. Bu nedenle hazineye ciddi katkısı olan bir kurumdur. (2020 yılında kurumun 14.4 Milyar TL Satış Hasılatı vardır ve Net karı 4,64 Milyar TL olarak gerçekleşmiştir ve Hazineye aktarılmıştır) Ancak kar amacıyla hareket etmez. Stratejik olması kar amacı gütmemesine dolayısıyla kamuda kalmasının nedenidir.

Kar hırsıyla hareket edebilecek özel bir şirket sistemi tehlikeye atacağı için dünya genelinde kamunun tamamına ya da çoğunluğuna sahip olduğu şirketler iletim sistemini işletir. Kar hırsı ya da borsaya kote şirketler borsada spekülasyonlarla değer kaybı yaşarsa sistem çöker Örneğin 2000'lerin başında ABD California krizi bu şekilde özelleşip borsada işlem gören şirketlerin batmasıyla, Kaliforniya aylarca elektriksiz kalmıştır. (ABD'de son günlerdeki Texas elektrik krizi özelleştirilen iletim hatları nedeniyle olmuştur)

TEİAŞ'ın tapuları, mülkiyet hakları ve irtifak hakları ile arsa, arazi, teçhizat, hurda gibi varlıklarıyla neredeyse 100 Milyar Euro değerinde varlığa sahiptir (bilançoda amortismanla tükenen ya da yıllardır değerleme yapılmayan varlıklar olduğu için görülmemektedir). Yani bugün TEİAŞ gibi bir kurumu sıfırdan yaratabilmek 100 Milyarlarca Euro gibi bir finansmana ihtiyaç duyacaktır.

Yaptığı elektrik iletimi faaliyeti ile anlık olarak Tüm Türkiye elektrik sistemi dengesini saplayarak üretim santrallerini kontrol etme ve üretilen elektriği dağıtım şirketlerine ileterek anlık üretim ve tüketim dengesini sağlar. Bu nedenle yaptığı iş TEKEK olduğu için rekabete kapalıdır. Rekabete kapalı bir sektör olduğu için özel sektöre bırakılmayacak kadar önemli bir kurumdur.

3 -Hukuki Yönden Değerlendirme (Cumhurbaşkanlığı Kararı hukuksal sorunlar içermektedir)

TEİAŞ elektrik iletim Tekeli'ni elinde bulundurmaktadır. Yaptığı iş iktisadi anlamda Doğal Tekel tanımına uygundur. Doğal tekel olması ürettiği ya da sağladığı hizmetin niteliği gereği kamu malı olması ile sonuçlanmıştır. Dolayısıyla 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yanlış ya da kasıtlı olarak iktisadi devlet teşekkülleri (İDT) arasında sayılmıştır. Oysa ki tekel olması nedeniyle KHK'de tanımlanan kamu iktisadi kuruluşları (KİK) arasında sayılması gerekmektedir. Bu konu hep tartışılmalıdır.

Ayrıca 2001 yılında elektrik piyasasının yapılmasını sağlayan 4628 Sayılı Eski Elektrik Piyasası Kanununda "Özelleştirme" başlıklı 14. Maddede: " Bakanlık, TEDAŞ, Elektrik Üretim Anonim Şirketi, bunların müessesesi, bağlı ortaklık, iştirak, işletme ve işletme birimleri ile varlıklarının özelleştirilmesine yönelik öneri ve görüşlerini Özelleştirme İdaresi Başkanlığına bildirir. Özelleştirme işlemleri, 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri dairesinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülür" hükmü getirilerek TEDAŞ ve EÜAŞ'ın özelleştirilmesinden bahsetmiştir.

Dolayısıyla tüm yasal mevzuat ve teknik altyapı TEİAŞ'ın kamuda kalmasına yönelik olarak tesis edilmiştir.

6446 sayılı yeni Elektrik Piyasası Kanununda da iletim sistemine bağlı veya bağlanacak olan serbest tüketiciler dâhil tüm sistem kullanıcılarına şebeke işleyişine ilişkin mevzuat hükümleri doğrultusunda eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin iletim ve bağlantı hizmeti sunmakla görevlidir.

Elektrik Piyasası Kanunu'na göre TEİAŞ'ın özelleştirilmesi mümkün görünmemektedir. Çünkü kanun, "özelleştirme" maddesinde elektrik hizmetleri sunan kamuya ait şirketlerden sadece EÜAŞ ve TEDAŞ ile bunlara bağlı alt şirketlerin özelleştirilmesini mümkün görüyor (m.18). TEİAŞ'ı bunlar arasında saymıyor. Yani böyle bir özelleştirme için öncelikle bu konuda "özel kanun" niteliğindeki Elektrik Piyasası Kanunu m.18'de değişiklik gerekiyordu ve bu yapılmamıştır.

Diğer taraftan, Özelleştirme Kanunu'na göre KİK (kamu iktisadi kuruluşu) statüsündeki KİT'lerin mülkiyet satışı yoluyla özelleştirilmesi mümkün değil. Bunlar ancak işletme hakkı devri suretiyle özelleştirilebilmektedir. KİK statüsü ise 233 sayılı KHK'de, tekel niteliğinde kamu hizmeti yürüten KİT'ler olarak tarif edilmiştir. Yani tam olarak TEİAŞ gibi kuruluşlar bu nitelikte sayılmış. Ama 233 sayılı KHK'nin eki listede tam bir "hülle" veya "kasaba kurnazlığı" yapılarak, TEİAŞ, KİK'ler arasında değil, İDT'ler arasında sayılmıştır. Oysa İDT'leri aynı KHK, tekel niteliğinde değil rekabete açık biçimde ve kamu hizmeti niteliği değil ticari yönü ağır basan faaliyet yürüten KİT'ler olarak tanımlamış.

Yani **KHK'nin eki liste KHK'nin kendisiyle çok açık biçimde çelişiyor. Bu nedenle TEİAŞ'ın "halka arz" gibi bir tür "hisse devri" yani mülkiyet devri suretiyle özelleştirilmesi de hukuken teknik olarak sorunludur.** Halka arzın yüzde 50'nin altında kalması bile bu hukuksal sorunu ne derece giderir, tartışmaya açıktır! Bu bağlamda anılan **Cumhurbaşkanlığı Kararı hukuksal sorunlar içermektedir.**

YERALTI KÖMÜR MADENLERİNDE İŞÇİLİK MALİYETLERİNİN % 40'INI DEVLET KARŞILAMAKTA

7/47444 esas numaralı soru önergeme Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın verdiği cevaba göre, yeraltı kömür madenlerinde işçilik maliyetlerinin % 40'ını devlet karşılamaktadır. Geçici olarak başlayan ve kalıcılaştırılan uygulama sonucunda 5 yılda firmalara 495 milyon TL işçi maaşı desteği verilmiş durumda.

AKP'nin milli-yerli maden ve enerji politikasının geldiği nokta, yandaş kömür madencileri ile santral sahiplerini devletin parası ile batmaktan kurtarmaya dönüşmüştür.

11 Haziran 2021 Cumartesi günü Resmi Gazete'de yayınlanan 4086 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile, yer altı maden işletmelerine işçi maaşları için verilen desteğin süresi 31/12/2020'den 31/12/2021' uzatıldı. 2021 yılının yarısına gelmiş olmamıza rağmen, geçen 6 ay da geriye dönük olarak destek kapsamına alındı yılın kalanı gibi.

13 Mayıs 2014'teki Soma kömür madeni faciası sonrasında maden işçilerinin maaşlarının artırılması ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi sürecinde oluşan ek maliyeti devlet üstlenmişti. Son 5 yıldır yer altında çalışanlara asgari ücretin iki katından az olmamak üzere ödenecek ücretler, işçilerin haftalık çalışma süresinin kısaltılması ve yıllık izin sürelerinin artırılması sonucu ortaya çıkan ek maliyet devlet tarafından karşılanıyor.

Bakan'ın soru önermesine verdiği cevapta: 2016 yılında 25 firmaya 12.650.858 TL, 2017 yılında 24 firmaya 10.264.010 TL, 2018 yılında 28 firmaya 57.447.082 TL, 2019 yılında 35 firmaya 37.661.779 TL, 2020 yılında 44 firmaya 251.073.535 TL, 01.07.2021 tarihi itibarıyla 13 firmaya 128.101.090 TL destek ödemesi yapıldığı bilgisi yer almakta. Yani 5 yılda yapılan toplam işçilik desteği toplamı 495 milyon TL civarındadır. Ayrıca, işçi başına destek oranının da % 40 olduğu belirtilmiş.

Bu desteğin yasal dayanağı 3213 sayılı Maden Kanunu'na 4 Şubat 2015'te eklenen **Geçici 29.** Madde. Ancak, kömür madeni işletmecisi özel firmaların geçiş sürecinde desteklenmesini amaçlayan bu uygulama kanunda 30 Mayıs 2019'da yapılan değişiklikle kalıcılaştırılmış gibi görünmektedir.

Yani, verilen bu desteğin covid-19 pandemisi ile bir ilgisi yok. Çünkü, Türkiye'de üretilen kömür, ağırlıklı olarak elektrik üretiminde kullanılmakta ve kömürden üretilen elektriğin öncelikli alım garantileri-verilen destekleri var. Çıkarılan kömürün de bu kömürden üretilen elektriğin de parası peşin-destekli-teşvikli alıcısı var. Daha doğrusu, geçici diye başlanan bir uygulamanın özel sektör lehine kalıcılaştırılması ile karşı karşıyayız.

19 yıllık AKP hükümetleri döneminde sık sık Türkiye'nin yerli kömür potansiyelinin harekete geçirileceği ve bu yolla enerjide dışa bağımlılığın azaltılacağı söylendi durdu. Ancak, bu bir türlü gerçekleşmedi. Kömür sektöründe herhangi bir büyük çaplı yatırım yapılmadı. Kamunun işlettiği kömür sahalarının rödövens yoluyla

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

taşeronlaştırılmasının ve eskimiş-miadını doldurmuş termik santrallerin özelleştirilmesinden öteye gidilemedi. Bu özel sektöre devir sürecindeki temel hedef de kamu yararından ziyade öncelikle yarattıkları yandaş kömürçüleri-santralcileri zengin etmektir.

Ne yatırım patlaması oldu ne de yandaşlar köşelik oldu. Bir yandan, yandaşlar devlet desteği olmadan ayakta kalamaz duruma geldi. Diğer yandan da, daha fazla ithalata neden olmamak ve mevcut istihdamı kaybetmemek adına kömür işletmeleri ve kömür termik santralleri devletin desteği ile ayakta tutulmaya çalışılmaktadır. Batmış olan yerli kömür sektörü milletin parasıyla yüzdürülmeye çalışılmaktadır.

Bu arada, dışa bağımlılık konusunda da bir iyileşme değil kötüleşme oldu. Dünya Enerji Konseyi Türkiye Milli Komitesi'nin yayınladığı verilere göre; 2002'de % 74 olan Türkiye'nin enerji ithalatına bağımlılığı 2019'da % 79'a yükselmiş durumdadır.

Bu noktada şunu sormak gerekiyor; çıkarılan kömür ve bu kömürün üretiminde nakit olarak doğrudan devlet desteği verilmekte, teşvik uygulamaları kapsamında kömür üreticilerine birçok vergi ve sosyal güvenlik primi destekleri verilmekte; üretilen elektriğe verilen piyasa fiyatının en az % 10 üzerinde fiyat ile alım garantisi, santrallere yapılan kapasite mekanizması ödemeleri göz önüne alındığında; aslında yerli kömür ve bu kömürden üretilen elektrik özelleştirilmiş gibi görünse de devletin desteği olmadan bir gün ayakta kalamaz duruma gelmiştir. AKP'nin kömürde ve elektrikte rödövasn yoluyla taşeronlaştırma ve özelleştirme politikaları yerli-millî kömür-enerji politikasını batmış bir gemiye çevirmiş durumda. Aslında batık olan bu gemi de devlet desteği ile yüzdürülmekte.

2022 BÜTÇESİNDEN DİYANET'E DEV PAY!

16 milyar lirayı aştı!

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın personel giderinin yüzde 24,04, 'temsil ve tanıtma giderleri' bütçesinin yüzde 155, hizmet alım giderinin yüzde 27, kar amacı gütmeyen kuruluşlara transfer bütçesinin ise yüzde 12,8 artması teklif edildi. Buna göre Diyanet'e 2022 yılında 16 milyar 98 milyon 580 bin TL bütçe ayrılması öngörüldü.

2022 Yılı Bütçe Yasası Teklifi'ne göre; Diyanet İşleri Başkanlığı'nın personel giderinin 2021 yılına göre yüzde 24,04 artması öngörüldü. 2021 yılı başlangıç ödeneğine göre Diyanet'in 'temsil ve tanıtma giderleri' bütçesinin yüzde 155, hizmet alım giderinin yüzde 27, kar amacı gütmeyen kuruluşlara transfer bütçesinin ise yüzde 12,8 artması teklif edildi.

2022 yılına ilişkin merkezi yönetim bütçe yasa teklifinin ayrıntıları belli oldu.

Diyanet'e 16 Milyar Lira Bütçe Ayrıldı

Diyanet İşleri Başkanlığı'na 2022 yılında 16 milyar 98 milyon 580 bin TL bütçe ayrıldı. 2021 yılında 12 milyar 977 milyon 926 bin TL başlangıç ödeneği verilen Diyanet'in bütçesinde, 2022 yılı için yüzde 24,02 oranında bir artış öngörüldü. Başkanlığın 2023 bütçesi 18 milyar 620 milyon 802 bin TL, 2024 bütçesinin ise 20 milyar 729 milyon 373 bin TL olarak tahmin edildi.

Diyanet İşleri Başkanlığı'na 2021 yılı bütçesinden ayrılan payın 12 milyar 489 milyon 72 bin lirası personel gideri ve bu personelin SGK prim gideri için ayrılmıştı. 2022 yılında personel gideri ve SGK primleri için Diyanet İşleri Başkanlığı'na bütçeden 15 milyar 491 milyon 857 bin TL ayrıldı. Böylece Diyanet İşleri Başkanlığı'nın toplam personel giderinin yüzde 24,04 oranında artması öngörüldü.

2021 yılı bütçesinden, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 'temsil ve tanıtma giderleri' için 769 bin TL ayrılmıştı. Bu kalem için 2022 yılı bütçesinden 1 milyon 961 bin TL ayrılması öngörüldü. Buna göre, Diyanet'in temsil ve tanıtma giderleri bütçesinin yüzde 155 artması teklif edildi.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 2021 bütçesinde hizmet alımları için 36 milyon 198 bin TL ayrılmıştı. Diyanet'in 2022 bütçesinden hizmet alımlarına ayrılan pay ise 46 milyon 23 bin TL'ye çıkarıldı. Yani Diyanet'in hizmet alım bütçesinde yüzde 27 artış öngörüldü.

2021 bütçesinde 'kar amacı gütmeyen kuruluşlara transfer' için 81 milyon 893 bin TL ödenek ayrılan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 'kar amacı gütmeyen kuruluşlara transfer' bütçesi, 2022 yılı için 92 milyon 441 bin TL'ye çıkarıldı. Diyanet bütçesindeki bu kalem için yüzde 12,8 oranında bir artış yapılmış oldu.

ARAÇ SALTANATINA 3 BİN YENİ ARAÇ

Hükümet kamudaki araç saltanatını yavaşlatmak için birbiri ardına açıklamalar yapmasına rağmen önümüzdeki yıl çeşitli kamu kurumlarına 2 bin 962 yeni araç alımı için bütçeye yetki koydu.

Kamu kurumlarına alınacak 2 bin 962 yeni araçtan bin 100 tanesi ambulans olsa da bir bölümünün lüks araçlardan oluşması kafaları karıştırdı...

Bütçe teklifine göre, Cumhurbaşkanlığı önümüzdeki yıl araç filosunu 29 yeni araçla zenginleştirecek. Cumhurbaşkanlığı önümüzdeki yıl 20 tane normal binek otomobil 5 tane de lüks otomobil alacak. Ayrıca 2 adet 17 kişilik minibüs ile 2 adet panel araç satın alacak. Diyanet bu listede yer almazken, TBMM'nin 6 taşıt alacağı önümüzdeki yıl Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 100 taşıt satın alacak olması dikkat çekti.

İFLASLAR SON 3 AYDA YÜZDE 63 ORANINDA ARTTI

Eylül ayında toplamda 9608 esnaf daha iflas etti ve iflas sayısı bu yılın ilk 9 ayında 71 bin 344'e yükseldi. Temmuz ayından Eylül ayına iflas oranlarında yaşanan artış yüzde 63 arttı.

Eylül ayında 9608 esnaf daha iflas etti

Salgın tedbirleri süresince iktidarın aldığı kararlar ile aç-kapa yapmak zorunda kalan, gelir kaybına göre hibe desteği alamayan ve banka kredilerine muhtaç hale getirilen esnaf, ayakta durmakta zorlanıyor.

Kapanma döneminin bitmesiyle işlerinin düzeleceğini düşünen esnaf, geçmiş borçlarının altında ezilmeye devam ediyor. Ayrıca artan döviz kurları ve vatandaşların alım gücünün sürekli olarak düşmesi, esnafın iş yapamamasına neden oluyor.

Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Gazetesi'ne göre, bu yılın ilk 9 ayında meslekten ve sicilden terkinin yaparak iflas eden esnaf sayısı **71 bin 344'eyükseldi**.

Temmuz ayından Eylül ayına geçen sürede iflaslar yüz 63 oranında arttı. Temmuz ayında iflas eden esnaf sayısı 5865 iken Eylül ayında iflas eden esnaf sayısı 9608'e yükseldi.

Esnaf bu gidişle yılsonunu çıkartamaz hale gelecek.

Tam kapanma sürecinde esnafın; SGK ve BAĞ-KUR prim borçları, kredi faizleri ve faturaları sürekli olarak birikerek borç yüküne dönüştü.

Kapanma sürecinde esnaf bu borç yükü karşısında ezilirken, iktidar sadece 3 bin ve 5 bin TL ile esnafın bir günlük kaybını bile karşılamayacak sözde hibe desteğinde bulundu. Kapanma sürecinde biriken borçlar, normalleşme sürecinde esnafın borçlarını ödeyemez hale gelmesine neden oldu.

Defalarca iktidara; esnafımızın kaybına göre gelir desteği verilmesini ve kredi faizlerinin silinmesini söyledik. Ama sesimizi duymayan iktidar bugün yaşanan ve halen yaşanacak olan toplu iflasların sorumlusudur.

Artık Esnafımızda rahat bir nefes almak ve eski günlerine dönmek için CHP iktidarını beklemektedir.

İktidarımızın ilk bir yıllık sürecinde; Esnafın pandemi sürecinde bankalara doğan tüm borçlarının faizleri silinecek, kiralarda stopajlar kaldırılacaktır.

AY	SİCİL TERKİN	MESLEK TERKİN
Ocak	9190	1982
Şubat	6879	1676

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Mart	7336	1974
Nisan	5650	1425
Mayıs	3022	871
Haziran	5880	1688
Temmuz	4746	1119
Ağustos	6803	1495
Eylül	7817	1791
Toplam	57323	14021

Kaynak; Türkiye Esnaf Ve Sanatkârlar Sicil Gazetesi

Esnafımızın tüm problemlerinin çözümü için tek bir kurum oluşturulacak ve Esnaf Bakanlığı kurulacaktır. Yürürlükte olmasına rağmen 6 yıldır ertelenen “Esnaf Ahilik Sandığı” yeniden düzenlenecek ve” Esnaf Destekleri Sigortası “hayata geçirilecek ve böylesi dönemlerde esnaflarımız karşılıksız olarak bu fondan desteklenecektir.

İŞKURA’A KAYITLI İŞSİZLER TÜİK VERİLERİNDE YER ALMADI

İŞKUR’a kayıtlı işsiz sayısı TÜİK verilerine yansımıyor. TÜİK işsizliğin 11 bin kişi arttığını açıklıyor, devletin bir diğer kurumu İŞKUR’a kayıtlı işsiz sayısı sadece bir ay 199 bin kişi artıyor.

En az 188 bin işsiz TÜİK verilerinde kendine yer bulmadı

TÜİK işsizliğin Ağustos ayında Temmuz ayına göre sadece 11 bin kişi arttığını iddia ederek 3 milyon 965 bin kişi arttığını açıklıyor. İşin tuhaf yanı ise TÜİK’İN bu verilerini ise devletin bir başka kurumu İŞKUR yalanlıyor.

İŞKUR verilerine göre; İŞKUR’a kayıtlı işsiz sayısı Temmuz ayında 2 milyon 995 bin kişi iken, bu sayı Ağustos ayında 3 milyon 194 bine çıkmış durumda.

Yani Temmuz –Ağustos ayında İŞKUR’a işsiz olup, iş aramak için başvuran işsiz sayısındaki artış tam olarak 199 bin kişi.

Bu durumda en az 188 bin işsiz Ağustos ayında TÜİK verilerinde kendine yer bulmamış oluyor.

TÜİK’İN makyajlı verilerini, devletin bir diğer kurumu olan İŞKUR yalanlamış oluyor.

TÜİK, kendi açıkladığı verilere kendisi de inanmıyordu.

TÜİK, başkanlık sistemi ile birlikte iktidarın propaganda merkezine dönüştüğü artık herkesin malumu. Öyle ki AKP ve MHP seçmenleri bile TÜİK’İN açıklamış olduğu ne enflasyon verilerine ne de işsizlik verilerine inanıyor.

Saray’dan gelen talimatlarla adrese teslim olarak açıklanan verilerin, gerçek hayatla hiçbir alakasının olmadığını TÜİK yönetimi de çok iyi biliyor. TÜİK, gerçek verileri saklayarak, manipüle ederek suç işlemektedir.

TÜİK’İ iktidarın propagandasına alet olmamaya, gerçek verileri halkla paylaşmaya davet ediyoruz.

MÜTEAHHİT HEP KAZANIYOR

2017 yılında 1,7 milyar lira olan garanti ödemelerine 2022 yılı için 42,5 milyar lira ayrıldı. Geride kalan 5 yılda ödenenlerle birlikte bütçeden müteahhitlerin kasasına aktarılan tutar 130 milyar TL’ye yaklaşacak.

AKP iktidarının garanti ödemeleri adı altında müteahhitlere yaptığı ödemelerin faturası büyüyor. 2021 yılında 31 milyar TL ayrılan garanti ödemeleri için bu yıl ayrılan tutar, dövizdeki artışın da etkisiyle 42,5 milyar TL’ye çıktı. 2017 yılından bu yana yapılan ödemelerin büyüklüğü 2022 sonunda 130 milyar TL’ye yaklaşacak.

“Mega projeler” olarak nitelendirilen ancak belli grupların zenginleştirilmesi aracına dönüşen otoyollar ve köprüler ile şehir hastanelerinin uzun yıllara dayanan garanti ödemelerinin son faturası 2022 yılı bütçe teklifi ile ortaya çıktı.

İktidarın plansız ve verimsiz yatırımları nedeniyle alınmayan hizmetler, geçilmeyen otoyollar ve köprüler ile Avrasya Tüneli nedeniyle ortaya çıkan garanti ödemeleri faturası dudak uçuklatan büyüklüğe ulaştı. 2017 yılında 1,7 milyar TL, 2018’de 8,1 milyar TL, 2019’da 15,5 milyar TL, 2020’de 29,2 milyar TL, 2021’de 31 milyar TL olan garanti ödemelerinin 2022’de en az 42,5 milyar TL olması öngörülüyor. 9,2 TL olarak esas alınan döviz kurunun artması ölçüsünde bu tutar daha da büyüyecek.

Şehir Hastanelerine Çifte Ödeme

Kamu özel işbirliği olarak isimlendirilen projelerden şehir hastaneleri için iki kalemden ödeme yapılıyor. Hizmet alımı ve yatırım kullanım bedeli adı altında 2022 yılında 21,5 milyar TL ödeme yapılacak. Bunun 7,4 milyar TL'si hizmet alımı, 14 milyar TL'si de hastaneleri inşa eden müteahhitlere yatırım kullanım bedeli olarak aktarılacak.

2023 yılı için 24,2 milyar TL, 2024 için ise 25,8 milyar TL ödeme yapılması öngörülüyor.

Bütçe teklifinde 2021 yılında yapılan ödemelerin tutarı da yer aldı. Buna göre Haziran ayı sonuna kadar şehir hastaneleri için ödenen tutar 6,2 milyar TL oldu.

Ulaştırıma Dev Ödeme

KÖİ projeleri olarak yapılan yolcu ve araç garantili köprüler ile otoyolların ödemeleri Karayolları Genel Müdürlüğü ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın bütçesinden yapılıyor.

Osmangazi ve Yavuz Sultan Selim Köprüsü ile otoyollardan geçmeyen yolcu ve araçlar için müteahhitlere 2022 yılında 20,3 milyar TL, 2023'te 23,6 milyar TL, 2024'te de 26,3 milyar TL garanti ödemesi yapılacak.

14 milyar ayrılan 2021 yılının ilk ayı ayı sonunda ödenen tutar 6.3 milyar TL oldu.

Ulaştırma Bakanlığı'nın garanti ödemeleri için ayırdığı tutar ise 2022 için 540 milyon, 2023 için 228 milyon, 2024 için ise 195 milyon lira olarak hesaplandı.

2021 ödemelerinde ise hesap tutmadı. 540 milyon lira ayrılmasına karşın altı aydaki ödeme 506 milyon liraya ulaştı. Bunların dışında havalimanlarına verilen yolcu garantileri ise bütçe ödenekleri arasında yer almadı.

Bakanlıklar geride kaldı

Müteahhitlere 2022 yılında yapılması planlanan garanti ödemeleri çok sayıda bakanlığın bütçesini geride bıraktı. Bütçe büyüklüğü garanti ödemelerinin altında kalan bakanlıklar ile bütçe tutarları şöyle:

Bakanlık	Bütçe (Milyar TL)
ADALET BAKANLIĞI	33,3
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	27,7
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	14,8
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	14,7
TİCARET BAKANLIĞI	8,4
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	7,4
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	7,1
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	7,1
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	4,8

Cumhurbaşkanı'nın maaşı 100 bin TL

Cumhurbaşkanı Erdoğan kendi maaşına yüzde 14,4 zam önerdi. Bütçe teklifinin TBMM'ye geldiği gibi kabul edilmesi durumunda Erdoğan'ın 88 bin TL'lik maaşı 100 bin TL olacak. Erdoğan'ın maaşına yapılan zam, 4,5 asgari ücret tutarına karşılık gelecek.

Tüm yurttaşların gaz faturasına denk

Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği'nce hazırlanan (GAZBİR) 2020 Doğal Gaz Sektör Raporu'na göre, Türkiye'de 2020 yılında konutlarda 15,4 milyar metreküplük doğalgaz tüketildi. Doğalgazın metreküp fiyatı ortalama 2,24 TL olarak hesaplandığında, 2020 yılında yurttaşlar toplam 34 milyar 496 milyon TL fatura ödedi. 2022 için müteahhitlere öngörülen garanti ödemeleri ile tüm Türkiye'nin doğalgaz faturası ödenebilirdi. Köprüler, otoyollar ve şehir hastaneleri için 2022 yılında ödenmesi planlanan 42 milyar 500 milyon TL, Türkiye'de asgari ücretle çalışan 15 milyon yurttaşın aylık maaşına denk geliyor.

SARAY'IN TERCİHİ HALK DEĞİL, 5'Lİ ÇETE

Ekonomik kriz ve enflasyon altında ezilen halkı Saray görmezden geliyor. İktidar hayat pahalılığına mahkûm edilen halk yerine bütçede 5'li çeteyi ve yandaşlarını tercih etti. Dövizdeki artışın da etkisiyle 2021'de 31 milyar TL olan garanti ödemeleri 2022 için 42,5 milyar TL'ye çıktı. Bu tutarla tüm ülkenin doğalgaz faturaları ödenebilirdi. Ayrıca garanti ödemeleri Adalet ve İçişleri Bakanlığı'nın da aralarında olduğu tam dokuz bakanlığın bütçesini geride bıraktı. Bu sayede milyarlarca lira müteahhitlere aktı.

İktidar ülkeyi krizin kollarına terk ediyor. Adeta krizi görmezden gelerek önümüzdeki kara kışta sorumluluğu yurttaşlara bırakıyor. Doların yükselişi, gıda fiyatlarındaki artış, benzin ve motorin ile doğalgaza, elektriğe yapılan zamlarda tek bir sorumluluk almayan iktidar topu hep başkasına atıyor. Ayrıca halktan alınan vergiler de halkın yararına kullanılmıyor.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun deyimiyle 5'li çeteye birlikte ülkeyi yöneten iktidar ülkenin kaynaklarını da bir avuç yandaşa peşkeş çekiyor. Ülkenin yeşil alanları, kaynakları bu insanlar için feda ediliyor. Yap-işlet-devret modeliyle 5'li çeteye yaptırılan işlere verilen garanti ödemelerle bu insanlar zengin edilirken halk yoksulluğun pençesinde kıvranıyor.

Eğitimden sağlığa, ulaşımdan barınmaya kadar her alanda yandaşlara alan açılıyor. TÜGVA, TÜRGEV ve Ensar gibi gerici vakıflar da 5'li çete gibi iktidardan pay alıyor. Yurtları ve şubeleri için bina tahsis ediliyor, kamudan milyonlarca lira bu vakıflara aktarılıyor. Barınma sorunu yaşayan öğrenciler sokakta kalırken bu vakıflara yardım adı altında destek sağlanıyor.

Asgari ücret ve kamu emekçilerinin maaşları enflasyonun altında ezilirken Erdoğan kendi maaşını 5 yılda neredeyse iki kat artırdı. 2018'de 59 bin TL olan Cumhurbaşkanlığı maaşı yeni bütçe teklifine göre 2020'de 100 bin 750 TL olacak.

İktidar tercihleriyle halktan aldığı vergileri bir avuç yandaşına kullanıyor. Yapılan yatırımlar halk için değil onların rant için yapılıyor. Kara kara düşünen yurttaş kendi başına bırakılıyor.

Yurttaş eziliyor

Ekonomist Doç. Dr. Oğuz Demir, bütçenin yükünü tüketici ile ücretli çalışanların çekeceğini söyledi. Bütçeden aslan payını vergiyi ödeyenlerin değil, müteahhitlerin aldığını ifade eden Demir, "Çalışanların üzerine ciddi bir yük bineceği görünüyor" diye konuştu. Benzin ve motorin fiyatlarındaki artışa dikkati çeken Demir, "Akaryakıttan gelecek ÖTV önceki yıllarda sıfır olarak görünüyordu ancak, yeni dönemde akaryakıttan ÖTV geliri öngörülüyor" dedi.

Demir, bütçenin ülkenin içinde bulunduğu ekonomik koşullar dikkate alınarak hazırlanması gerektiğinin altını çizerek, "Yurttaş, hayat pahalılığı altında eziliyor. Arzu edilen şey garanti ödemeleri değil, vatandaşın ayakta kalması için bütçe hazırlanması" ifadesini kullandı.

Faiz bütçesi

Bütçe kalemlerine yönelik detayların, "Bütçe kimin bütçesi?" sorusunun yanıtını ortaya koyduğunu söyleyen İktisatçı Yazar Mustafa Sönmez, "Bütçe esas olarak faiz ve savaş bütçesi" dedi. Sönmez, eğitim, sağlık ve sosyal yardımlar için ayrılan payın, askeri ve polis harcamalarının gerisinde kaldığına dikkati çekti. Faiz harcamalarının 241 milyar TL olacağına altını çizen Sönmez, "Buna karşın tarıma yalnızca 43 milyar TL ayrılıyor" diye konuştu. Bütçeden, sosyal güvenlik kurumlarının ciddi açıklarının kapatılması için kaynak ayrıldığını anlatan Sönmez, "Yoksullukla mücadele için ayrılan pay, faiz için ayrılanın dörtte biri civarında" ifadesini kullandı.

YAP-IŞLET-DEVRET USULSÜZ CEZA KES

Neşe Özdağ, İstanbul'da olmamasına rağmen Avrasya Tüneli'ni kullandığı iddiasıyla ödeme yapmak zorunda kaldı. Engin Akgüzel'e ise hiç kullanmadığı köprü ve otoyolda 'geçiş ihlali' cezası kesildi.

Yap-işlet-devret projeleri ile hayata geçirilen köprü ve tünellerde uygulanan 'garanti ödemeler' kamuyu zarara uğrattırırken yurttaşlar usulsüz cezalarla karşı karşıya bırakılıyor.

Engin Akgüzel isimli yurttaş, yap-işlet-devret modeliyle yapılan ve garanti ödeme kapsamındaki Yavuz Sultan Selim Köprüsü ile Kuzey Çevre Otoyolu'nu hiç kullanmasa da, servis minibüsüyle 'geçiş ihlali' yaptığı iddiasıyla cezayla karşı karşıya kaldı.

İstanbul'da servis şoförü olarak çalışan Akgüzel, 'ihlalli geçiş' sistemini kontrol ettiğinde, kendisine hiç kullanmadığı Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve Kuzey Çevre Otoyolu'ndan 16 Şubat'ta Başakşehir gişelerinden ihlalli geçiş yaptığı için ceza kesildiğini fark etti. Bunun üzerine İCA Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve Kuzey Çevre Otoyolu İşletmesi Çözüm Merkezi'ne başvuran Akgüzel, söz konusu güzergâhı kullanmadığını belirterek, 7,50 TL geçiş ücreti, 30 TL de ceza tutarının iptal edilmesini istedi. Çözüm Merkezi'nden Akgüzel'e verilen yanıtta, geçişi yapan aracın Akgüzel'e ait olmadığını tespit edildiği bildirildi. Merkez, hatalı plaka okunmasının nedenini ise olumsuz hava koşulları, plakalardaki kirlenme ve gişelerdeki talimatlara aykırı manevraya bağladı.

Yaşananların ardından konuşan Akgüzel, "Aklıma takıldı; binlerce aracın trafikte dolaştığı düşünülürken, özellikle de OGS-HGS sistemini yoğun kullanan, kontrol ve takip etmeyen vatandaşların plakalarına hatalı işlenen ihlalli geçiş ücretleri milyonlarca lira yapar. Bu beni çok rahatsız etti. Ben kullanmadığımdan emin olduğum için itiraz ettim ve hakkımı geri aldım. Gerçi hâlâ iptal edilmedi ihlal. Fakat durumdan haberi olmayan '37,50 TL nedir ki itiraz etmeye değmez, ödeyeyim gitsin' diyen binlerce vatandaş olduğuna eminim. Haksız bir

kazanç sistemi uygulanıyor. Tebliğ edilmiyor, insanlar sorgulamazsa öğrenemiyor” dedi. Sinop'ta yaşayan Seyfettin Aksan'a da Yavuz Sultan Selim Köprüsü ile Kuzey Çevre Otoyolu'ndan otomobiliyle geçiş ihlali yaptığı gerekçesiyle 152 TL ceza kesilmişti.

Dolandırıcılık Gibi

Tüketiciyi Koruma Derneği (TükoDer) Genel Sekreteri Avukat Onur Cingil'in verdiği bilgilere göre, sorun Yavuz Sultan Selim Köprüsü ile Kuzey Çevre Otoyolu'yla da sınırlı değil. Akgüzel'in yaşadığına benzer birçok örnek olduğunu aktaran Cingil, Neşe Özdağ isimli yurttaşın ise İstanbul'da olmamasına rağmen Avrasya Tüneli'ni kullandığı için ödeme yapmak zorunda kaldığını aktardı.

“Ücret garantili köprü, tünel ve otoyollarla ilgili skandallar bitmiyor” diyen Cingil, şu ifadeleri kullandı: “Şu an bir vatandaş, ülkenin herhangi bir ilinde otururken, Avrasya Tüneli'nin geçmesi de, parasını ödediği için aynı zamanda İstanbul'da gibi olabiliyor. Ücret garantisi tüketicinin soyulmasıdır. Boğaz köprülerinden de çifte ücret aldığını Tükoder olarak ortaya çıkarmıştık. Bir de köprü, tünel veya otoyoldan hayatında hiç geçmemiş ama HGS/OGS kaydında geçmiş gibi görülen vatandaşlarımız var. Bu hem soygun hem de dolandırıcılıktır. Bunu yapan da devletin kurumlarının, Bakanlığın kontrolündeki yandaş şirketler...”

Çok Sayıda Başvuru

Av. Cingil, Tükoder'e konuya dair birçok başvuru geldiğini kaydederek sözlerini sonlandırdı: “Derneğimize yoğun şikâyet var. İddia ediyorum bu konu ve buna benzer tüketici sorunları mevcut iktidarı değiştirecek. Çünkü insanlar her an patladı patlayacak. Belgeleri ile tüm bu hususlar bizde. Karayollarına başvurularımız var. Ciddi bir soygun, ciddi bir dolandırıcılık faaliyeti. Konunun takipçisiyiz.”

VARLIK BARIŞI'NIN KİME HİZMET ETTİĞİ PANDORA BELGELERİYLE ORTAYA ÇIKTI

İktidarın servet aktardığı yandaşlarının bile iktidara güvenmeyip, paralarını vergi cennetlerine taşıdığı Pandora Belgeleriyle ortaya çıktı. Vatandaşa, altınını, dövizini bozdurma çağrısı yapanlar, milyar dolarlarını vergi cennetlerinde istifleyenlere defalarca servet affı çıkarttıkları için milletten özür dilemelidir.

Paradise, Panama ve son olarak Pandora Belgeleri ile dünya çapında yaşanan sarsıntı sonrası, şeffaf demokratik ülkelerde yargı ve hükümetlerin, parlamentoları soruşturma başlattı. Türkiye'de bugüne kadar en kapsamlı servet ve vergisiz kazanç afları, AK Parti hükümetlerince 7 kez çıkartılan Varlık Barışı adı altındaki servet affı yasalarıyla gerçekleştirildi. 2008, 2011, 2013,2016, 2018, 2019 ve sonuncusu 2021 yılbaşında uygulamaya giren yasalarla, yurt dışındaki 200-300 milyar dolar arasında olduğu hesaplanan varlıkların ülkeye getirilip, ekonomiye kazandırılacağı vaat edildi.

Asgari ücretli bile gelir vergisi öderken iktidar, bu yasalarla milyarlarca dolarlık servet sahiplerine kazancın kaynağını sormama, vergi talep etmeme, inceleme-soruşturma açmama taahhüdünde bulundu. Cumhurbaşkanı servet affını uzatma yetkisi verildi. Cumhurbaşkanı bu yetkisini yılsonuna kadar 6 ay daha süreyi uzatarak kullandı.

Pandora Belgeleri adıyla sızan ve Uluslararası Araştırmacı Gazeteciler Konsorsiyumu (ICIJ) sayesinde incelenen milyonlarca belgeyle pek çok ülkedeki siyasilere, iş insanlarına, sanatçı-sporcu vb. kişilere ait vergiden kaçırılan servetlerin kâğıt üzerinde kurulan şirketler üzerinden vergi cennetlerine aktarıldığı ortaya çıktı. Türkiye'den 220 ismin belgelerde yer aldığı açıklandı. Açıklanan isimlerin önemli bölümünün hazine ve döviz garantili, davet usulüyle verilen kamu ihaleleriyle kamu-özel iş birliği projelerinden, kamu bankalarının milyarlarca dolarlık kredilerinden beslenen iktidara yakın yandaş müteahhitler, medya patronları olması bir tesadüf mü?

Anlaşılan bu kişiler bu iktidara güvenmedikleri için elde ettikleri servetleri, yüz milyonlarca-milyarlarca doları, vergisiz şekilde vergi cennetlerine taşımışlar. Dövizler, altınlar yurt dışına götürülmüş, malikanelere, lüks gayrimenkullere, yatılara, hesaplara yatırılmış. Yüz milyonlarca dolar, isimsiz birilerine-bir yerlere bağışlanmış! Bu bağışlar, komisyon mu, haraç mı, ihalelerden pay mı, rüşvet mi, hayır-hasenat mı? Meçhul!

İktidar, 2006'da Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 30. Maddesinde yaptığı değişiklikle, vergi cennetlerine para aktarmayı yasallaştırırken, bu paralardan yüzde 30 vergi kesileceğini de yasaya koydu. Ancak Cumhurbaşkanı kararıyla bir gecede vergileri artıran, TBMM'ye 60 maddelik yeni vergi düzenlemeleri gönderen iktidar, nedense yasa uyarınca yayınlanması gereken vergi cenneti ülkeler listesini bugüne kadar yayınlamadığı için, bu madde 15 yıldır uygulanmıyor.

İktidar, kendi çıkardığı yasayı çiğneyip, Varlık Barışı adı altında vergisiz-kayıt dışı milyarlarca kılıf uyduruyor. Sokakta kâğıt toplayanların depolarını basıp üç kuruşlarına göz diken, ceza yağdıran, tutuklayan iktidar, diğer yanda kâğıt üzerindeki şirketlerle milyar dolarları vergisiz yurt dışına çıkaranlara dokunmuyor. Yandaş müteahhitler, patronlar da artık iktidarın gidici olduğunun haksız kazançların, servetlerin hesabının sorulacağına farkındalar ve yurt dışına kaçış yolundalar!

ÜRETİCİDE UCUZ, RAFTA EL YAKIYOR

Yem fiyatlarındaki artış süt inekçiliğini yapılamaz hale getirdi. Üreticiler 1 litre süte karşılık 1,5 kg yem alınmasını isterken 1 litre süte karşılık 700 gram yem alınabiliyor. Raflarda süt fiyatının artması üreticiye fayda sağlamıyor.

Üreticiler bir yandan kuraklıkla uğraşırken öte yandan kuraklıkla doğrudan ilişkili olan verim ve rekolte düşüklüğü ile karşı karşıya kaldı. Başta yem olmak üzere sürekli artan girdi maliyetleri de üretimi her geçen gün zorlaştırıyor. Döviz kurundaki yükselme nedeniyle yem fiyatlarındaki artış özellikle besiciliği ve süt inekçiliğini yapılamaz boyuta taşıdı.

Sütün, üreticiden neredeyse 'sudan ucuz' fiyata alınmasına rağmen raflardaki süt ve süt ürünlerinin el yaktığını belirten CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, bu dengesizliğe bir son verilmesi için ciddi düzenlemeler yapılması gerektiğini belirtti.

Yetiştiricilerin ithal ve yerli yem alma gücünün düşmesinin süt verimini azalttığını, çok sayıda süt ineğinin kesime gönderilmek zorunda kaldığı ortamda bu durumun süt ve buzağı kaybına da yol açtığını belirten Gürer, "Tarım Bakanı bu sektörün feryadına kulak tıkamış. Bu tablo ülkemizde çok daha büyük sorunlara gebe gibi görünüyor" dedi.

Adana'nın Ceyhan ilçesinde süt inekçiliği yapan Kenan Pamukçu, "Besiciliği bitirdiler, Bu işi sorunla olarak yapanların dışında gelir-gider dengesi besicilerin aleyhine bozuldu. Yem fiyatları dövize bağlı; battık, bittik" derken, Adana'nın Kadirli ilçesinde son bir ay içinde 3 çiftliğin kapısına kilit vurulduğunu söyledi. Niğde'nin Bor ilçesine bağlı Kızılca köyünde süt inekçiliği yapan İbrahim Gülümser hayvanlara yem vermeyi düşürdüğünü belirtiyor ve "Yaşayacakları kadar yem verebiliyorum. Hayvanlar da doğal olarak sütü kıstı. Başka çarem yok. Aç kalmaları ve günü kurtaralım diye uğraşıyorum" diyerek yaşadığı sorunları gözler önüne seriyor.

Çiftlik ilçesinden Emin Maden isimli besici ise yem fiyatlarına dayanmadığı için hayvanları kesime göndermek zorunda kaldığını anlattı. Diğer yandan İzmir'in Bayındır ilçesinde besici Metin Çağlar, 140 hayvanı varken borçlarını ödeyebilmek için hayvanlarını sata sata elinde sadece 7 hayvanı kalmış. Çağlar, evine icra gelmemesi için hayvanları sattığını söylüyor. Çağlar ayrıca tarlaları ve 2 traktörünü de sattığı halde borçlarını tam olarak ödeyemediğine dikkat çekiyor.

Üreticilerin ortak derdinin girdi maliyetlerindeki artış olduğunu belirten CHP'li Gürer, "Harcadıklarının yerine yenisini koyamıyorlar ve giderler sürekli artarken gelir de sürekli düşüyor" şeklinde konuştu.

70 Liralık Yem 150 Liraya Çıktı

Ziyaret ettikleri üreticilerle yaptığı görüşmelerin ardından yem fiyatları ve diğer girdi maliyetlerindeki artışın, artık süt inekçiliğini yapılamaz noktaya taşıdığına görüldüğünü aktaran CHP'li Gürer, "Geçen yıl 70-80 liradan satılan 50 kg'lık süt yemi Tarım ve Kredi Kooperatiflerinde bu yıl 150 liraya çıkmış. Serbest piyasa da son döviz artışı işe 23 protein süt ineği yemi 185 liradan satılmaya başlandı. Dövizdeki dalgalanmayla yeni zamların eli kulağında" dedi.

Hayvan Sağlığı İlaçları Yüzde 100 Arttı

İneklerin sağlığı için kullanılan ilaç fiyatlarının da sürekli arttığına değinen Gürer, veterinerlik ilaçlarına gelen zamların bir yıl içinde 100 oranında yükseldiğini kaydetti.

Süte verilen 2 lira 40 kuruşluk desteğin yeterli olmadığını, ayrıca 30 litre üzerindeki sütün verimi olması halinde destek dışı kaldığını anlattığını belirten Gürer, "Ulusal Süt Konseyi, 3 lira 20 kuruş olarak çiğ sütün referans fiyatını açıkladı ama bu fiyata uyan yok. Toptan olarak üreticilerden çok daha düşük fiyata süt alınıyor. Ayrıca ulusal süt konseyinin referans fiyatını açıkladığı tarihten bu yana süt üretiminde en çok kullanılan yem fiyatlarına yüzde 40 oranında zam geldi. Süt alan birçok sanayici aynı zamanda yem de satıyor. Yeme zam yapıyor süt alımında ise piyasayı baskılıyor. Kaba yem kullanımı arttı. Kuraklıkta bu bağlamda etkili oldu. Silajlık mısır, yonca, saman, arpa fiyatları da zıpladı" ifadelerini kullandı.

1 Litre Süte Karşılık 700 Gram Yem

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Süt üreticiliğinde 1 litre süte karşılık 1,5 kg yem alınmasının doğal bir denge olarak kabul edildiğine işaret eden Gürer, “Ancak gelinen noktada 1

litre süte 700 gram yem alınabiliyor. Süt ve yemin alış-satış dengesi, olması gerekenin yarısından daha az. Süt üreticisi 2 litreden fazla süt satabilirse ancak 1,5 kg yem alabiliyor” diye konuştu.

Geçmişte ürünün çok ucuz olduğunu anlatmak için ‘sudan ucuz’ tabirinin kullanıldığını anımsatan Gürer, “Şimdi bu tabir üreticinin sattığı süt için kullanılıyor. Borçsuz üretici kalmadı. ‘süte su katma’ gibi bir deyiş vardı. Şimdilerde su süttten pahalı olunca süttün sudan daha ucuz olduğunu özetlemek için ‘suya süt katılacak duruma gelindi’ diyor” ifadelerini kullandı.

Üreticinin ürettiği süttü sudan ucuz olmasına rağmen, tüketiciye çok pahalıya ulaştığına da dikkat çeken Gürer, “Raflarda süt ve süt ürünlerindeki fiyatlarının sürekli artması, süt inekçiliği yapanlara bir fayda sağlamıyor. Fiyat artışları üreticiye yaramıyor ama tüketiciyi zorluyor. Üretimden, tüketiciye ulaşana kadar geçen süreçte bir dengesizlik var. Tüketici de süt mamulleri fiyat artışı ile ürün tüketimini kısmak zorunda kalıyor” şeklinde konuştu.

İktidar Feryada Kulak Tıkıyor

Üreticilerin, besicilerin ve süt inekçiliği yapanların refah seviyelerinin adeta dip yaptığını belirten CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, “Üretici adeta feryat ediyor, ‘battık, bittik’ diye haykırıyor ama ne yazık ki bu seslere İktidar kulak tıkıyor” diye konuştu.

CHP’li Gürer, “İthal yeme güç yetmiyor. Soya, mısır, ayçiçeği tohumu küspesi, pamuk tohumu küspesi gibi ürünlerden elde edilen yemleri de hayvan sahipleri alamaz duruma geldi. Bu durum süt verimini düşürecek.

Sorun çok boyutlu olarak ağırlaşıyor. Çok sayıda süt ineği geçen süreçte kesime gönderildi. Ciddi sorunlar yaşanmaması için acil süt inekçilerine destek sağlanmalıdır” uyarısında bulundu.

“ASLAN PAYI” KUŞA DÖNDÜ

İktidarın, “Aslan payını ayırıyoruz” dediği MEB bütçesinin, merkezi yönetim bütçesinin toplamına oranı giderek eridi. 2018 yılında yüzde 12,1 olan MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesinin toplamına oranı 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında sırasıyla yüzde 11,8, yüzde 11,4, yüzde 10,9 ve yüzde 10,8’e geriledi.

Milli Eğitim Bakanlığı’na (MEB) 2022 yılı için ayrılması planlanan ödeneğin merkezi yönetim bütçesinin toplamına oranı, İktidarın, “Eğitime bütçeden aslan payını verdik” iddiasının doğru olmadığını gözler önüne serdi. 2018 yılı itibarıyla hemen her yıl gerileyen MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı, 2022 yılında yüzde 10,8 ile son beş yılın en düşük seviyesini gördü. MEB’e 2022 yılı için teklif edilmesi planlanan bütçe kayıtlara, 189 milyar TL olarak geçti.

TBMM’ye sunulan 2022 bütçesinin detayları, eğitime ayrılan bütçenin giderek eridiğini ortaya koydu. 2018 yılında yüzde 12,13 olan MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı, 2022 yılında yüzde 10,8’e kadar geriledi.

MEB’in Payı Eridi

Saray’da gerçekleştirilen, “2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi” basın toplantısında konuşan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, bütçeden aslan payının eğitime ayrıldığını söyledi. Oktay, tüm çocukların kaliteli eğitime erişimini sağlamak, okulların fiziki imkanlarını iyileştirmek ve yeni derslik yapımları için MEB’in bütçesinin 15,2 milyar TL’ye yükseltildiğini ifade etti. Oktay, MEB bütçesinin 2021 yılına göre 2022 yılında yüzde 35 artırıldığını belirtse de bütçenin merkezi yönetim bütçesine oranındaki düşüş dikkati çekti.

MEB’in 2018 yılında 92 milyar 529 milyon TL olan toplam bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı yüzde 12,13 ile ifade edildi. 2018 yılındaki 92,5 milyar TL’lik bütçesinden yaptığı 63,5 milyar TL’lik harcama, “Personel gideri” kalemine yazılan MEB, 2019 yılında ise 113 milyar TL bütçe aldı. MEB bütçesinin 2019 yılında toplam merkezi yönetim bütçesine oranı yüzde 11,84 oldu.

Düşüş Keskinleşti

MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranındaki düşüş, 2020 itibarıyla daha da belirgin hale geldi. MEB’in 2020 bütçesinin merkezi yönetim bütçesine oranı yüzde 11,44 olarak gerçekleşti. MEB, 2021 yılında ise merkezi yönetim bütçe toplamından yalnızca yüzde 10,9’luk pay alabildi.

2022’de Dibi Gördü

Eğitime, “Aslan payının” ayrıldığı savunulan 2022 yılında MEB bütçesinin payı ise 2018-2022 yıllarını da kapsayan beş yıllık dönemin en düşük seviyesi gördü. MEB’e merkezi yönetim bütçe toplamından 2022 yılında ayrılması planlanan pay yalnızca yüzde 10,8 olarak planlandı.

‘AY’A SERT İNİŞ’ İÇİN CEP HARÇLIĞI

Uzay Ajansı Başkanlığı 2022 yılı merkezi yönetim bütçesinden yalnızca 67 milyon TL pay alacak.

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın, “2023 yılında Ay’a sert iniş” görevi verdiği Türkiye Uzay Ajansı’nın (TUA) alt hedefleri, Ay’a sert iniş takviminin sarkacağını ortaya koydu. İddialı hedefine karşın merkezi bütçeden yalnızca 67 milyon TL pay öngörülen ajansın 2021 itibarıyla yüzde 30 gerçekleştirmeye ulaştırdığı Ay projesinin 2024 yılında yüzde 100 gerçekleşeceği iddia edildi.

Ay’a iniş hedefi açıklandıktan çok kısa bir süre sonra biri VIP minibüs olmak üzere 1 milyon TL maliyetli toplam dört araç kiralayan Türkiye Uzay Ajansı Başkanlığı’na 2022 yılı için cep harçlığı gibi bir ödenek öngörüldü. 2020 yılında yalnızca 82 milyon TL harcayan TUA’ya merkezi bütçeden 2022 yılında 67 milyon TL ayrılması planlandı.

Cep Harçlığı Verildi

TUA bütçesinin 16,4 milyon TL’si, “Personel Giderleri”ne ayrıldı. Ajansın SGK giderleri toplamının 3,1 milyon TL olması öngörülürken “Mal ve Hizmet Alım Gideri” kalemi için planlanan ödenek 13,4 milyon TL olarak hesaplandı. Diyanet’e 2022 yılı için verilecek bütçe, Uzay Ajansı’nın bütçesini 230’a katladı.

Ay Hedefi 2024’e Sarktı

TUA’nın 2022 Yılı Bütçe Teklifi’nde, performans göstergelerine de yer verildi. Hedefler arasında ilk sırada, “Ay’a sert iniş projesi” yer aldı. 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleştirme oranı yüzde 0 olan Ay’a sert iniş projesinin gerçekleştirme oranı 2021’in sonunda yüzde 30, 2022’de ise yüzde 67 olarak kaydedildi. Projenin 2023’te yüzde 91’lik gerçekleştirme oranına ulaşacağı, 2024 yılında tamamlanacağı bildirildi.

Milyarlar harcanıyor

TUA’nın düşük bütçesine karşın Uluslararası Uzay İstasyonu’na astronot gönderen bazı ülkelere ait ajansların bütçeleri şöyle:

- NASA: 23 milyar Dolar.
- ESA: 6 milyar Euro.
- Rusya Uzay Ajansı:1,7 milyar Dolar.
- Almanya Uzay Ajansı: 1,1 milyar Euro.
- Japon Uzay Ajansı: 500 milyon Dolar.

1 SANTİM YÜKSEK YOLA 57 MİLYON TL

Şenbay Madencilik’in Özgün Yapı ile birlikte aldığı yol ihalesinde metrekaresi 1,5 TL’lik yol yerine, metrekaresi 43,90 TL olan bir santim daha yüksek yol inşa edildi. Şirketin kasasına fazladan milyonlar girdi.

Yolsuzluk, usulsüzlük iddialarına sıklıkla konu olan Karayolları Genel Müdürlüğü ihaleleriyle ilgili önemli bir tespit, Sayıştay’ın denetimlerine takıldı. Denetimlerde bir santimetrelilik yükseklik farkı nedeniyle kamu kaynağından şirkete milyonlarca lira fazla ödeme yapıldığı belirlendi.

Sayıştay’ın Karayolları Genel Müdürlüğü’nün hesaplarında yaptığı incelemede, “İdarece Daha Düşük Bedelle Yaptırılabilir İmalatın Yüksek Bedelle Yaptırılması” başlığı altında adı açıklanmayan bir şirkete yapılan fazla ödeme tespitine yer verildi.

Kamu İhale Bülteni’nde yer alan bilgilere 7 Şubat 2014 tarihli açık ihaleyi, Bayburt Grup şirketlerinden Şenbay Madencilik ile Özgün yapı isimli şirket en düşük teklifi vererek aldı. Ancak Sayıştay, ihale sonrası projede değişiklik yapılarak “Kütahya-Simav-Demirci Ayr. Yolu (Çavdarhisar-Abide Arası) ve (Kula-Uşak) Ayrımı”ndaki belli kesimlerin asfalt üretiminin maliyetinin yükseltildiğini tespit edildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Rapora göre, işin yaklaşık maliyet hesap cetveli ve birim fiyat teklif cetvelinde, 894 bin 410 metrekare 19 santimetre, 1 milyon 74 bin 711 metrekare de 20 santimetre yükseklikte imalat yapılacağı belirtildi. İhale üzerinde kalan yüklenici 19 cm sıkışmış kalınlıkta 1 metrekare iş için 1,5 TL, 20 cm için ise 43,90 TL teklif etti. Her iki iş kaleminin imalat tekniğinin tamamen aynı olduğu belirtilen raporda, aralarındaki tek farkın bir santimetrelik ara tabaka kalınlığı olduğuna dikkat çekildi.

İşe ait kesin hakediş raporunda ise yüklenicinin 1,5 TL teklif ettiği iş kaleminden hiç imalat yapmadığı, 43,90 TL teklif ettiği iş kaleminden ise 1 milyon 304 bin 659 metrekare yaptığı ve bunun karşılığında da genel müdürlükten toplam 57 milyon 239 bin TL aldığı görüldü.

Proje Değişti

Raporda, bir santimetre yüksek kalınlığın ciddi maliyet artışına neden olduğu belirtilerek, ihaleden önce istekliler tarafından satın alınan ihale dokümanında yer alan kesin projede bulunmasa da 19 cm ve 20 cm kalınlıklarında imalatlardan ne kadar yapılacağına yaklaşık maliyet hesap cetveli ve birim fiyat teklif cetvelinde olduğu vurgulandı. İsteklilerden de bu miktarlar üzerinden teklif alındığı bildirildi.

İhale sonuçlandıktan sonra değiştirilen işe ait kesin projede ise tüm yol güzergahına 20 cm sıkışmış kalınlıkta bitümlü sıcak karışım imalatı yapılacağı yer aldı.

Şirketin ilk projeye göre teklif veren tüm diğer şirketlerden daha düşük fiyat teklifi verdiği ancak sonra yükselen maliyet ile kazancını arttırdığı ihaleye ilişkin raporda şunlar kaydedildi:

“Her iki iş kalemi için teklif alınıp işe başlandıktan sonra yalnızca yüksek teklif verilen iş kaleminin yaptırılması, Kamu İhale Kanunu’nda sayılan temel ilkelerden olan saydamlık, rekabet, eşit muamele ve güvenilirlik ilkelerine uygun değildir. Ayrıca, ihale sürecinin başında yer alan rekabet şartlarının da sözleşme süresince korunmadığını göstermektedir. Dolayısıyla, ihaleden önce iş kapsamında yapılması öngörülen ve isteklilerden teklif alınan bir iş kaleminin ihale sonuçlandıktan sonra hazırlanan kesin projede yüklenicinin lehine sonuçlanacak şekilde iş kapsamından çıkarılması; Kanunda yer alan temel ilkelere aykırılık teşkil etmekte, ihalede rekabet şartlarını değiştirmekte ve ayrıca işin rekabet koşullarının tam olarak uygulanması sonucu elde edilecek bedelden daha yüksek bedellere bitirilmesine neden olmaktadır.”

İHALELERDE DAYIM SAĞ OLSUN DÖNEMİ

AKP Sancaktepe İlçe Başkanı Kandemir’in yeğenlerine ait şirket, altı yıllık dönemde 72,5 milyon TL’lik kamu ihalesi aldı. Şirketin yalnızca AKP’li iki ilçe belediyesinden aldığı ihalelerin toplam tutarı 45,9 milyon TL oldu.

AKP’li Bahçelievler Belediyesi’nden aldığı 2 milyon 565 bin TL’lik, “Beton Parke Taşı” ihalesi ile gündeme gelen As-Ton isimli şirketin kamudan aldığı ihalelerin toplam bedeli 70 milyon TL’yi geçti. Şirketin aldığı toplam 75,5 milyon TL’lik kamu ihalesinin 45,9 milyon TL’lik kısmını AKP’li ilçe belediyeleri Beykoz ve Sancaktepe’nin ihaleleri oluşturdu. AKP Sancaktepe İlçe Başkanı Adil Kandemir’in yeğenlerine ait şirket, AKP’nin iktidara geldiği 3 Kasım 2002 tarihinden 22 gün sonra kuruldu. Kandemir’in yeğenlerine ait As-Ton isimli şirket, kuruluşundan bugüne toplam 48 kamu ihalesini gerçekleştirdi.

İki İlçeden 45,9 Milyon TL

As-Ton’un üstlendiği toplam 72 milyon 544 bin 550 TL maliyetli kamu ihalelerinin listesinde AKP’li ilçe belediyeleri Beykoz ve Sancaktepe ilk iki sıraya yerleşti. Şirket, tamamı açık ihale yöntemiyle gerçekleştirilen dört Beykoz Belediyesi ihalesi kapsamında 23,9 milyon TL’lik sözleşme imzaladı. 2016-2021 yılları arasında gerçekleştirilen ihalelerden ikisini iş ortaklığı yoluyla kazanan şirket, ikisini ise tek başına üstlendi.

AKP’li Adil Kandemir’in başkanlığını yaptığı Sancaktepe ilçesinden de şirkete beş ihale verildi. Sancaktepe Belediyesi’nden 21,9 milyon TL maliyetli toplam beş ihale alan şirket, ihaleler kapsamında ilk işine 2 Ocak 2017’de, son işine ise 6 Ocak 2021’de başladı. Şirket, Türkiye’nin en borçlu belediyeleri arasında yer alan AKP’li Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin de çok sayıda ihalesini kazandı. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nden altı ihale alan şirket, Kocaeli Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü’nden de altı ihale aldı. Kocaeli’nden As-Ton’a verilen 12 kamu ihalesinin toplam bedeli kayıtlara 4,6 milyon TL olarak geçti. Belediyeden alınan altı ihalenin üçü açık, üçü pazarlık, kanalizasyon idaresinden alınan altı ihalenin ise ikisi açık, dördü pazarlık yöntemiyle gerçekleştirildi.

İLETİŞİM BAŞKANLIĞI BÜTÇESİNİN YÜZDE 60, PERSONEL GİDERİNİN YÜZDE 40 ARTIRILMASI ÖNGÖRÜLDÜ

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın 2022 yılı bütçesinin, 2021 yılı başlangıç ödeneğine göre yüzde 60.88 artışla 680 milyon 127 bin TL'ye çıkarılması öngörüldü. Başkanlığın personel giderinin yüzde 40.79 artışla 121.8 milyon liraya çıkması planlandı. Başkanlığın yurt dışı teşkilatına 24 milyon 401 bin TL bütçe verilmesi teklif edildi.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'ne göre, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın 2022 bütçesinin 680 milyon 127 bin TL olması öngörüldü. Böylece, 2021 yılı başlangıç ödeneği 422 milyon 754 bin TL olan İletişim Başkanlığı'nın 2022 yılı bütçesinin yüzde 60.88 artması öngörüldü.

İletişim Başkanlığı'nın "sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri" dahil tüm personel giderleri için 86 milyon 572 bin TL başlangıç ödeneği ayrılmıştı. 2022 yılında tüm personel giderleri için İletişim Başkanlığı'na 121 milyon 892 bin TL bütçe ayrılmıştı. Böylece Başkanlığın tüm personel giderlerinin yüzde 40,79 artması öngörüldü.

İletişim Başkanlığı yurt dışı teşkilatı için 24 milyon 401 bin TL bütçe ayrıldı.

İletişim Başkanlığı'nın 2021 yılı başlangıç ödenek kalemlerine göre; mal ve hizmet alım giderleri 325 milyon 681 bin TL'den yüzde 58,9 artışla 517 milyon 624 bin TL'ye çıktı. Başkanlığın, temsil ve tanıtma giderleri için ise 74 milyon 308 bin TL bütçe ayrıldı.

KENDİNE BONKÖR, MİLLETE CİMRİ!

Erdoğan kendine yaptığı zamla maaşını 100 bin TL'ye çıkardı

AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, kendine yüzde 14 oranında zam yaptı. 2022 bütçesinde Erdoğan'ın maaşı 100 bin TL olarak belirlendi.

CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, TBMM'ye sunulan bütçe teklifinin Erdoğan hakkındaki ayrıntısını paylaştı.

Teklif kabul edilirse, 2021 bütçesinde 88 bin TL olan Cumhurbaşkanlığı maaşı 2022'de 100 bin TL olarak belirlenecek.

Konuya ilişkin bir paylaşım yapan CHP'li Özel, şunları belirtti:

"TBMM'ye sunulan bütçe teklifine göre Tayyip Erdoğan kendi maaşını yüzde 14,4 oranında rekor zamla 100.000 TL'nin üzerine çıkardı.

Alacağı aylık zam 4,5 asgari ücret tutarında!

Bu tek adam memura işçiye emekliye cimri, kendine bonkör!

Saraya şatafat vatandaşa sefalet düşüyor!"

CUMHURBAŞKANI MAAŞI

2018	59.000
2019	74.500
2020	81.250
2021	88.000
2022	100.750

PTT'NİN YURT DIŞI GÖNDERİMİNE YÜZDE 300'E VARAN ZAM

PTT, yurt dışı gönderimine yüzde 300'e varan zam yaptı. PTT şubelerinde henüz güncel fiyatlar ilan edilmiş değil ancak yurttaşlar işlem gerçekleştirdiği sırada zamlı fiyatlarla karşılaştığını belirtti.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

PTT'de geçmiş dönemlerde mektup, kartpostal, tebrik kartı ve benzeri gönderim tarifeleri için uygulanan sabit fiyat kalktı; yerine, her ülke için farklı miktarda, anlık kura göre değişen SDR birimi üzerinden fiyat belirlendi. Böylece yurt dışı gönderim ücretlerine yüzde 300'e yaklaşan oranlarda zam geldi. Örneğin 2020'de Almanya'ya 6.5 TL'ye gönderilen kayıtsız mektup artık ortalama 20 liraya gönderilebiliyor.

TÜİK, eylül ayında yıllık tüketici enflasyonunu yüzde 19.58 olarak açıklamıştı ancak 11 Ekim itibarıyla PTT'nin yurt içi gönderimlerine yüzde 30-40 arasında, yurt dışı gönderimlerine ise yüzde 300'e yaklaşan zam yapıldı. PTT şubelerinde henüz güncel fiyatlar ilan edilmiş değil. yurttaşlar işlem gerçekleştirdiği sırada ise zamlı fiyatlarla karşılaşılıyor.

Yurttaşlardan Zamma Tepki

Zamma tepki gösteren Ahmet isimli yurttaş: "4 gün önce 36 TL'ye gönderdiğim paketi bugün 103.10 TL'ye gönderdim. Aynı paket, aynı ülkeye. Artık hiçbir şeye yetişemez olduk" dedi. Süleyman isimli yurttaş: "Japonya'ya daha önce 17 kg yüzey kargo ücreti 639 TL iken bugün 16 kg için verilen fiyat 1680 TL. Nasıl olabilir?" derken, Mehmet isimli yurttaş: "PTT Kargo bir de devletin kargosu olacak ve bizlere destek çıkacak derken dolardan ilk etkilenen kargo şirketi oldu" dedi.

AKP'Lİ BELEDİYELER AYNI ŞİRKETE İHALE YAĞDIRMIŞ!

Eski Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı AKP'li Melih Gökçek'in 5 günde bir ihale verdiği Çam Grup'un AKP dönemindeki İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden milyonlarca liralık ihaleler aldığı açığa çıktı.

AKP'li Melih Gökçek döneminde Ankara Büyükşehir Belediyesi'nden (ABB) beş günde bir ihale olarak tartışmalara neden olan Çam Grup'a bağlı şirketlerin AKP döneminde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden (İBB) de milyonlarca liralık ihaleler aldığı açığa çıktı.

Kamu İhale Bülteni'nde yer alan bilgilere göre AKP'ye ve Melih Gökçek'e yakınlığıyla bilinen Ali Okan Çam'ın sahibi olduğu Çam Grup'a bağlı şirketler, sadece 2017 yılında İBB'ye bağlı iştiraklerden toplam yedi ihale aldı. Bu yedi ihaleyle İBB kasasından Çam Grup'a bağlı şirketlere ödenen para ise toplam 40 milyon TL'yi buluyor.

İsfalt'a Araç Kiraladılar

Çam Grup'a bağlı 30'a yakın şirket bulunuyor. Bu şirketlerde Uluslararası Prestij Medya ve Stratejik Araştırmalar Anonim Şirketi, İBB iştiraki İstanbul Asfalt Fabrikaları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin (İSFALT), 2017 yılında "36 Ay Süreyle Araç Kiralama Hizmeti Alımı İşi" adı altında düzenlediği ihaleyi aldı. Bu araç kiralama ihalesiyle İSFALT'ın kasasından şirkete tam 9 milyon 443 bin TL ödendi.

İSBAK'tan Da İhale Yağmış

Yine Çam Grup'a bağlı şirketlerden olan İmaj Dizayn Stüdyo Tanıtım ve Bilişim Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, kamudan bugüne kadar toplam 49 ihale aldı. Şirket, bu ihalelerinde 47'si AKP'li Melih Gökçek döneminde ABB'den alırken ikisini de İBB iştiraki İsbak İstanbul Bilişim ve Akıllı Kent Teknolojileri A.Ş.'den (İSBAK) aldı.

Şirket, İSBAK'ın 2017 yılında "CCTV Network Kurulum İşleri Hizmeti" adı altında düzenlediği ihaleyi 4 milyon 101 bin TL'ye ve yine aynı yıl "Kamera Güvenlik Sistemi ve Zayıf Akım Sistemleri Kurulması Hizmeti" adı altında düzenlediği ihaleyi de 1 milyon 415 bin TL'ye aldı. İSBAK'ın kasasından bu iki ihale için şirkete ödenen para ise 5 milyon 516 bin TL'yi buldu.

Yine Çam Gruba bağlı şirketlerden biri olan Pima Güvenlik Sistemleri Alarm ve Bilişim Sanayi Ticaret Anonim Şirketi de yine 2017 yılında İSBAK'tan toplam 2 milyon 93 bin TL değerinde ihale aldı.

İSBAK kasasından şirkete, "Merkezi Saat Yangın Algılama İhbar ve Acil Anons Sistemi Kurulum Hizmeti" adı altında düzenlenen ihaleyle 569 bin TL ödenirken "Cctv Network Sistemi Kurulumu Hizmetleri" adı altında düzenlenen ihaleyle de 1 milyon 524 bin TL ödendi.

İETT'yi De Çam Grup Korumuş

Çam Grup'a bağlı bir başka şirket olan Çam Güvenlik Hizmetleri Anonim Şirketi de yine 2017 yılında İBB'ye bağlı İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri (İETT) Genel Müdürlüğü ile İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri A.Ş.'den (KÜLTÜR A.Ş.) toplam 22 milyon 87 bin TL değerinde ihale aldı.

İETT Genel Müdürlüğü'nün 2017 yılında pazarlık usulüyle düzenlediği "özel güvenlik hizmeti alımı" ihalesi 16 milyon 526 TL'ye Çam Güvenlik Hizmetleri Anonim Şirketi'ne verildi. KÜLTÜR A.Ş.'nin de yine aynı yıl düzenlendi "özel güvenlik hizmeti alımı" ihalesini de 5 milyon 561 bin TL'ye Çam Güvenlik Hizmetleri Anonim Şirketi aldı.

Melih Gökçek ihya etti

Şirketlerine ihale yağan Çam Grup kamuoyunun yakından tanıdığı ve eski Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'e yakınlığı ile tanıdığı Ali Okan Çam'a ait. 2013 yılından Melih Gökçek'in istifa ettiği 2017'ye kadar Ali Okan Çam'ın sahibi, yöneticisi ya da hissedarı olduğu şirketlerin Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı ASKİ'den aldığı ihaleler uzun süre tartışılmıştı.

Meclis gündemine de taşınmıştı

Şirketin 2 yılda Ankara Büyükşehir Belediyesi'nden toplam bedeli 400 milyon TL civarında 150 ihale, yani 5 günde bir ihale aldığı ortaya çıkmıştı. Gökçek'in 2017 yılındaki istifasından sonra Ankara Büyükşehir Belediyesi'nden hiç ihale almayan şirketin dikkat çeken ihaleleri CHP Ankara Milletvekili Murat Emir tarafından TBMM gündemine taşınmıştı.

ANKAPARK KASAYI GİRİŞTE HORTUMLADI

Gökçek'in çılgın projesi Ankapark için kurulan tanıtım çadırının maliyetinin 1 milyon 750 bin TL olduğu ortaya çıktı. Alüminyum çadır kısa sürede hurdaya çıktı, ABB yönetimi zararın tanzimi için yargıya başvurdu.

Toplam 750 milyon dolarlık maliyetiyle büyük zarara yol açan Ankapark'ın tanıtımı için kurulan çadırın maliyeti de dudak uçuklattı. Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ) arazisi talan edilerek inşa edilen ancak atıl durumda kalan tesisin tanıtılması amacıyla Akköprü'ye kurulan çadırın maliyetinin 1 milyon 750 bin TL olduğu açığa çıktı.

Eski Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB) Başkanı Melih Gökçek döneminde yaptırılan Ankapark için harcanan paraların bir yenis daha belgelendi. İnşa sürecinde Atatürk Orman Çiftliği arazisine zarar verdiği gerekçesiyle eleştirilen ve 750 milyon dolara mal olduğu belirtilen Ankapark için Akköprü Metro İstasyonu'nun yanına kurulan çadırın maliyetinin 1,7 milyon TL olduğu tespit edildi.

Hurdaya Döndü

Tartışmalı şekilde Atatürk Orman Çiftliği arazisine inşa edilen ve "Turist rekoru" kıracağı iddia edilen Ankapark, beklenen ilgiliyi göremeyince kapatıldı. Başkent'in göbeğinde koca bir demir yığını haline dönüşen tesisin girişlerine kilit vurulurken personelin büyük bölümü işten ayrıldı. Çürümeye terk edilen oyuncakların bakımını yapmakla görevli personel de ödeme alamadıkları gerekçesiyle iş bıraktı.

ABB yönetimi, tesisin devri için hukuki girişim başlattı. Kasım 2019 itibarıyla toplam zararı 111 milyon TL'ye ulaşan tesisi devralamayan ABB, tesise çıkan yollara, "Ankapark'ı geri almak için hukuk mücadelemiz sürmektedir" afişleri astı.

Halen belediyeye devri gerçekleşmeyen tesis için yapılan harcamalardan bir yenis daha belirlendi. 2014 yılında tesisin tanıtımı için 1 milyon 750 bin TL harcanarak Akköprü'ye çadır kurulduğu öğrenildi. Edinilen bilgiye göre, alüminyum konstrüksiyonlu çadırın kurulumu için 1,4 milyon TL, çadırın içine kurulan klima için ise 298 bin TL harcandı.

Hukuki Süreç Başladı

Çadırın içinde, Ankapark'a kurulan bazı oyuncakların sergilendiği bildirildi. Çadır, tesisin atıl kalmasıyla birlikte kısa sürede hurdaya çıktı. Çadır için harcanan parayla, "Toplam 10 köyün açıktan akan kanalizasyonunun çözölebileceğini" kaydeden ABB yönetimi, zararın tanzimi için hukuki sürecin başlatıldığını duyurdu.

DIYANET KAMUYA GEÇİŞİN ADRESİ

2022 yılında 15,3 milyar TL'lik personel harcaması yapması öngörülen Diyanet, 7 bin 800 personel daha alacak. Dev bir orduya dönüşen kurumda çalışan sayısı 2021 yılında 2006 yılına oranla yüzde 59 arttı.

İktidarın bonkörce kaynak aktardığı Diyanet İşleri Başkanlığı, dev personel ordusunu daha da genişletiyor. 2022 yılı için 18,6 milyar TL bütçe öngörülen Diyanet, 7 bin 800 personel alımı için ilan yayımladı. İlanda, "Bin 500 Kuran kursu öğreticisi, 5 bin 600 imam ve 700 müezzin" alınacağı bildirildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

İktidarın, 10 nüfuslu köylere dahi cami yapılması ısrarı, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın personel ihtiyacını artırdı. 2006 yılında 79 bin 870 olan personel sayısı 2021 itibarıyla 110 bini aşan idare, yıl tamamlanmadan 7 bin 800 yeni personel daha almaya karar verdi.

Sözlü Sınava 22 Bin Aday

Diyanet İşleri Başkanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğü'nce yayımlanan ilana göre, Ekim ayında kuruma yeni sözleşmeli personel alınacak. 2020 KPSS puanıyla başvurulabilecek personel ilanı kapsamında 22 Ekim'e kadar başvurular toplanacak. Gerekli başvuru şartlarını sağlayan adaylar, Ankara, Antalya ve İstanbul'un da aralarında olduğu 20 kentteki sınav merkezlerinde sözlü sınava çağırılacak. Sözlü sınava toplam 22 bin 600 aday çağırılacak.

İlana göre, Diyanet kadrosuna katılacak bin 500 Kuran kursu öğreticisinin bini, İlahiyat mezunu kadınlardan oluşacak. Diyanet, alacağı 5 bin 600 imamın ise 2 bin 240'una İlahiyat Fakültesi mezunu olma şartı koşacak. Bin 500 Kuran kursu öğreticisi ve 5 bin 600 imam ile birlikte kadroya katılması planlanan 700 müezzinin de yalnızca beşi İlahiyat Fakültesi mezunlarından seçilecek.

2022 De 130 Bini Gececek

Diyanet'in personel sayısı, 2006 yılından 2019 yılı sonuna kadar yüzde 59 arttı. 2022 yılında 130 bini aşacak Diyanet personeli sayısı, yıllara göre şöyle:

2006: 79 bin 870,

2015: 117 bin 378,

2016: 112 bin,

2019: 127 bin,

2020: 128 bin 469.

Diyanet Sıçrama Tahtası

Diyanet her yıl binlerce personeli kadrosuna alıyor. Fakat kurumun sayısındaki artış aynı oranda olmuyor. Emekli olanlarla birlikte ayrıca Diyanet'i kamuda başka bir birime geçmek için basamak olarak kullananların sayısı da az değil. Diyanet'e tahsis edilen kadrolardan kamuya giren binlerce kişi her yıl bu şekilde başka birimlere geçiyor.

Daha önce soru önergelerine verilen cevaplarda da Diyanet'in bir sıçrama tahtası olarak görüldüğü ifade edilmişti. 2018 tarihli soru önergesine dönemin Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın verdiği yanıtta göre 2002-2018 arasında Diyanet'ten 5 bin 423 personel başka kurumlara geçti. Geçiş yapılan kurumların başında ise 3 bin 771 kişi ile Milli Eğitim Bakanlığı geldi. 2011 tarihinde başka bir soru önergesine verilen cevaba göre ise 2003-2011 arasında 2 bin 947 kişi Diyanet'ten diğer kamu kurumlarına geçiş yaptı. Diyanet, Cumhurbaşkanlığı'ndan İçişleri Bakanlığı'na, Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan üst kurullara ve belediyelere kadar tam 20 ayrı devlet kurumuna personel gönderdi.

Diyanet'in bazı yıllarda yaptığı personel alımları şöyle:

- 2016 yılında 2014 KPSS puanıyla 5000 personel Diyanet'e geçti.
- 2017 yılında 2016 KPSS puanıyla tam 9 bin 500 kişilik alım yapıldı.
- 2019 yılında büyük bölümü imamlardan oluşan 9 bin 500 personel yine Diyanet bünyesine katıldı.
- 8 Ekim 2020'de açılan ilan ile 3 bin 500'ü imam olmak üzere toplam 5 bin 100 personel alındı.

TÜSİAD'DAN DERİN MESAJLAR...

TÜSİAD'dan Merkez Bankası, TL'nin değer kaybı ve laiklik mesajları

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Tuncay Özilhan, "Başta Merkez Bankası olmak üzere düzenleyici kurumların bağımsızlığı tartışma dışı olmalı" dedi. TÜSİAD Başkanı Simone Kaslowski ise, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkışına tepki gösterdi.

Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) Yüksek İstişare Konseyi (YİK) bir araya geldi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Tuncay Özilhan konsey toplantısında gündeme ilişkin açıklamalarda bulundu.

Özilhan, konuşmasında liyakat, laiklik vurgusu yaptı, Merkez Bankası'nın bağımsız olması gerektiğine, "Başta Merkez Bankası olmak üzere düzenleyici kurumların bağımsızlığı tartışma dışı olmalı. Gelir dağılımı bozukluklarını da gidermek istiyoruz. Faiz ve enflasyonun yanı sıra emisyonları da azaltmak istiyoruz. Hak ve özgürlük alanlarının genişletilmesine de ihtiyaç duyuyoruz" diye dikkat çekti.

Konuşmasının başında "Bugün Türkiye'nin geleceğine baktığımda, dünyadaki jeopolitik risklerin, sosyo-kültürel gerilimlerin, iklim değişiminin etkilerinin ve bereketsiz ve dengesiz ekonomik büyümenin mahşerin dört atlısı olarak üzerimize geldiğini görüyorum" diyen Özilhan, "Karşı karşıya olunan tehditler dikkate alındığında, büyümenin sadece hızlı değil, aynı zamanda istihdam yaratan, yeşil ve adil bir büyüme olması gerektiği ortaya çıkıyor" ifadelerini kullandı.

Özilhan, iktidarın politikalarına yönelik doğrudan işaret etmeden eleştirilerde de bulundu:

"Cari açık ve bütçe açığına beceri açığı, bilgi açığı, liyakatlı kadro açığı ve yönetim açığı da ekleniyor.

Düşen sadece TL'nin değeri değil, su rezervlerimiz, birbirimize güvenimiz, ihracatımızda yüksek teknolojili ürünlerin payı, mutluluk ve huzurumuz da geriliyor.

Sadece makroekonomik dengesizlikleri değil, bölgesel kalkınma farklılıklarını ve gelir dağılımı bozukluklarını da gidermek istiyoruz.

Faiz ve enflasyonun yanı sıra emisyonları, hava, su ve toprak kirliliğini de azaltmak gerekiyor. Üretimin, tüketimin, yatırımların artmasına ihtiyaç duyduğumuz kadar, hak ve özgürlük alanlarının genişlemesine de ihtiyaç duyuyoruz."

Laiklik Vurgusu

Konuşmasında laiklik vurgusu da yapan Özilhan, "Birlik ve beraberlik içinde sorunlarımızı aşarak gelişmiş, adil, saygın ve çevreci bir Türkiye inşa etmemizi sağlayacak kurumlar arasında özellikle laikliğe ve demokrasiye vurgu yapmak istiyorum.

100 yıl önce cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk ve arkadaşlarının modern dünyanın üyesi olmak doğrultusunda atmış oldukları geri dönülemez kararlı adımda en önemli ilke laikliktir" dedi.

Özilhan, şöyle devam etti: "100 yıl boyunca ayakta dimdik durmamızı sağlayan bu ilke önümüzdeki 100 yıl içinde de özlemlerimizi gerçekleştirmemizin en büyük teminatı olacaktır.

Kurumlar başlığı altında şu üç öneriyi çok önemsiyorum.

1. Hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığının sağlanması çerçevesinde devletin tüm işlemlerinde hukukla bağlı olması ve etkin hak arama özgürlüğünün güvence altında olması.
2. Çoğulcu ve katılımcı demokrasinin güçlendirilmesi; bütün vatandaşlar için tüm hak ve özgürlük alanlarının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi standartlarında geliştirilmesi, siyasette ötekileştirme, ayrımcılık ve nefret söylemleri ile mücadele edilmesi.
3. Kuvvetler ayrılığını güçlendirmek için denge ve denetleme mekanizmalarıyla yargısal denetimin güçlendirilmesi, şeffaf, hesap verebilir, daha az merkezîyetçi ve etkin bir kamu yönetimi anlayışının yerleşik hale getirilmesi

Bu adımları atabilmek, geleceği hep beraber inşa edebilmenin temelini oluşturacaktır."

Kasowski'den İstanbul Sözleşmesi Tepkisi

TÜSİAD Başkanı Simone Kasowski'nin konuşmasında öne çıkanlar ise şöyle:

"Böyle bir ortamda ülkemizin geleceğinin yeni bir anlayışla inşa edilmesi, yeni bir hikaye yazılması ihtiyacı olduğunu dile getirdik. Yaklaşık iki yıl yürütülen yoğun çalışma kapsamında, Türkiye'nin ve TÜSİAD'ın geçmiş birikimlerinden yararlandı. Kapsamlı analizler ve öneriler içeren bu rapor, güncel siyasi tartışmalar veya konjonktürel unsurlara değil, ilkelere dayanan, uzun vadeli bir perspektif ile hazırlandı.

Laiklik Vurgusu

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Tam 10 gün sonra Cumhuriyetimizin kuruluşunun 98. yıl dönümünü kutlayacağız. Yüzüncü yıla da sadece iki sene kaldı. Bu toplantıda, geleceğe ışık tutmaya çalışacak olsak da geçen 98 yılın anlamı üzerine de bazı görüşlerimi de sizinle paylaşmak istiyorum. Zira geçmişlerinden ders alamayan, hatalarını, eksiklerini görmezden gelen ya da ellerindeki değerli unsurların kıymetini bilmeyen toplumlar ileriye dönük sıçramalarını asla gerçekleştiremezler. Cumhuriyeti kuran kadrolar, yıkılan bir imparatorluğun yarattığı travmayı aşmış, yerine o günün ileri ülkelerinin eşiti olacak bir ulus-devlet koyma projesine giriştiler. 10 yıldan uzun süren savaşların yıkımına uğramış, felaketler yaşamış Anadolu'dan yeni bir ulus yaratmaya çalıştılar. Bunu gerçekleştiren kendilerine rehber olarak aydınlanma çağının ilkelerini aldılar. Bunların en önemlilerinden birisi ve son tahlilde Cumhuriyet rejiminin harcını oluşturan, bugün de demokratik bir rejimin ve barış içinde bir toplumsal yaşamın olmazsa olmaz koşulu sayılması gereken ilke, laiklik idi. Laiklik din ve vicdan özgürlüğünün güvencesidir. Laiklik ilkesini özümsememiş bir toplumda eşit vatandaşlık kavramının ve bilincinin yerleşmesi çok zordur. Hatta imkansızdır. Vatandaşlık bilincinin olmadığı yerde ise modern ve demokratik bir toplumu kurmak, korumak güçleşir. Modern ve demokratik bir toplumun yapı taşlarından birisi de kadınların her alanda var olmasıdır. Kadınların toplumsal hayata katılmaları, tüm beceri ve enerjileriyle toplumun ilerlemesine ve değerlerini oluşturmaya katkıda bulunmaları ise ancak laik bir ortamda gerçekleşebilir.

1999 sonunda Türkiye'nin Avrupa Birliği adaylığı kabul edildi. Bunu takip eden 2000-2007 yılları arasında Türkiye'de yasal ve anayasal reformların yapıldığı çok olumlu bir dönem yaşandı. Bu dönemde anayasadan ceza hukukuna, dernekler hukukundan medeni hukuka birçok alanda kanunlar çıkartılarak, AB normlarını kısmen veya tamamen karşılayan bir dizi reform hayata geçirildi. Hak ve özgürlük alanları genişledi, yargı bağımsızlığı, bireysel haklar, devlet-toplum ilişkileri ve hukukun üstünlüğü alanlarında çok önemli kazanımlar elde edildi. Türkiye'de o dönemde toplumsal enerji kabarmış, geleceğe güvenle bakmamızı sağlayan güçlü bir iyimserlik dalgası ülkenin her yanına yayılmıştı. Bu dönemin, son 50 yılda en olumlu ekonomik gelişmenin yaşandığı dönem olması bir tesadüf değildi. Tüm bu gelişmelerin sonucuydu. Ne var ki 13 yıl sonra kişi başına gelirimiz 2007 seviyesinin dahi altına düştü. Çalışabilen nüfusumuzun iş gücüne katılım oranı ancak yüzde 50-55 civarında takılı kalıyor. Bugün iş gücü piyasasında, en geniş tanımlı işsizlik oranımız yüzde 22 gibi oldukça yüksek bir seviyede, Dünya Adalet Projesi hukukun üstünlüğü endeksinde 139 ülke içinde 117'nci sıradayız. Bu tabloya baktığımızda bizim yeni bir kalkınma anlayışına duyduğumuz ihtiyaç çok açıktır.

Toplum olarak büyük bir çoraklaşma tehdidi de yaşıyoruz. Denizlerimiz ve akarsularımız kirleniyor, göllerimiz kuruyor. Katliam boyutlarında bir ağaç kesimine maruz kalan ormanlarımız, son yıllarda sayısı artan ve engellenemeyen yangınların da etkisiyle yok oluyor. Meclisimizde onaylanmasından büyük memnuniyet duyduğumuz Paris Antlaşması kriterlerine bir an önce uyum sağlamalıyız. Yoksa çölleşme ve diğer çevresel tehditler ile baş edemeyiz.

Gençler İstikbali Başka Ülkelerde Arıyor

Çoraklaşmanın her anlamda vahim sonuçlarını yaşıyoruz. En becerikli, eğitilmiş, yetenekli, hayalleri olan gençlerimiz, gözbebeklerimiz istikbali başka ülkelerde arıyor. Ülkemiz 1960'lardan beri göç veriyor. Ancak bugünkü göç yeni ve daha önce benzerini görmediğimiz, bizi kemiren bir göç. Genç işsizliği, özgürlük alanlarının daralması, güzel bir hayat kurabilme olanaklarının azalması da bu yeni nesil göçün hızlanmasına yol açıyor. Doktorlarımız, yazılımcılarımız, girişimcilerimiz, yaratıcı beyinlerimiz, geleceklerini başka yerlerde kurmak üzere ülkemizi terk ediyor. Bu durumu durduramaz ve tersine çeviremezsek ülkemiz insan kaynağı açısından da çoraklaşacak. Yeni bir anlayışla geleceğimizi inşa etmek, bizi bu olumsuz girdaptan da çıkartacaktır.

Raporda dile getirilen, dikkat çekilen adımlar atılmazsa ülkemizin gelişmişlik düzeyinin ve refahının dünya klasmanında gerilerde kalması kaçınılmazdır. Yeni Bir Anlayışla Geleceği İnşa, bu nedenle yalnızca milli gelir, kişi başına gelir, istihdam rakamlarıyla ilgilenen, kalkınmanın, refahın yalnızca maddi/parasal yönünü öne çıkaran bir rapor değil. Çalışma, ortak bir gayeye sahip, enerjisini, kendisiyle kavga etmeden bu yöne akıtabilen bir toplum haline gelebilmemizin çerçevesini belirliyor. TÜSİAD olarak kuruluşumuzun 50. yılında, içinde bulunduğumuz koşulların nedenleri ne olursa olsun, ülke olarak birikimlerimizin bizi ekonomik ve toplumsal olarak çok daha iyi seviyelere getirebileceğine inanıyoruz. Ortak geleceğimizi, kimseyi geride bırakmadan inşa etmek için toplumsal dayanışmaya ve iş birliğine ihtiyacımız var."

TÜGVA'DAN BÜROKRATLARA 'REİS'Lİ TEHDİT

TÜGVA'nın arkasındaki iktidar desteği, vakıf yönetimince hazırlandığı iddia edilen, 'Çözüm Raporları'yla bir kez daha ortaya konuldu. Yurt, arazi tahsisi ile kira desteğinde yaşanan sorunlara karşı "Reis takip ediyor" tehdidi önerildi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Eski bir Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA) üyesince sızdırılan ve vakfa ait olduğu öne sürülen belgeler arasında bulunan, 'Çözüm Raporları' isimli 2016-2017 yılına ait dosyada, vakfın sorunları çözme yöntemlerini içeren metinlere yer verildi. TÜGVA'nın istediğini elde etmek için siyasi ve bürokratları kullandığı ortaya çıkarken, sorunun çözümü için AKP'li Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı kastederek bürokratların "Konuyu Reis takip ediyor" diye tehdit edilmesi önerildi.

Belgelere göre vakıf, Maraş'ta kiralamak istediği bina için bedelinin çok altında ücret teklif etti ancak 'bilirkişi incelemesi sonrasında kiranın çok yükseleceğini' anlayınca çözümü, 'bilirkişi heyetiyle tepeden konuşmakta' buldu. TÜGVA, Maraş'ta yaşadığı kira sorununun çözümü için ise üyelerine "Hâkime ulaşır kirayı 60 bin TL'de tutmak, il başkanını ve kayyum avukatı arayıp 'Konuyu reis takip ediyor' şeklinde korkutmak" önerilerinde bulundu.

'Terör Örgütü Gibi Yapılanıyorsunuz'

İddiaya göre vakıf, Bitlis'te ise belediye başkanını devreye soktu. TÜGVA Bitlis İl Temsilciliği için gerekli mekanın sağlanması amacıyla dönemin valisinden, 'gerekli desteğin' alındığı kaydedilen raporda, vali yardımcısıyla yaşanan sorunun çözümü için ise Ahlat Belediye Başkanı ile görüşüldüğü ifade edildi. Vali yardımcısının TÜGVA hakkında, "Paralel terör örgütü gibi yapılanıyorsunuz" değerlendirmesinde bulunduğunu belirten vakıf üyeleri rapora, "Makamına duyduğumuz saygıdan dolayı gerekli sertlikte cevabını vermedik" notunu düştü.

TÜGVA'da Çözüm Bitmiyor

Vakfın, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 2017 yılında Diyarbakır'da inşa etmeyi planladığı Gençlik Külliyesi'ne de talip olduğu ortaya çıktı. Külliye'nin inşa edileceği yerin vakfa tahsis edilebileceğini anlatan vakıf üyeleri, külliye'ye yönelik diğer bazı fikirlerini ise şöyle sıraladı:

- Öncelikle bu yer karakol arazisi olduğu için İçişleri Bakanlığı veya EGM'den talep edilip kendilerinin ikna edilmesi gerekir.
- Bu yer GSB'ye tahsisi yapıp külliye inşa edildikten sonra vakfımıza tahsisi yapılabilir.
- Bu yer hazine arazisi olup il valisi Hüseyin Aksoy'un ve bakanlığın talimatıyla vakfımıza tahsisi yapılabilir.

Valiler Devreye Sokuluyor

Belgede, TÜGVA Isparta Temsilciliği'nin yaşadığı, 'yurt tahsisi sorununa' ilişkin ise şu ifadeler kullanıldı: "Yurdu tutmak için girişimlerde bulduk ve Genel Merkez'in de uygun görmesiyle karşılıklı anlaşarak sözleşmeyi imzaladık. Lakin ülkemize 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ tarafından bir darbe teşebbüsünde bulunmuş ve akabinde ilan edilen olağanüstü hal ile birlikte yayınlanan ilk KHK ile Hayırlar Vakfı kapatılmıştır. Daha sonra durumun hatalı bir işlem olduğu anlaşılmış ve İl Valisi ile Milletvekillerinin olaya müdahil olmasıyla Vakfın faaliyetleri durdurulmamıştır. Fakat FETÖ'nün boşalttığı yurt bu süreçte mühürlenmiştir."

İddiaya göre vakıf üyelerinin aklına, Isparta'daki sorunun çözümü için 'valinin inisiyatif alması' geldi. Dönemin AKP Isparta Milletvekili Süreyya Sadi Bilgiç ve AKP İl Başkanı Osman Zabun'dan da yardım istenebileceği belirtildi.

Vakıf, Karsta da bir yer tahsisi sorunuyla karşılaştı. MEB'in de aynı yere talip olduğunu kaydeden belgede, "Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı ile konuyla ilgili görüşülmesi, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ndeki dilekçe ve kira bedelinin tarafımıza iletilmesi" önerileri sunuldu.

Kırıkkale'de yaşananlar ise "Bu kadarı da olmaz" dedirtti. Belgeye göre vakıf, kentte boşaltılacak İl Sosyal Hizmetler binasına talip oldu. Vali, bu talebi karşılamadı. Vali emekli olunca yerine vekâleten bir isim atandı. O ismin ise binayı Yeni Dünya Vakfı'na tahsis etmek istediğini anlayan vakıf üyeleri, "Valinin bilgilendirilmesi, AKP Kırıkkale milletvekilinin uyarılması" gerektiğini bildirdi.

Başı Sıkışan 'Başkan'ı Arıyor

'Çözüm Raporu'nda vakfın, siyasi ve bürokratları araya sokarak çözmeye çalıştığı diğer bazı problemler ise şöyle sıralandı:

- Sakarya'da beklediği kira desteğini alamayan vakıf üyeleri, eski Vali Hüseyin Avni Coş ile çözüm için görüşülebileceğini ifade etti.
- Siirt'te bina tahsisi için onay alamayan vakıf temsilcileri, dönemin Tillo Belediye Başkanı ile görüşülmesini istedi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Tekirdağ'da ima planlarında, 'Üniversite Alanı' olarak görünen parsel için kroki ve plan notları hazırlandı.
- Tokat'ta, kira desteğinin artırılabilceğini düşünen vakıf temsilcileri, vakfın genel merkezi ile "Belediye Başkanının bize bakışı pozitif. Daha fazla katkı sağlayabileceğini düşünüyoruz" ifadelerini içeren bir bilgi notu paylaştı.
- Uşak Belediye Başkanı ile 'Parti Genel Merkez' yöneticilerinden birinin görüşmesi ve faaliyetlerin desteklenmesinin sağlanması talep edildi.

Eski bakanın oğlu da varmış

Eski Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer'in oğlu Ahmet Enis Dinçer'in de TÜGVA'da 5 ay yer aldığı ortaya çıktı. Karar'ın haberine göre Dinçer'in oğluna "Burada şaibeli işler olacak gibi görünüyor sen buradan ayrıl" dediği öne sürüldü.

TÜGVA KAMUDA DA TEMSİL EDİLMİŞ

TÜGVA'nın il temsilcilerinin aynı zamanda devlet memuru olduğu ortaya çıktı. Vakıf bünyesinde temsilcilik yapanlar arasında Belediye Başkanı Özel Kalem, KYK Yurt Müdürü ve Okul Müdürü de olduğu belirlendi.

Torpil listesi ve kamuda kadrolaşma iddialarının yanı sıra TÜGVA, yönetiminde çok sayıda bürokratin yer almasıyla da eleştirildi. Vakfın yönetiminde THY'den Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına, Maarif Vakfı'ndan belediyelere kadar kamu kurumlarında çalışan çok sayıda ismin yer aldığı öğrenildi.

Kamu kaynaklarından aldığı sınırsız pay ile tartışılan vakfın il temsilciliklerinde de kamu çalışanlarının görev alması dikkat çekti. Kuruluş yılı 2013 itibarıyla etkisini giderek artıran ve Türkiye'nin 81 ilinde örgütlenen vakfa bağlı görev yapan 12 kentin temsilcisinin, kamuda üst düzey görevlerde yer aldığı tespit edildi.

Okul Müdürü De Var Belediye Yöneticisi De

Bakanlık, belediye ya da kritik kamu kurumlarında görevli olan ve TÜGVA bünyesinde il temsilciliği görevi yapan isimler ve görevleri şöyle kaydedildi:

TÜGVA Adıyaman İl Temsilcisi Recep Tepe, 2016 yılından itibaren Adıyaman Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nde görev yapıyor.

Vakfın Aksaray İl Temsilcisi Bayram Satılmış'ın 26'ncı Yasama Yılı'nda TBMM çatısı altında milletvekili danışmanlığı yaptığı biliniyor. Satılmış, 2018 itibarıyla ise Aksaray Belediyesi Basın Yayın Dairesi'nde, "Eğitim Danışmanı" olarak çalışıyor.

Vakıf temsilcileri arasında eğitimciler de yer alıyor. TÜGVA Artvin İl Başkanı Halil İbrahim Keskin, kentte halen bir devlet okulunda öğretmenlik yapıyor. Batman Temsilcisi Mehmet Onutçu ise TÜGVA'daki yöneticilik görevinin yanı sıra okul müdürlüğü görevini de yürütüyor. Erzincan Temsilcisi Fatih Yeşilbaş'ın biyografisinde ise okul müdürü olduğu yazıyor.

TÜGVA Ankara İl Temsilcisi Metehan Hacımustafaoğlu'nun kamudaki kariyeri dikkati çekiyor. Bir dönem Rekabet Kurumu'nda daire başkanlığı yaptığı bilinen Hacımustafaoğlu, hali hazırda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde bulunuyor. Hacımustafaoğlu'nun bir dönem bakanlıkta, "Bakan Yardımcısı Özel Kalem Müdürü" olarak çalıştığını ortaya koyan haberler bulunuyor.

AKP'li Balıkesir Belediyesi bünyesinde özel kalem personeli olarak görev yapan Beşir Islak, vakfın Balıkesir İl Temsilcisi görevini üstleniyor. Vakfın Bilecik Temsilcisi Miraç Çoman ise SGK Bilecik İl Müdürlüğü'nde İcra Memurluğu yapıyor.

Vakıf temsilcileri arasında aktif siyasetle uğraşan isimler de bulunuyor. Kırıkkale TÜGVA Temsilcisi Mehmet Doğan, AKP'den il meclis üyesi olarak çalışmalarını sürdürüyor. Mardin'de Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nda çalışan Muhyettin Ertaş da vakıfta il temsilciliği görevini sürdürüyor.

Yalova Çiftlikköy Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nde yöneticilik görevi olan Bilal Naser de TÜGVA da il temsilcisi olarak görünüyor. En dikkati çeken kamu görevi ise TÜGVA Tunceli İl Temsilcisinde bulunuyor. Temsilci Mehmet Erbay, Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı bir öğrenci yurdunda müdürlük yapıyor.

Haberlere engelleme getirildi

"TÜGVA'nın devlet içinde kadrolaşmaya gittiğinin" iddia edildiği bir haber kişilik hakları ihlali gerekçesiyle, Osmaniye 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin 15 Ekim 2021 tarihli kararıyla erişime engellendi.

Gazeteci Metin Cihan'ın Twitter'dan yayımladığı ve TÜGVA'nın kamudaki atamalarda torpil yaptığını iddia ettiği belgelerle ilgili haberlere getirilen ilk engel kararını İfade Özgürlüğü Derneği paylaştı. Derneğin web sitesinde yer alan bilgiye göre, İlerihaber.org'da yer alan "TÜGVA belgelerinde 'paralel devlet yapılanması'na dair yeni detaylar" başlıklı haber "kişilik hakları ihlali" gerekçesiyle, Osmaniye 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin 15 Ekim 2021 tarih ve 2021/4983 sayılı kararı ile erişime engellendi.

MEB'İN FABRİKASI MESLEK LİSELERİ

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), meslek lisesi öğrencilerinin ürettiklerinden elde edilen kârla övündü. Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer, yaptığı yazılı açıklamada mesleki eğitimdeki dönüşümün üretime de doğrudan yansıdığını söyledi.

Üretim Arttı Diye Övündü

2020 yılında meslek liselerinde üretimden elde edilen gelirin son 2 yılda yüzde 100 arttığını anımsatan Özer, bu yılın ilk 9 ayında meslek liselerindeki üretimden elde edilen gelirin 418 milyon 591 bin liraya ulaştığını açıkladı. Böylece geçen yılın aynı dönemine göre gelir yüzde 50 arttı. Özer, 2021 yılının ilk 9 ayında üretimden en fazla gelir sağlayan ilk 3 kentin geçen ay olduğu gibi yine İstanbul, Ankara ve İzmir olduğunu belirtti. Bu dönemde mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarının üretimlerinden İstanbul'da 53 milyon 686 bin, Ankara'da 40 milyon 720 bin ve İzmir'de 22 milyon 353 bin liralık gelir elde edildi.

Okullar bazında yapılan üretim sıralamasında, 10 milyon 889 bin lira üretimle İstanbul Büyükçekmece Kumburgaz Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi birinci, Gaziantep Şahinbey Mehmet Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 9 milyon 479 bin liralık üretimle ikinci, Şanlıurfa Karaköprü GAP Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 8 milyon 309 bin liralık üretimle üçüncü oldu.

EĞİTİM 2002'DEN BUGÜNE TEPETAKLAK

2002-2021 karşılaştırması iktidarın eğitim alanındaki başarısızlığını ortaya koydu. 2002 yılında merkezi yönetim bütçesinden yüzde 22 pay alan Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2022 yılındaki payı yüzde 11'e geriledi.

2022 yılında merkezi yönetim bütçesi içindeki payı yüzde 10,8 ile son 12 yılın en düşük seviyesine düşen Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bütçesinin gayri safi yurt içi hasılaya (GSYH) oranı da 2009 yılından bugüne en düşük seviyeyi gördü. 2002 yılında merkezi bütçe yatırım ödeneğinden MEB'e yüzde 22,34 pay ayrılırken bu pay 2022 yılı için yüzde 11,51'e geriledi. CHP Grup Başkanvekili Engin Altay'ın hazırladığı, 'MEB 2021 Bütçesi Raporu'nda, eğitime ilişkin kritik önemdeki tüm mali göstergelerin yıllar itibarıyla gerilediği belirtildi. AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında MEB bütçesinden eğitim yatırımlarına yüzde 17,18 pay ayrılırken bu pay bu yıl itibarıyla yüzde 4,65'e kadar düştü.

Bütçe Payı Azalıyor

2022 yılında 1 trilyon 750 milyar 957 milyon TL olarak öngörülen merkezi yönetim bütçesinden eğitime toplam 273,5 milyar TL ayrılması planlandı. YÖK ve Yükseköğretim Kalite Kurulu ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri bütçeleri toplamını kapsayan 273,5 milyar TL'nin 189 milyar 10 milyon TL'si MEB için ayrıldı. Raporda, eğitim yatırımlarına ayrılan payın bu yıla göre 2022 yılında arttığı ancak artışın, Covid-19 salgınının yaşandığı dönemde anlamlı olmadığı kaydedildi.

Yük Yine Ailelere Biniyor

Raporda, MEB bütçesine yönelik şu tespitlere yer verildi:

- 2022 yılı için öngörülen MEB bütçesinin yüzde 81'i doğrudan doğruya personel harcamaları için kullanılacak.
- Eğitim bütçesi yıllar içinde rakamsal olarak artıyor gibi görünse de personel giderlerinin bütçenin yüzde 81'ini kapsaması, eşit eğitim imkânına erişmeyi engelleyecek önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.
- Yatırıma ayrılan pay kısmen artsa da hedefleri gerçekleştirmek için yeterli değildir.
- MEB bütçesinin GSYH'ye oranı 2014 yılında yüzde 3,19 iken 2022 yılında yüzde 2,39'a gerilemiştir.

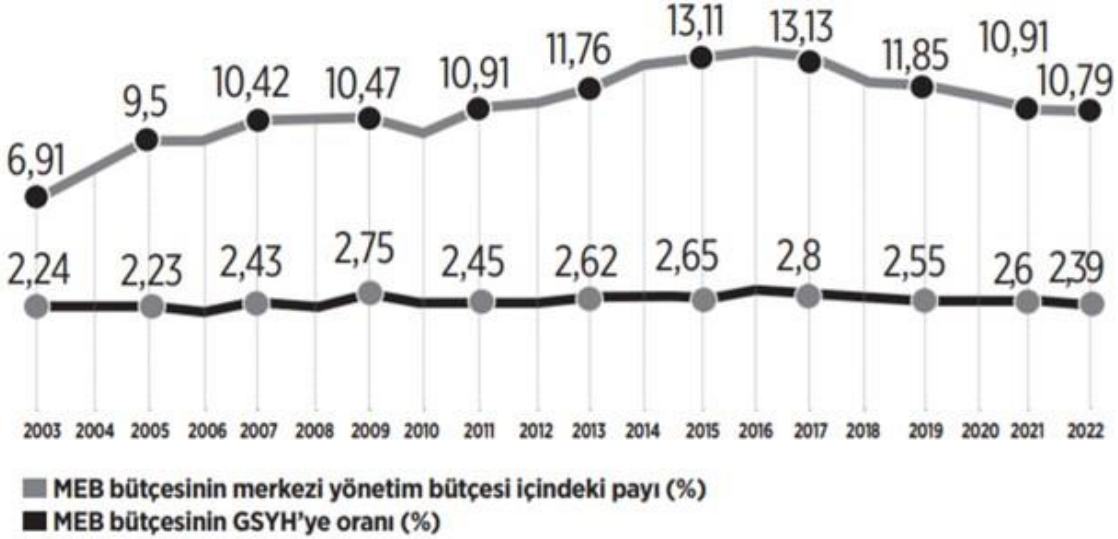
HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

•MEB bütçesinin merkezi yönetim bütçesi içindeki payının sürekli azalması, ailelerin eğitim harcamalarının artmasına neden olmuştur.

Yurtlar Yetersiz Kaldı

Kredi ve Yurtlar Kurumu'na (KYK) bağlı yükseköğretim yurtlarına da raporda değinildi. İktidarın, 'her kente bir üniversite' politikasının gerçekte karşılığı olmadığını ortaya çıktığının altını çizen raporda, "2021-2022 döneminde üniversitelerimizde örgün eğitim kapsamında 3 milyon 801 bin 294 öğrenci bulunmaktadır. KYK'ye bağlı 774 yurt bulunuyor. Bu yurtların yatak kapasitesi 774 bindir. Yurtlar tam kapasite dolu olsa bile öğrencilerin sadece yüzde 20,36'sına yurt imkânı sağlanabiliyor" ifadeleri kullanıldı.

MEB BÜTÇELERİNİN MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ İÇİNDEKİ PAYI VE GSYH'YE ORANI-2022

İktidar eğitimi öncelikli sorun alanı görmüyor

CHP'li Altay, ülke nüfusunun yüzde 31'inin öğrenci olduğuna dikkat çekerek "GSYH'den yüzde 3,47, merkezi yönetim bütçesinden ise yüzde 15,6 oranında pay ayrılması ihtiyaçları karşılamaktan uzak" diye konuştu. Altay, yatırım bütçesindeki gerilemeye yönelik, "Gerileme, eğitimin siyasal iktidar tarafından öncelikli sorun alanı görülmediğini ortaya koymaktadır" yorumu yaptı. Eğitimin, "Geleceği tasarlamak, ekonomik gelişmeyi, kalkınmayı sağlamak" konularında büyük önem taşıdığını ifade eden Altay, şunları söyledi: "Eğitim, son yıllarda eğitim ideolojik bir dönüşüm aracı olarak kullanıldı. Erdoğan açıkça, 'Kindar ve dindar nesil' diye sloganlaştırdı bu amacını. Yetişen öğrencilerin sınavlarda aldıkları puanlar ve sıfır çektikleri sonuçlar açıklanamamaya başlandı. Hatta üniversite giriş sınavında yeterli puan alanların sayısı düşük olduğu için baraj puanı yükseltildi tercih süresi uzatıldı. Beşli çeteye aktarılan kamu özel işbirliğindeki fiyat farkları bir yıllığına eğitime aktarılsa derslik sorunu çözülebilirdi."

MUÇEV'İN GÖZÜ SİT ALANI VE KORUMA BÖLGESİNDE

Ülkenin en kıymetli sahillerinin ihalesiz olarak verildiği MUÇEV, gözünü arkeolojik sit alanı ve özel çevre koruma bölgesine dikti. Şirket, Muğla Marmaris'te arkeolojik sit alanı ve özel çevre koruma bölgesi içerisinde kalan Karacasöğüt'te tekne bağlama iskelesi kapasite artırımı projesi için inşaatla başladı.

Proje için Muğla Valiliği tarafından 24 Eylül 2020'de 'Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir' kararı alındı. Marmaris Belediyesi, 60 yat bağlama kapasitesine sahip olan iskelenin 187 yat kapasitesine çıkarılmasının ÇED sürecine tabi yat limanları kapsamında incelenmesi gerektiğini belirterek Muğla İdare Mahkemesi'nde dava açtı. MUÇEV ruhsatı alır almaz bölgede proje çalışmalarına başladı. Bölge halkı, dava sürerken projenin başlamasına tepki gösterdi.

Marmaris Kent Konseyi Başkanı Ufuk Beytekin konu hakkında verdikleri dilekçeler sonrasında Marmaris Belediyesi'nin dava açtığını, fakat belediyenin şirkete ruhsat verdiğini söyledi:

"Geçtiğimiz günlerde inşaat sahasına iskele yapımında kullanılmak üzere denize çakılacak kazıklar yığıldı, akabinde kazıklar bir bir çakılmaya başlandı. Devam eden dava süreci ve hâlâ yürürlükte olan inşaat yasağı

nedeniyle tepki gösteren köy halkı ve çevre gönüllüleri ile halka açık bir toplantı düzenlendi. Bu toplantı esnasında alana apar topar daha boyası kurumamış bir tabela getirilince büyük bir şaşkınlık yaşandı. Tabela okununca anlaşıldı ki daha önce davacı avukatı tarafından verilen bilgiye göre 23 Ağustos'ta dava dosyasına sunulan bilirkişi raporunda 'ÇED gereklidir' sonucu olduğu halde davacı belediyenin inşaat ruhsat vermiş olduğu görüldü. MUÇEV'in doğamıza zarar vermesine izin vermeyeceğiz."

SIYANÜR DEPOSU BÜYÜYOR FELAKETLER ARTIYOR!

Ülkenin en büyük ikinci siyanür havuzunda kapasite artırımına gidildi. Kuşların ölümüne neden olan, bölgede tarımı bitiren madende yılda 11 bin ton siyanür kullanılacak.

Anagold Madencilik ve Çalık Holding'in ortağı olduğu Erzincan'ın İliç ilçesi Çöpler köyünde işlettiği Çöpler Altın Madeni'nin kapasite artırımına ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çevresel etki değerlendirme (ÇED) olumlu kararı verildi. İkinci kez yapılan kapasite artırımı kapsamında madenin faaliyet alanı genişletilecek, flotasyon (cevher zenginleştirme) tesisi kurulacak.

Kapasite artışıyla birlikte ülkenin en büyük altın madeni olacak projenin bedeli ise 1 milyon 162 bin 800 TL. Başvuru dosyasında Çöpler Köyü Kilisesi'ni ÇED sınırları içerisine alan şirket, değişikliğe gitti. Kiliseyi çalışma sınırları dışarısına çıkaran ancak hemen dibinde faaliyet yürütecek olan şirketin ÇED sınırları bin 747 hektardan oluşuyor. 13 yılda faaliyet alanını 2 buçuk kat artıran şirket toplamda yaklaşık olarak 2 bin 447 futbol sahası büyüklüğü alanda çalışma yapacak. 783,72 hektarı orman, 95,93 hektarı ise mera alanını kapsayan maden ocağı yerleşim yerlerinin yakını. Maden sahası Çöpler ve Sabırlı köylerine uzaklığı sadece 250 metre. Tarım arazilerini kimyasal zehre boğan şirket, sülfürik asit kullanımını yıllık 9 bin tondan 122 bin tona çıkaracak. Siyanür kullanımı ise yıllık 11 bin ton olacak. Madende ayrıca 16 çeşit çok tehlikeli kimyasal daha kullanılıyor. Halk arasında kezzap olarak kullanılan nitrik asit ise bir yıl içinde bin 50 kilogram kullanılacak. ÇED dosyasında yer alan bilgilere göre şirket, 10 adet evaporatör (buharlaştırıcı) inşa edecek. Bu evaporatörler aracılığıyla zehir havuzuna biriken kimyasallar buharlaştırarak atmosfere salınacak.

Arıcılık Bitecek

Bölgede yıllardır en önemli geçim kaynakları arıcılık ve meyvecilik. Bölgede 2019 yılında yaklaşık 130 ton doğal bal üretimi gerçekleşti. Diğer geçim kaynağı meyvecilikte ise, yılda 120 ton üzüm, yaklaşık 600 ton elma, 234 ton ise armut üretimi yapılıyor. ÇED raporunda, sahada 19 memeli türü belirlendiği, bunlardan dağ keçisinin uluslararası kriterlere göre 'zarar görebilir'; diğer 18 türün ise 'düşük risk' kategorisinde olduğu belirtildi.

Geçmiş Karanlık

Kapasite artırımına giden şirketin maden ocağının geçmişi işçi hakları ve çevresel zararlar açısından sorunlu. Yeni kapasite artırımını bölgede istihdam yaratacağı savıyla savunan şirket, birçok kez işçisini mağdur etti. 2019 yılında madende çalışırken ayağına sülfürik asit dökülen işçi işten çıkarıldı, tedavisi yapılmadan kaderine terk edildi. Geçen nisan ayında ise maden işçileri, Anagold şirketinin yerli taşeronu Çiftay şirketinin ücret ve izin haklarının gasp edilmek istenmesine karşı kendilerini şantiyeye kapattı. İşçiler mesaili sistem nedeniyle düşen ücretlerinin artırılmasını, izin haklarının düzenlenmesini, sendika haklarının tanınmasını istedi.

Akciğer Kanseri Vakaları Patladı

Şirketin ÇED olumlu kararıyla kapasite artırımına gitmesine bölge halkından Sedat Cezayirlioğlu tepki gösterdi. Şirket ile yıllardır hukuksal ve bilimsel olarak mücadele ettiklerini belirten Cezayirlioğlu, bölgede artan akciğer ve bağırsak kanser vakalarına dikkat çekti. 29 Ekim'de bölgede bir buluşma gerçekleştireceklerini belirten Cezayirlioğlu şu ifadeleri kullandı: "Verdiği zarar itibarıyla dünyada eşi benzeri olmayan bir maden burası. Burada siyanürden yüzlerce kat zararlı kimyasal kullanılır. Akciğer ve bağırsak kanser vakaları artmış durumda. İlçede tarım bitmiş durumda. 25 yılda dolması gereken kimyasal atık barajı 2 yılda doldu ve genişletmeye gittiler. Baraj, 650 futbol sahası büyüklüğüne çıkacak. 350 metre aşağısında Fırat nehri var. Atık barajını aktif fay hattı üzerine kurdular. Atmosfere verecekler bu atık barajında sülfürik asit ve siyanür kimyasallarını atmosfere verecekler. Çocuklarımız geleceğini ABD'ye peşkeş çekiyoruz. Bölge Çernobil'e dönmüş durumda."

ÜLKE NÜKLEER ATIK ÇÖPLÜĞÜ OLACAK

Ülkeyi nükleer çöplüğe dönüştürme riski barındıran yasa yürürlüğe girdi. Kanun, bu tehlikeli atıkların ülkeye girip çıkmasına izin verirken CHP'li Murat Bakan, "Kömürlü termik santrallardan vazgeçin" çağrısı yaptı.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Paris İklim Anlaşması'yla eş zamanlı olarak Meclis'ten geçen ve eleştirilere konu olan iki yasa, Resmi Gazete'de yayımlandı. Ülkeyi nükleer çöplüğe dönüştürme riski barındıran radyoaktif atıklarla ilgili kanun ve nükleerde üçüncü kişilerin mesuliyetleri ile ilgili kanun yürürlüğe girdi. Bunlardan ilki, 'Kullanılmış yakıt idaresinin ve radyoaktif atık idaresinin güvenliği üzerine birleşik sözleşme'ye Türkiye'nin katılımıyla ilgiliydi. Bir diğeri de 'nükleer enerji alanında üçüncü şahıslara karşı hukuki mesuliyete dair sözleşme'yi değiştiren protokolün onaylanmasını kapsıyor.

Her iki kanun için de 'yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer' ve 'bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür' ifadeleri yer aldı. Evrensel'de yer alan habere göre kanunlar ile radyoaktif malzemelerin atıklarının ülkeye girip çıkmasına, alınıp satılmasına, transit olarak geçişine izin veriliyor. Nükleer atıkların yeniden kaynak olarak kullanılmasına, ortak proje yürütülen başka ülkelerin nükleer atıklarının da kabul edilmesine olanak sağlıyor. Bu durum, Türkiye'nin nükleer çöplük haline gelebileceği şeklinde eleştiriliyor. Halihazırda, atık ticaretinin, basit plastik atıkların dahi durumuna bakıldığında "Türkiye'nin Avrupa'nın çöplüğü haline gelmesi" saptaması yapılırken, işin nükleer boyut kazanması bambaşka riskler doğuruyor.

Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Hukuki Mesuliyet Kanunu ise meydana gelebilecek kazaların etkilerinden doğacak zararların tazminine ilişkin maddeler bulunduruyor.

Kömürden Vazgeçin

Öte yandan TBMM Çevre Komisyonu üyesi CHP İzmir Milletvekili Murat Bakan, kasım ayında Glasgow'da düzenlenecek olan 26. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'ndan önce 'kömürden çıkış' çağrısı yaptı. Ülkede işletmede olan 67 adet kömür santrali olduğunu söyledi, kömürden çıkış sürecinin hızla başlatılması gerektiğini kaydeden CHP'li Bakan, "Kömürden enerji üretmekten vazgeçmek zorundayız" dedi ve şöyle devam etti:

"Türkiye, bir an önce yeni kömürlü termik santral yapmayacağını ve mevcut santrallerin bölgede yaşayan halkın ekonomik ve sosyal koşullarını da dikkate alarak adil geçiş ile ne zaman kapatılacağını ilan etmeli. Paris İklim Anlaşması hedefleri ile uyumlu olarak OECD ve AB üyesi ülkeler için 2030, diğer ülkeler için 2050 yılından sonra olmamak üzere mevcut kömür kullanımının sıfırlanması hedefleniyor. Önümüzdeki günlerde Glasgow'a, COP26'ya gideceğiz. Çevre Komisyonu Üyeleri olarak tam kadro orada olacağız. COP26'ya her konuda net ve kararlı gitmeliyiz. Türkiye, bir an önce yeni kömürlü termik santral yapmayacağını ve mevcut santrallerin bölgede yaşayan halkın ekonomik ve sosyal koşullarını da dikkate alarak adil geçiş ile ne zaman kapatılacağını ilan etmeli."

AĞIZ VE DIŞ SAĞLIĞI SERMAYEYE TESLİM

Ülkenin en büyük 3'üncü kentinde yalnızca 6 adet Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi var. Bu nedenle çoğu hasta randevu bulamıyor. Yurttaşlar özel sektöre mecbur kalırken ADSM emekçilerinin sorunları da büyüyor.

Türkiye'nin en büyük üçüncü kenti olan, 4 milyondan fazla insanın yaşadığı İzmir'de, yalnızca 6 adet Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi (ADSM) bulunuyor. Kentin bazı ilçelerinde ise ADSM yok. Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) ile ADSM'lerden randevu alamayan yurttaşlar, doğrudan bu merkezlere giderek sağlık hizmeti almaya çalışıyor. Bunu başaramayanlar ise mecburen soluğu özel kliniklerde veya laboratuvarlarda alıyor.

Genel Sağlık-İş Sendikası İzmir Şube Sekreteri Ali Kemal Akgül, kamusal sağlık hizmeti verilmesi gereken yerlerde ADSM bulunmadığını ve mevcut ADSM'lerdeki diş protezi laboratuvarlarının da atıl durumda olduğunu ifade etti. Ağız ve diş sağlığı alanının tekelleşmiş özel merkezlerin insafına terk edildiğini dile getiren Akgül, "Diş teknisyenlerinin çok önemli bir kısmı kendi meslekleri dışındaki işlerde görevlendiriliyor. Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi'nin ihtiyacı karşılayabilme kapasitesi bu yolla düşürülüyor ve birçok protez işlemleri özel laboratuvarlara bırakılıyor. Böylece özel laboratuvarlara kaynak aktarımının önü açılıyor" dedi.

Sağlıkçılar Da Mağdur

ADSM'lerin Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında adeta yıkıma uğratıldığını vurgulayan Akgül, bu durumun hem hastaları hem de sağlık emekçilerini mağdur ettiğini belirtti. MHRS'den randevu bulamayan çok sayıda hastanın randevusuz gelerek muayene olmaya çalıştığını söyleyen Akgül, "Diş hekimleri MHRS'den randevu alan hastalar dışında ayaktan gelen hastalara yetişemiyor. Randevu almadan gelen hastalar, randevu alan hastalardan kat kat fazla ve düzensiz. Hekim dışı personelin mesai saatinin tamamlanmış olması nedeniyle o saatten sonra müracaat eden hastalar, diş hekiminin iş yükünü artırıyor. Bu uygulamanın bir diğer sakıncası da;

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

mesai saati bitiminde münhal steril malzeme bulunmaması gibi teknik sorunlar nedeniyle, hastanın ihtiyacına cevap verilememesi ve şiddet olaylarının yaşanması” diye konuştu.

‘Söz Hakkımız Yok’

Akgül, ADSM’lerde çalışan sağlık emekçilerinin yaşadığı diğer sorunları ise şu şekilde anlattı: “Diş hekimlerinin kullandıkları malzemeler üzerlerine zimetleniyor. Hekimlik dışı malzeme takibi, sterilizasyonu gibi angaryalar diş hekimlerine yükleniyor. Hekimlerin ve sağlık çalışanlarının hiç söz hakkı yok. Diş hekimleri klinikte yalnız bırakılıyor; hasta çağırma, işlem kodlama, tedavi kaydı ve benzeri işlemler diş hekimlerine bırakılıyor, bu yolla diş hekimlerinin iş yükü artırılıyor. Hatalı kodlama durumunda, tahsil edilemeyen SGK ödemesinin hekime rücu edilmesi yoluna gidiliyor.”

Filyasyon Darbe Vurdu

Filyasyon çalışmalarının da ADSM’lere darbe vurduğunu belirten Akgül, “Bir yıldan uzun süredir filyasyonda görevlendirilen diş hekimleri var. Görev yerlerine dönmek istediklerinde kendilerine ilgili kurum yöneticisi tarafından ‘yerine birini bul’ gibi gayriciddi cevaplar veriliyor. ADSM’ler personel sayısı nedeniyle sendika ve meslek örgütlerine seslerini duyuramıyor, bu yüzden il sağlık müdürlükleri ve kurum yöneticileri ağız diş sağlığı emekçilerine güvencesiz amele muamelesi yapıyor” dedi.

En çok ADSM İstanbul’da

Resmi Gazete’de 2005 yılında yayımlanan yönetmelik değişikliğiyle Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri (ADSM), ayaktan ve yatarak tedavi verilen sağlık kurumları arasında yer aldı. Söz konusu yönetmelikte ADSM’ler, “diş hekimliğinin tüm branşlarında koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetleri ile ayaktan veya gerektiğinde yatarak muayene, tetkik, teşhis ve tedavi hizmetlerinin yanı sıra ileri tetkik ve tedavilerin de uygulandığı, en az 10 ünit kapasiteli, idari ve mali bakımdan kendilerine bağlı diş tedavi ve protez merkezleri ile diş poliklinikleri de açılabilen müstakil sağlık kurumları” olarak tanımlandı.

Bugün ülke genelinde Sağlık Bakanlığı’na bağlı 130’dan fazla Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi (ADSM) bulunuyor. İstanbul’da 16, Ankara’da 10 ADSM hizmet veriyor. İzmir’de ise 6 ADSM var. Bu merkezler Alsancak, Bornova, Karşıyaka, Menemen, Narlıdere ve Torbalı’da yer alıyor.

HEKİMLERİN ‘BEŞ DAKİKA’ İSYANI

Hekimler, 20 dakika olması gereken muayene süresinin 5 dakikaya indirilmesini ülkenin dört bir yanında protesto etti. TTB’den yapılan açıklamada, “5 dakikada hekimlik yapılmaz, sağlık 5 dakikaya sığmaz!” dendi.

Türk Tabipleri Birliği’nin (TTB) çağrısıyla dün birçok ilde açıklama yapan hekimler, muayene için randevu aralıklarının 5 dakika ile sınırlandırılmasını protesto etti. Hekimler, “Bu uygulama daha çok istifa, daha çok hekim göçü, daha çok hastalık, daha çok sağlıksızlık, daha çok sağlıkta şiddet getirir” dedi.

Halkın Sağlığı Tehdit Ediliyor

İstanbul’da hekimler, iki hastanenin önünde eylem yaptı. Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi önündeki eylemde konuşan İstanbul Tabip Odası (İTO) Yönetim Kurulu Üyesi Güray Kılıç, yıllardır uygulanan Sağlıkta Dönüşüm Programı’nın hastaneleri ticarethaneye, hastaları müşteriye dönüştürdüğünü belirtti.

Hastaya ayrılacak muayene süresinin en az 20 dakika olması gerekirken birçok hastanede 5 dakikaya düşürüldüğünü söyleyen Kılıç, “Bu yolla hekimlere günde yaklaşık 100 hasta randevusu dayatılıyor. Hekimin isteği ve bilgisi dışında Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHRS) üzerinden açılan bu randevular, hekimin hastasına yeterli zaman ayırmasına ve halkın nitelikli sağlık hizmeti almasına engel oluyor. Hekimlere daha çok muayene ve işlem dayatması yapılarak mesleki özerkliğimize müdahale ediliyor, halkın sağlığı tehdit ediliyor, sağlıkta şiddete zemin hazırlanıyor” dedi.

Tıbbi Hataların Sorumlusu Sizsiniz

İstanbul Eğitim ve Araştırma Hastanesi önünde yapılan eylemde, Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) üyeleri de katıldı. Hastane bahçesindeki çok sayıda hasta ve hasta yakını da alkışlarla sağlık emekçilerine destek verdi. Eylemde konuşan İTO Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Murat Ekmez, “Sağlık Bakanlığı ve hastane idarecileri unutmazın ki malpraktis (tıbbi hata) bireysel değil, sistemsel bir sorundur ve bu dayatma ile hastaların sağlığına yansıtacak olumsuzlukların sorumluluğu kendilerindedir” dedi. Ekmez, kasım ayına kadar her çarşamba günü hastane önlerinde ‘5 dakikada muayene’ dayatmasına tepki göstereceklerini de duyurdu.

Bu Dayatma Meslek Etiğimize Aykırı

Adana’da ise hekimler, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi önünde bir araya geldi. Adana Tabip Odası Başkanı Uzm. Dr. Selahattin Mentеш, 5 dakikada neden hastanın muayene edilemeyeceğini şu sözlerle anlattı:

“Hastalıkların tanısını koyabilmek için ilk ve en önemli adım, ayrıntılı bir öykü almaktır. Dayatılan 5 dakikada ne kişinin yakınmasını anlayabilmek ne de yeterli muayenesini yapabilmek mümkün. Tıbbi sekreter olmadan çalışmak zorunda bırakılan hekimler tıbbi kayıtların tutulmasında zorluklar yaşayacak, sonraki süreçte yaşanacak en ufak olumsuz gelişmede hekim zor durumda kalacak.”

Uzm. Dr. Mentеш, “Muayene için yeterli zaman tanımamak, hekim-hasta ilişkisini birkaç dakikaya sığdırmak, hekimlik meslek etiği ilkelerimiz açısından kabul edilemez ve mesleki özerkliğimize bilinçli bir saldırıdır. Halk sağlığını ve sağlık çalışanlarının sağlığını tehdit eden bu uygulamadan derhal vazgeçilmeli” diye konuştu.

Hekim Köle, Hasta İse Müşteri Değil

Ankara Tabip Odası’nda (ATO) düzenlenen basın toplantısında ise her ay 80 hekimin yurtdışına çalışmaya gittiğine, pandemi sürecinde 8 bin 500 hekimin kamu hizmetinden ayrıldığına dikkat çekildi. Kamusal sağlık hizmetinin çökme noktasına geldiğini vurgulayan ATO Başkanı Dr. Ali Karakoç, topluma şu çağrıyla yaptı:

“Biz dün olduğu gibi bugün de nitelikli sağlık hizmeti taleplerimizde ısrarcıyız ve hekimlik yapmak istiyoruz. Hem hekimlerin hem de toplumun sağlık hakkı için bu uygulamalara itirazı birlikte yükseltelim. Hekimler köle, hastalar müşteri değildir. Sağlıklı yaşam hakkımızdan vazgeçmeyelim.”

Hekimler Ankara’ya Yürüyecek

Hekimler, yaptıkları açıklamalarda çalışma koşullarının iyileştirilmesi, sağlıkta şiddetin önlenmesi ve 7200 ek gösterge taleplerini de dile getirdi. Her hafta bir talebi öne çıkararak eylemliliklerini sürdüreceklerini duyuran hekimler, “23 Kasım’da İstanbul’dan Ankara’ya Beyaz Yürüyüş başlatıyoruz. 27 Kasım’da Ankara’da olacağız. Sağlık Bakanı Koca bize randevu vermezse alanda olacağız” dedi.

MİLYONLARCA KİŞİ SAĞLIĞA ERİŞEMEDİ

Covid-19 pandemisi yaklaşık 2 senedir devam ediyor. Türk Tabipleri Birliği (TTB) Pandemi Çalışma Grubu ‘Covid-19 Pandemisi 18 Ay Değerlendirme Raporu’nu yayımladı. Raporla salgın ile ertelenen sağlık hizmetlerinin yarattığı sorunlara da değinildi. Şeffaf veri eksikliği ve Bakanlığın saha çalışmalarına izin verme kısıtlamaları nedeniyle milyonlarca kişinin sağlık hizmetlerine erişemediğine dikkat çekilen raporda şu ifadeler yer aldı: “SGK istatistiklerine baktığımızda azalan sağlık başvuru sayısının devlet hastanelerinde olduğunu görüyoruz. Özel hastanelerde ise bu azalma daha düşük. Sağlık Bakanlığı verilerine göre 2019-2020 karşılaştırmasına bakıldığında birinci basamakta başvuru sayısında azalış yüzde 12, SB hastanelerinde yüzde 38, üniversite hastanelerinde yüzde 31, özel hastanelerde yüzde 16. Kişi başı hekime başvuru 2020’de 9,8’den 7,2’ye geriledi. En ciddi sorun genel cerrahi ayaktan başvurularda ve ameliyat sayılarında ortaya çıktı. Genel cerrahi ayaktan başvurularında SB hastanelerinde azalış yüzde 35-40 aralığında olurken, özel sektörde azalış yüzde 5-10 aralığında gerçekleşti.”

SAĞLIK BAŞVURUSUNDAKİ AZALIŞ/2020:

%38

SAĞLIK BAKANLIĞI (SB) HASTANELERİ

%31

ÜNİVERSİTE HASTANELERİ

%16

ÖZEL HASTANELER

Yanlış Stratejiler

Aşılamanın yetersiz olduğu vurgulanan raporda, devletin aşı karşıtı propagandalara izin verdiği kaydedildi: “Günlük vaka ve ölüm sayısı yüksek hızda devam ediyor. Kamu otoritesi kendi yükümlülüklerini, yurttaş sorumluluğa davet ettiği tweetler ile yerine getirmeye çalışmakta. Sağlık Bakanı artık tüm sorumluluğu yurttaşta yıktığı suçlama eğiliminden vazgeçip yükümlülüklerini yerine getirmeli. Delta varyantının baskın olmasına rağmen turizm mevsimi gibi sermaye yanlısı gerekçelerle Temmuz 2021’de de tüm önlemlerden vazgeçilmesi stratejisinin vaka ve ölümlerin yüksek sayılarda devam etmesinin nedeni olduğu aşikâr... Tüm uyarılara rağmen yaşama geçirilen bu strateji binlerce ‘önlenebilir ölüme’ neden olmuştur, bu ölümler ‘yaşam hakkı ihlali’ ve ‘sosyal cinayet’ten başka bir şey değildir.”

ŞİDDET ARTIYOR, DAHA ÇOK SIĞINAK YAPILMALI

TKDF, ‘Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı - Eylül 2021 Raporu’na göre; kadına yönelik ev içi şiddet yüzde 57,9 oranında evli olunan erkekler tarafından uygulandı. Saldırganlar arasında yüzde 16,9 oranla diğer aile üyeleri takip etti. Raporda, “Şiddet, en güvenli yer olduğu varsayılan ev içerisinde, kadınların hayatlarını paylaştıkları eşler ve diğer aile bireylerinden geldi” ifadeleri yer aldı.

Rapora göre ağustos ayında 24 çağrıda ‘sığınak talebi’ iletilirken, bu rakam eylül ayında 36’ya çıktı. 9 aramanın ise ‘acil müdahale gerektiren vaka’ olarak değerlendirildiği görüldü. Raporda çağrılardan yüzde 40’ının fiziksel, yüzde 38,72’sinin psikolojik, yüzde 9,36’sının sosyal, yüzde 6,38’inin cinsel, yüzde 5,53’ünün ise ekonomik şiddetin ihbarı olduğu belirtildi.

Söz konusu raporu değerlendiren TKDF Başkanı Canan Güllü, “Neden sığınak talebi çok? Çünkü o günleri ‘dışarda Covid; içerde erkeklik mikrobi’ diye bahsetmiştik acil yardım hattımıza gelen bildirimlere göre. Sığınak sayısının ise Türkiye’de yetersiz olduğunu hepimiz biliyoruz” diye konuştu.

Ülkede 3 bin 486 kişilik sığınak kapasitesinin olduğunu anımsatan Güllü, “Bu kapasitede her talepte bulunan mağdurun bu sığınakta korunma, konaklama gibi eylemlerinin yapılmadığının farkındayız. Çünkü hemen ön planda yapılması gereken işlerden biri, en doğrusu yapılan yerler için sığınak yapılmasıdır” dedi.

Ekonomi Şiddeti Artırdı

Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı’ndan gelen çağrılar farklı şehir ve ülkelerde yaygınlaştığını belirterek şiddetin yetkililer tarafından görmezden gelindiğini söyledi. Güllü, şöyle konuştu: “Türkiye’de şiddet hâlâ İstanbul Sözleşmesi’nden geri adım atarak yok kabul edip kadın cinayetlerini görmezden gelip fiziksel şiddet kocardır döverdir severdir hikayesine entegre ettiğimiz süreçten beri görmediğimiz, halının altına süpürdüğümüz bu nedenle de bu konular üzerine çalışmak yerine daha farklı alanlarda iş yapıyorlarmış gibi bir hikayeye

büründürmenin zararını yaşamaktayız. Evinin içinde fiziksel şiddet, Türkiye'nin yaşadığı ekonomik sorunlar, işsizlik, hayat pahalılığı ve yine Covid-19'un etkilediği psikolojik sendromları da üstüne koyduğumuzda Türkiye haritasında şiddetin ciddi oranda bir artışı olduğunu görüyoruz." Güllü, yapılması gerekenlere ilişkin ise şunları söyledi: "Sığınak talebinin çok hızlı bir biçimde giderilmesi, donanımlı olarak uzmanlaşmış sığınakların bu konuda harekete geçmesi ve yine belediyelerin bu konuda sığınak talepleriyle ilgili tıpkı kreş talebimizi yenilediğimiz gibi yaşlı bakım merkezi ve sığınak talebini bir üçlü olarak birbirinden ayırmadan hayata geçirmemiz lazım. Sığınak talebi, önlemeye yönelik politikaların harekete geçmesinin de altını çizelim."

AKM 29 EKİME YETİŞSİN DİYE İŞ GÜVENLİĞİ HİÇE SAYILIYOR!

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi, Taksimde inşaat halinde olan yeni Atatürk Kültür Merkezi'nin 29 Ekime yetiştirmek için iş güvenliği önlemlerinin alınmadığı ifade ederek, "2008'de kapatılan bina 29 Ekim'e yetiştirilsin diye iş sağlığı ve güvenliği hiçe sayılıyor. Bina tamamlanamadı. Sahne asansörleri yerleştirilmedi. Sahnenin üzeri geçici olarak kapatıldı ve 200 kişilik provalar yapılıyor. İş sağlığı ve güvenliğine dair raporlar ısrarla paylaşılmıyor" dedi.

CHP Halkla İlişkiler, Sağlık, Kültür ve Sanattan sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi yaptığı yazılı açıklama ile yeniden yapılan AKM binasındaki iş güvenliği sorunlarını dile getirerek, "Tam hazır olmadığı halde AKM 29 Ekim'de açılacak. Sahne asansörleri daha yapılamadı. 25- 30 metre derinlikteki alanın üzeri geçici olarak kapatıldı. Ancak bu yapılan işlemle ilgili bir iş güvenliği raporu ısrarla paylaşılmadı" diye konuştu.

Cumhurbaşkanı da o sahneye çıkacak

29 Ekim günü gerçekleşecek organizasyonda protokolün ve muhtemelen Cumhurbaşkanının da bu sahneye çıkacağını hatırlatan Gamze Akkuş İlgezdi, "İktidarın 2008 yılında kapattığı, 10 yıl boyunca çürümeye terk ettiği ve sonra yıkararak tekrar yaptığı AKM 29 Ekim'e yetişsin diye pandemi ve iş güvenliği şartları hiçe sayılıyor. Sahnenin üzeri geçici olarak kapatıldı, ne kadar iyi durumda bilmiyoruz. Bununla ilgili bir rapor paylaşılmıyor. Orada bir kaza olursa bunun sorumlusu Bakanlık ve İktidar olacak" dedi.

Gamze Akkuş İlgezdi, Kesk'e bağlı Kültür Sanat Sen ve meslek kuruluşlarının ısrarlı taleplerine ve resmi başvurularına rağmen AKM'nin iş sağlığı ve güvenliğine dair raporlarının paylaşılmadığını da kaydetti.

Boyahaneler bodrumda

Genel Başkan Yardımcısı Gamze Akkuş İlgezdi, yeni bir bina yapılmasına rağmen kundura atölyesi, boyahane ve benzeri atölyelerin bodrum katlarında olduğunu ve doğal havalandırması olmadığını da belirterek, "Eski AKM'de bu atölyeler bahçeye açıyordu. Ve bu sayede bir risk ile karşılaşılıyordu. Yeni binada bu atölyelerde bodrumda tiner, boya ve benzeri kimyasallarla çalışılacak. Doğal havalandırması olmayan bu çalışma ortamında Allah korusun bir kaza durumunda tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Zehirlenmeler yaşanabilir" diye konuştu.

Akkuş İlgezdi, "İş güvenliğini hiçe sayanlar, 29 Ekim'de yapılacak olan açılış organizasyonu için pandemi koşullarını dikkate alacaklar mı bunu da göreceğiz" dedi.

HAK GASPI İFLAS ETTİRDİ

Devletin önce kullanması için tahsis ettiği daha sonra yıkım kararıyla geri aldığı arazi, bir şirketin iflasa sürüklenmesine neden oldu. Şirketin 16 yıllık hak arama mücadelesi, "Devletin malı haczedilemez" hükmü nedeniyle sonuçlanmıyor.

2004 yılında, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından İzmir'in Menderes ilçesindeki Gümüldür'de 17 bin 133 metrekarelik orman içi dinlenme alanı, tesis yapılması ve 2012'ye kadar kullanılması için M. Öztürk Müş. Ltd. Şti. isimli şirkete ihale edildi. Alanda faaliyet hakkı kazanan şirket, bakanlığın eksik işlemleri nedeniyle bir yıl boyunca tesisi inşa edemedi. 2005 yılındaki turizm sezonunda faaliyetine ancak başlayabilen şirket, bu kez de yıkım kararıyla karşı karşıya kaldı. Bakanlık, şirketin inşa ettiği alanın büyük bölümünü yıktı, daha sonra kullanılamaz duruma gelen yeri geri aldı. Bu gelişmelerin ardından faaliyetlerini sonlandırmak zorunda kalan şirket, iflasın eşliğine geldi. Borçlarını ödeyemeyen şirket, tesis bedeli için 3 milyon 131 bin TL, kar kaybı için de 4 milyon TL'lik tazminat davası açtı.

Yıllar süren yargılamaların ardından Ankara 12'nci Asliye Ticaret Mahkemesi, tesis bedeli olarak 2 milyon 357 bin TL'nin 2005 yılından itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte devletten alınarak firmaya ödenmesine hükmetti. Bu kararın ardından Tarım ve Orman Bakanlığı'na başvuru yapıldı. Ankara 8'nci İcra Dairesi üzerinden başlatılan takibin mahkeme kararıyla da kesinleşmesi nedeniyle bu 2 milyon 357 bin TL'nin ödenmesi talep

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

edildi. “Devletin borcunu ödememesi, kişilerin devlete olan inancını sarsar” gerekçesini dile getiren şirkete, bakanlıktan olumsuz yanıt geldi. Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından verilen yanıtta, ilgili şirketin uzun süredir faaliyet göstermediği, devletten olan alacağı dışında başka bir mal varlığının bulunmadığı ifade edildi. Bakanlık, yargı kararlarının tamamının kesinleşmemesini gerekçe göstererek tazminatın ödenmesi talebini reddetti.

“Devletin malları haczedilemez” hükmü nedeniyle alacağını bir türlü tahsil edemeyen ve iflas etmek üzere olan şirket ise son olarak Kamu Denetçiliği Kurumu’na başvuracağını açıkladı.

SARAY’IN KARA TABLOSU; SON 4 AYDA 3 BİN 262 KİŞİ GÖZALTINA ALINDI

TBMM Adalet Komisyonu’nun CHP’li üyesi Süleyman Bülbül, son dört ayda yaşanan hukuk dışı uygulamalara ilişkin bir rapor kaleme aldı. Bülbül, "Bu tablo kısaca tüm yetkilere rağmen kendine sorumluluk atfetmeyen Saray’ın kara tablosudur" değerlendirmesini yaptı.

CHP Aydın Milletvekili ve aynı zamanda TBMM Adalet Komisyonu üyesi avukat Süleyman Bülbül, Adalet Raporu’nun dördüncüsünü yayınladı. Ülkede son dört ayda yaşanan hukuk dışı uygulamaların yer aldığı raporda, hukuksuzluğun giderek arttığına dikkat çekildi.

Rapora göre; Türkiye’de son dört ay içerisinde en az 120 toplantı ve gösteri yürüyüşüne müdahale edildi. Çeşitli soruşturmalar nedeniyle 3 bin 262 kişinin gözaltına alındı, 521 gün boyunca her türlü eylem ve gösteri salgın gerekçesiyle engellendi. Kadın cinayetleri konusunda Bülbül, 95 kadının boşanmak istediği, barışmayı reddettiği, ilişkiyi reddettiği için yani kendi hayatına dair karar aldığı için birinci derece yakını, eski eşi ya da sevgili tarafından öldürüldüğünü, 72 kadın ise şüpheli şekilde ölü bulunduğunu raporladı. Haziran ayından ekim ayına kadar, en az 539 habere erişim engeli getirildi, cezaevlerinde ise 2 bin 383 kişi hak ihlaline uğradığı belirtildi.

Bülbül raporda, ülkede temel haklarının erişimin her geçen gün daha da kısıtlandığını ifade ederek, “Kamuda tasarruf tedbirleri yayımlanırken çift maaş ile çalışan bürokratların sayısı artıyor. Demokratik yönetimin esasları gereğince ve içinde yaşadığımız çağın bu konuda getirdiği kolaylıklarla ülke yönetiminin daha da şeffaflaşması gerekirken, kamuda denetim azalıyor. AKP iktidarı yolsuzluğu, yandaşlarına yaptığı kaynak transferlerini arttırıyor” ifadelerine yer verdi.

AKP İktidarı Çözümde Uzak

Bülbül raporda ayrıca şunları belirtti: “Tüm bunlarla birlikte hesap verebilirlik ilkesini hiçe sayıyor. Yaşatılan aşu muamması, TÜİK’in gerekçesi olmaksızın veri paylaşmaması, başta okullarda olmak üzere kamusal alanlarda yurttaşların asgari düzeyde bile olsa insanca yaşamaları için yeterli tedbirlerin alınmaması, sağlık çalışanlarının toplu istifaları gibi pek çok sorun AKP iktidarında çözümden uzak. Bu tablo kısaca tüm yetkilere rağmen kendine sorumluluk atfetmeyen Saray’ın kara tablosudur. Bir devletin yerine getirmesi gereken kamu hizmetinden yurttaşlarını yoksun ve ihmal zinciriyle baş başa bırakmasının sonucudur.”

AVRUPA KOMİSYONU 2021 TÜRKİYE RAPORU HAKKINDA

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan aday ve potansiyel aday ülkeler hakkındaki raporlar ve Genişleme Stratejisi 19 Ekim 2021 tarihinde açıklanmıştır. Anılan raporlar kapsamında yer alan “Türkiye Raporu” tarafımızca dikkatle incelenmiştir.

Daha önce ilerleme raporu olarak adlandırılan ve kamuoyunda halen bu şekilde kabul gören raporun ana temasının geçen yıl olduğu gibi bu yıl da “gerileme” olduğu endişeyle not edilmiştir. Bununla birlikte Türkiye-AB ilişkilerinde izlenen asimetrik tutumun Doğu Akdeniz, Ege ve Kıbrıs konularına yansıdığı görülerek, bazı birlik üyesi ülkelerin tek taraflı ithamlarına yer verildiği görülmüştür. Bu yaklaşımları kabul etmediğimiz altını kuvvetle çizeriz.

Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki haklarını ve Kıbrıs Türklerinin meşru haklarını AB çevrelerine kabul ettirmesi konusunda, AB ile ilişkilerin sürdürülmesinin önemi de ortadadır. Öte yandan, AB’nin de bölgedeki barışa ve güvenliğe katkı sağlayacak adımlar atması gerekmektedir.

Türkiye ile işbirliği alanlarının başında yine göç konusu gelmektedir. İşbirliği alanları konusunda AB’nin Türkiye’den her yönüyle faydalandığı ama Türkiye’nin fayda elde edemediği dengesiz bir denkleme hapsedildiği raporun dilinden bir kez daha anlaşılacaktır.

18 Mart Mutabakatının ülkemize yüklemiş olduğu külfetin boyutlarına rağmen hala güncelleme sürecinin başlatılmamış olması büyük bir eksiklik. Gümrük birliğinin güncellenmesinin ele alınmamış olması da bir diğer önemli eksiklik.

AB çevrelerinde artık Türkiye'nin üyeliğinden bahsetmeyip daha çok üçüncü ülkelerle ilişkilere dönüşen bir söylemin söz konusu olduğunu anlaşılmaktadır. AB ile tam üyelik müzakerelerine başlayacak bir Türkiye devralan AKP iktidarlarının başarısızlığı sonucu Türkiye-AB ilişkileri bugün üçüncü ülke seviyesine gerilemiştir. Müzakere sürecinin kesintiye uğramasında AB'nin de kendi tutumunu gözden geçirmesinin zamanı gelmiştir.

İnsan hakları ve temel hakların kötüye gidişinin sürmesi, başkanlık sistemine ve yargı bağımsızlığındaki eksikliklere ilişkin yapılan eleştiriler iktidar tarafından dikkate alınması gereken hususlardır. İktidar, görmezden gelen, yok sayan bu tavıyla Türkiye'ye yönelik ithamlarla mücadele edememektedir. İktidar tarafından bağlayıcı olmadığı gerekçesiyle bugüne kadar hafife alınan ve değersiz bulunan bu kararlar, diğer bütün konularda Türkiye'ye bakışı etkilemekte ve Türkiye'nin haklı tezlerinin Avrupa başkentlerinde anlatılamamasına neden olmaktadır. Aynı durum iktidarın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Osman Kavala ve Selahattin Demirtaş davaları ile ilgili kararlarını dikkate almaması nedeniyle Avrupa Konseyi ile olan ilişkilerimizde de ciddi sorunlar yaratmakta ve Türkiye'yi Avrupa kurumlarından giderek uzaklaştıran bir sonuç yaratmaktadır.

CHP olarak, Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini Cumhuriyet'in kurucu değerleri ekseninde temel bir hedef ve yurttaşlarımızın çağdaş dünyanın eşit bireyleri olacakları bir mihenk taşı olarak görüyoruz. AB'ye tam üyelik perspektifine sahip çıkıyor ve bu konudaki kararlı duruşumuzu yineliyoruz.

DOĞU'DA BATI'DA HER CEPHEDE KRİZ

Dış politikadaki savrulmanın neden olduğu açmaz günden güne büyüyor. Suriye'ye operasyon, Doğu Akdeniz, Osman Kavala krizi, AB Türkiye raporu, S-400 ve F-35'ler... Hemen her konuda büyük bir sıkışma söz konusu.

"Girişimci ve insani" dış politika adı altında maceradan maceraya koşturan AKP iktidarının yol açtığı tahribat bir kriz dalgası olarak kendisini göstermeye başladı. AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan üç ülkeyi kapsayan Batı Afrika turuna çıkarken ABD'den Avrupa Birliği'ne, Doğu Akdeniz'den Suriye'ye hemen her bölgede kriz derinleşiyor. Sadece son birkaç haftada yaşananlar iktidarın hem iç hem de dış siyasette yaşadığı tükenmişliği özetler gibi.

► AB'den sert Türkiye raporu

Avrupa Birliği'nin (AB) 2021 Türkiye raporunda Ankara'ya sert eleştiriler yapıldı. Demokratik kurumların işleyişi ve yargı bağımsızlığı konusunda eksikliklere işaret edilen raporda Türkiye'de demokratik kurumların işleyişinde "ciddi" eksiklikler bulunduğu kaydedildi. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin yapısal eksikliklerinin sürdüğü, meclisin hükümeti denetleyecek gerekli araçlara sahip olmadığı, Anayasal yapının yasama, yürütme ve yargı arasında güçlü ve etkin bir kuvvetler ayrılığı sağlamadan gücü Cumhurbaşkanlığında merkezileştirdiği gibi eleştiriler de raporda yer aldı.

► Kavala krizi büyüyor

Batı ile Osman Kavala krizinde restleşmeler sürüyor. ABD, Almanya ve Fransa'nın da aralarında olduğu 10 ülkenin dört yıldır cezaevinde bulunan Osman Kavala'nın serbest bırakılmasını istemesi sonrası bir kez daha patlak veren krizde bu ülkelerin büyükelçileri bakanlığa çağrılarak ultimatol verildi. Elçiler tarafından yapılan ortak açıklamada "Türk yargı sisteminde demokrasiye saygıyı, hukuk devleti ve şeffaflık ilkelerini gölgelemektedir" denildi.

► Suriye'ye operasyon çıkmazı

30 Ekim'deki Joe Biden görüşmesi öncesi Suriye'nin kuzeyine dönük operasyon isteğini yüksek perdeden dillendiren Saray rejimi Rusya ve ABD'den istediği sinyali alabilmiş değil. Her iki ülke de Türkiye'nin başlatacağı bir harekate karşı olduklarını ifade etti. Hükümetten peş peşe yapılan açıklamalarda ise "Kendi göbeğimizi kendimiz keseriz" mesajı verildi. Washington ve Moskova'ya rağmen kapsamlı bir operasyonun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği tartışılırken Irak ve Suriye'ye sınır ötesi operasyon tezkeresinin iki yıl daha uzatılması Meclis'e geldi.

► F35-S400 krizi aşılamıyor

Rusya'dan satın alınan S-400'lerin neden olduğu kriz aşılamıyor. ABD'nin F-35 programından çıkardığı Ankara, iki arada bir derede kaldı. Erdoğan'ın, önceki gün Türkiye'nin F-35 programı için yaptığı 1 milyar 400 milyon

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

doların ödenmesi konusunda ABD'nin Türkiye'ye F-16 alım teklifinde bulunduğu iddiası ABD tarafından yalanlandı. ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ned Price, ABD'nin Ankara'nın talebine karşılık herhangi bir finansman teklifi yapmadığını söyledi. Price, "S400 alımı sonucu CAATSA yasası uygulaması bu olayın ciddiyetini gösteriyor" ifadesini de kullandı.

► Doğu Akdeniz yalnızlığı

Doğu Akdeniz'deki enerji krizinde Ankara'nın yalnızlığı her geçen gün derinleşiyor. Atina'da enerji anlaşması imzalayan Yunanistan, Güney Kıbrıs ve Mısır liderleri, Üçlü Zirvede Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki eylemlerini kınayan ortak bir bildiri yayımladı. Bildiride, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki eylem ve faaliyetleri uluslararası hukuka aykırı olduğu ileri sürüldü. Bu işbirliği Yunanistan ve Güney Kıbrıs ile sık sık Navtex krizi yaşayan Ankara'nın Doğu Akdeniz'deki yalnızlığını daha da derinleştirdi.

► Uluslararası kara liste tehlikesi

Türkiye'nin, kara para aklama ve terörizmin finansmanına karşı mücadelede başarısız olduğu gerekçesiyle Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından gri listeye alınabileceği öne sürüldü. İddiyayı gündeme getiren Financial Times gazetesi haberi iki Batılı yetkiliye dayandırdı. Yetkililere göre, 39 üyeli genel kurulun kararı onaylaması çok yüksek bir ihtimal. Kararın bugün açıklanması bekleniyor. ABD Başkanı Joe Biden'ın, ABD'nin Ankara Büyükelçiliği için aday gösterdiği eski Cumhuriyetçi Senatör Jeff Flake, Senato Dış İlişkiler Komitesi'nden ilk onayı aldı. Senato Dış İlişkiler Komitesi'nde adaylığı onaylanan ve Arizona eyaletini temsil eden eski Cumhuriyetçi Senatör Jeff Flake, Senato Genel Kurulu'ndan da onay alması halinde ABD'nin yeni Ankara Büyükelçisi olacak.

Silivri Cezaevi'nde 1450 gündür tutuklu bulunan sivil toplum örgütü temsilcisi, iş insanı Osman Kavala'ya ilişkin bir çağrı da TBMM'de yapıldı. CHP Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer, AİHM'in Osman Kavala'nın tutukluğuna ilişkin verdiği 'hak ihlali' kararını hatırlatarak, "ABD Başkanı Trump arayınca Rahip Brunson'u apar topar bırakıp özel uçakla gönderenler, Alman Başbakanı Merkel arayınca gazeteci Deniz Yücel'i bırakanlar bugün çıkmış bağımsız yargı diyebiliyor! Osman Kavala tam 4 yıldır Silivri zindanında adalet bekliyor. Kavala davasındaki hukuksuzlukları, hak ihlallerini bitirelim. Hakkındaki AİHM kararına uyarak, bir an önce özgürlüğüne kavuşturalım" dedi.

HÜKÜMET, VARLIĞININ HİKMETİNİ KAYBETTİ

Yaşanan gelişmeler Erdoğan Şahsım Hükümetinin "varlığının hikmetini" kaybettiğini gösteriyor. Hükümetin görevini yapacak takati de, arzusu da kalmadı. Bu durumda yapılması gereken belli: Sandığın namusuna hanel getirmeden dürüst ve adil bir seçimle sözü aziz milletimize bırakmak gerekiyor. Bu geciktikçe milletin derdi, çilesi, feryatları her geçen gün artacaktır.

Hükümeti, milletin 128 milyar dolarını Merkez Bankası'nın arka kapısından buharlaştırdı. Dünyanın en büyük finansal skandallarından birine imza attılar. Bu hafta İran Merkez Bankası Başkanı, 160 milyon dolar ve 20 milyon Avroyu, 2017 yılında, resmi olmayan yollardan piyasaya sürdü diye, İran'da 10 yıl hapis cezası aldı. Aynı cezayı 128 milyar dolara oranlayın, hani bizde buharlaşan, alınacak ceza 6 bin 994 yıl yapıyor.

Milletin 128 milyar doları, ortalama 6 lira 30 kuruş ila 6 lira 40 kuruştan ve "şeffaf müdahale veya ihale yöntemleri dışında" satıldı Bugün dolar 9 liranın çok üstünde. Ortada korkunç bir kamu zararı var. Ama savcılardan tek bir tık yok... Bu 128 milyar doların hesabı da bir gün gelir yargıda mutlaka sorulur.

Milletimizin sesi, ülkeyi yönetenlerin oturdukları sarayın duvarlarını bir türlü aşamıyor. Milletimizin dertleri, ülkeyi yönetenlerce görmezden geliniyor. Milletimizin çektiği çileler küçümseiyor. Yönetenler milletimizi hakir görüyor. Milletin, fakir, fukaranın çift diplomalı evlatları işsiz. Ama yandaş vakıfların tornasından geçen, hamili kart sahipleri, devlet kadrolarına torpille doluyor. Paralel devlet yapılanmaları, devletin birliğini tehdit ediyor. Devletin tüm kaynak ve imkânları, küçük bir azınlık elinde talan ediliyor. Kirli eller beytülmale uzanıyor. Yargı ve Yasama çalıştırılmıyor. Devlette denge ve denetim kalmadı. Hesap sorulamıyor. Kurumlar birer birer çökertiliyor. Yönetimde keyfilik alıp başını gitti. Kimse yarınından emin değil. İşsizlik azdı. Milli paramızın şerefi, haysiyeti, itibarı gün görmüş kar gibi eriyor. Milli olması gereken dış politikamız şahsileşti. Liyakatsizlik ve ideolojik vesayet dış politikamızı esir aldı. Milli menfaatlerimiz yerine kişisel ikbali korumak öncelikli oldu. Yaşanan tüm bu gelişmeler Erdoğan Şahsım Hükümetinin "varlığının hikmetini" kaybettiğini, görevini yapacak takatinin de, arzusunun da kalmadığını gösteriyor. Bu durumda yapılması gereken belli. Emaneti biran evvel asıl sahibine vermek gerekiyor. Sandığın namusuna hanel getirmeden dürüst ve adil bir seçimle sözü aziz milletimize

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

bırakmak gerekiyor. Bu geciktikçe milletin derdi, çilesi, feryatları her geçen gün artacaktır. Milletimizin acıları büyüyecektir.

Akaryakıt İstasyonları İki Haneli Fiyat Panolarını Hazırlıyor

Önümüz kış, hele bu kifayetsiz yönetim altında kapkara bir kış. Erdoğan'ın ideolojik vesayeti altındaki ekonomi yönetimi bocalıyor. Dolar hızla 10 liraya koşuyor. Her gün iğneden ipliğe her şeye zam geliyor. Akaryakıt bayiiinde satılan kalorifer yakıtı son bir yılda yüzde 82 zam görmüş. Elektrikçe son bir yılda yüzde 29 zam gelmiş şu sıralarda yüzde 40 – 45 zam daha geleceği dillendiriliyor. Benzine ve mazota daha yeni 40 – 41 kuruş zam geldi ama bugün yarın eli kulağında akaryakıtta yeni zamlar yolda. Akaryakıt istasyonları iki haneli yakıt fiyatları için pano ve pompalarda değişikliğe başladı bile.

Bu Kuyruklar 2021 Türkiye'sinde

İnsan söylediği sözün esiridir. Onun için atalarımız büyük lokma ye, büyük söz söyleme demiş. Ama kibir hastalığına tutulan Erdoğan büyük laflar edip duruyor. En son ne demişti hatırlayalım: "Amerika'nın halini görüyorsunuz değil mi, İngiltere'nin halini görüyorsunuz değil mi? Benzin yok benzin. Aynı şekilde Almanya'da kuyruklar, Fransa'da kuyruklar, yiyeceklerini bulamıyorlar. Elhamdülillah Türkiye'de böyle bir sorun yok". Almanya'dan veya Fransa'dan da değil Erdoğan'ın yönettiği 2021 Türkiye'sinden. Geçtiğimiz Cuma akşamı araç sahipleri akaryakıt istasyonlarında çift sıra uzun kuyruklar oluşturdu. Boş bidon, boş damacana bulan istasyona koştu.

Yelizler, Mini Miniler...

Erdoğan'ın partisinde Yeliz ismiyle maruf bir milletvekili de benzin kuyruklarına utanmadan bereket yoğunluğu dedi. Bir diğer AK Partili vekil ise akaryakıt zamlarına "mini mini" zam deyiverdi. Aynı vekil devlet yurtlarında küçültülen yemek porsiyonları içinde peygamber efendimizde midenin üçte birini boş bırakın demişti diye buyurdu. Bunlar milletle alenen alay ediyor, milleti küçümsüyor. Ne diyelim, utancını kaybeden vicdanını da kaybeder. Bunlar fildişi kulelerinden, saraylarından milletin halini görmüyorlar. Tekrar söylüyorum, sesini duymuyorlar. Eh bir de ön teker nereye giderse arka tekerde oraya gider diye bir laf var. Erdoğan'da saraylarındaki şatafatı görmezden gelip "her türlü fedakarlığı yapıyoruz" demişti. Milletle açıktan alay etmişti. Saraydakiler bir eli yağda, bir eli balda yaşarken milyonlarca yurttaşımız yoksulluk, açlık ve sefaletle sınanıyor. Sarayın bütçesi her yıl şişiyor. Fedakarlığı millet yapıyor, cefayı millet çekiyor. Sefayı da Erdoğan ve saray sosyetesini sürüyor.

İşte biz bu nedenle Erdoğan Şahsım Hükümeti varlığının hikmetini kaybetmiştir diyoruz. Aç doyar, ağgözlü doymaz demişler. Saraydakilerin hali tam da bu.

TÜGVA Belgeleri: Gemi Batmaya, Belgeler Sızmaya Başladı

TÜGVA'daki rezaletler ortaya saçıldı, pis kokular arşa ulaştı. Erdoğan'ın gemisi su almaya başlayınca gemideki eski yolcular bilgileri, belgeleri birer birer dışarıya sızdırmaya başladı. Bundan sonra daha çok bilgi ve belgenin sızacağından eminim. Ama şuanda rezaletin iki boyutu var. İlki kamuya memur alımlarında TÜGVA eliyle gerçekleştirilen torpiller. Milletin, fakir fukara çift diplomalı evlatları memuriyet mülakatlarında elenirken bunlar kendi yandaşlarını devlet memuriyetine elleriyle yerleştirmişler. Milletin evlatlarının geleceği, memuriyeti çalınmış. Devletin askeriyesi, adliyesi, mülkiyesi TÜGVA mensuplarına peşkeş çekilmiş. Bu devlet içinde yeni bir paralel devlet oluşturmaktır. Önceki paralel devlet yapılanmasının müellifleriyle, hain darbecilerle uzun süre yol yürütenler, yağın yağmurlarda beraber islananlar "Allah bizi affetsin" dedikten sonra, kendi paralel devletlerini kurmaya soyunmuşlar.

Devletin Polisi Mahkeme Kararının Uygulanmasını Engelliyor

Patlayan skandalın ikinci boyutu ise devlete ait bina ve arsaların TÜGVA ve TÜGVA benzeri yapılara peşkeş çekilmesi. Şimdi ben buradan soruyorum Erdoğan Başbakan veya Cumhurbaşkanı olmasaydı kamuya ve belediyelere ait bu taşınmazlar haksız, hukuksuz bir biçimde Erdoğan ailesinin başında olduğu bir yapıya verilir miydi? İstanbul Büyükşehir Belediyesi bu hukuksuzluklara son vermek için tüm idari ve hukuki yolları takip ediyor. Ama TÜGVA bu taşınmazları boşalt diyen mahkeme kararlarına direniyor. Devletin polisi de mahkeme kararlarının icrasını engelliyor. Polis memurlarına mahkeme kararlarına karşı çıkma emrini kim veriyor? Devletin kurumlarını kanunlarını kim işletmiyor? Devletin memurları, kurumları üzerinde kim vesayet kuruyor? Elbette Erdoğan ve onun tek kişilik vesayet rejimi.

Zübüklüğün Kitabını Yazmış İçişleri Bakanı

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Hafta sonu Genel Başkanımız Erdoğan Şahsım Hükümeti tarafından hukuku ve yasaları çiğnemeye zorlanan devlet memurlarına hem sahip çıktı, hem de hukuksuz emirlere uyan, yasaların işlemlerini engelleyen memurları açıkça ikaz etti. Çünkü bu hükümeti de, bu hükümete güvenip kanunsuz iş yapanları da uyararak muhalefetin görevidir. Ama Genel Başkanımızın yaptığı Erdoğan ve sosyetesini çok rahatsız etti. En çok da bir zamanlar Gülen örgütüne övgüler düzen, sonra da etmedik hakaret bırakmadığı Erdoğan'a kapı kulu olan, siyasi hayatı dönmekle geçmiş, siyasi zübüklüğün kitabını yazmış İçişleri Bakanının. Bakan adeta isteri nöbeti geçirerek adap ve edebi bir yana bırakarak Sayın Genel Başkanımıza sarf ettiği hakaretimiz ifadeler içine girdikleri çukurun seviyesini göstermesi bakımından ibretlikti. Anlaşılan memurlara en çok kanunsuz emir veren de yine bu bakanmış.

Muhalefetteyken Mubah, Hükümetken Darbecilik

Bu arada Erdoğan da, ağzında bir vesayet türküsü, "AK Parti zihniyetinde böyle şeyler duydunuz mu?" diye, sormaz mı? Pes ki ne pes doğrusu. "Sen nasıl olurda bu ülkenin memurlarını tehdit edersin, böyle bir şeyi nasıl yaparsın? Bugüne kadar AK Parti zihniyetinden şu 19 – 20 yıl içerisinde böyle bir şey duydun mu?"

O halde, 20 yıl önce bunları kim söyledi:

"Devletin imkanları belli bir siyasi parti veyahutta siyasi maksatlı operasyonlar için kullanılıyor. Devletin bürokratlarına suç işlettiriliyor. Bütün bunlardan sorumlu olan hükümet üyeleri kendileriyle görüşen arkadaşlarımıza olaylara el koyacaklarını söylemelerine rağmen gözaltında bulunan vatandaşlarımıza kötü muamele günlerce sürmüştür. Buradan açıkça ilan ediyorum, bu işleri yapanlar yaptıkları hukuksuz ve ahlaksız her türlü faaliyetin altında ezileceklerdir."

Muhalefetteyken, memura yasaları hatırlatacağın o mubah olacak. Ama hükümette geçince memura yasaların hatırlatılması, "Vesayet, sivil itaatsizlik, darbecilik" olacak. Devletin kurumlarını, memurunu vesayet altına alacaksın. Devlette liyakati bitirip, devleti talan edeceksin. Sayın Genel Başkanımız çıkıp, "yok öyle yağma" deyince de, başlayacaksın vesayet, sivil itaatsizlik, darbe nakaratlarına. Erdoğan ve sosyetesinin anlamadığı bir şey var. Milletimiz kimin darbeci, kimin vesayetçi olduğunu, artık çok iyi gördü. Notunu da verdi. Sandıkta da tasdiknamelerini vermeyi sabırsızlıkla bekliyor.

128 Milyar Dolarda Kamu Zararı Var, Savcılardan Tık Yok

Dolar aldı başını gidiyor. Millî paramızın değeri, satın alma gücü, haysiyeti, şerefi güneş görmüş kar gibi eriyor. Erdoğan, 19 Haziran 2018'de, "24'ünde siz bu kardeşinize yetkiyi verin, faizle, şununla bununla nasıl uğraşılır görün" dediğinde, 100 lirayla 21 dolar alıyorduk. Millet inandı verdi Erdoğan'a yetkiyi, sonunda da gördü etkiyi... Bugün 100 lirayla, sadece 11 dolar alabiliyoruz. Türk Lirası dışarıdan veya içerden gelecek en ufak bir rüzgâr karşısında savunmasız. Neden? Çünkü kayınpeder, damat bir oldular. Millet'in 128 milyar dolarını, Merkez Bankasının arka kapısından buharlaştırdılar. Dünyanın en büyük finansal skandallarından birine imza attılar. Bu hafta İran Merkez Bankası Başkanı, 160 milyon dolar ve 20 milyon Avroyu, 2017 yılında, resmi olmayan yollardan piyasaya sürdü diye, İran'da 10 yıl hapis cezası aldı. Aynı cezayı 128 milyar dolara oranlayın, hani bizde buharlaşan, alınacak ceza 6 bin 994 yıl yapıyor. Millet'in 128 milyar doları, ortalama 6 lira 30 kuruşla – 6 lira 40 kuruştan satıldı, şeffaf müdahale veya ihale yöntemleri dışında satıldı. Bugün dolar 9 lira 28 kuruş. Ortada korkunç bir kamu zararı var. Ama savcılardan tek bir tık yok... Ne diyelim? Keser döner, sap döner, gün gelir hesap döner. Bu 128 milyar doların hesabı da bir gün gelir yargıda mutlaka sorulur.

Elin Himmetine Muhtaç

Güçlü döviz rezervleri, ekonomiyi sert dalgalara karşı koruyan, çok önemli bir dalga kırandır. Güçlü rezerv, ödemeler dengesinde güçlü kriz olasılığını azaltır. Döviz kurlarında veya piyasalardaki dalgalanmalara karşı, ekonomik ve finansal istikrarın korunmasına yardımcı olur. Ne yazık ki ülkemiz bugün bu yardım ve korunmadan mahrumdur. Çünkü maalesef elinde kendine ait rezervi kalmamıştır. Elin himmetine muhtaçtır. Oysa hepimiz biliyoruz ki elden gelenle öğün olmaz, o da arandığında bulunmaz.

İktidara Yürüyen Bir Parti Olarak Merkez Bankası'na Gittik

İktidara yürüyen bir parti olarak, Genel Başkanımızın başkanlığında, onun kararıyla geçtiğimiz Cuma, TCMB'ye bilgi almak, bankanın bağımsızlığı için, kaygılarımızı paylaşmak ve yanlış politikaların, milletimize çıkaracağı fatura konusunda uyarılarda bulunmak üzere, TCMB'ye bir ziyarette bulunduk. Bu ziyaretten sonra Merkez Bankası Başkanı çıktı, bizim döviz rezervlerinin nasıl hesaplanacağını konusunda bir konuşma yaptı. "SWAP'ları çıkıyorlar, kamu parasını çıkıyorlar, yani eksiye düşürmek için her şeyi çıkıyorlar. Dünyada böyle bir tanımlama yok" dedi. Madem dünyada böyle bir tanımlama yok, neden bu tabloyu Uluslararası Para Fonuna

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

raporluyorsunuz? Bu tablonun ismi ne? Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi Tablosu. Anlaşılan beyler rezerv tablosunun aslını IMF'ye gönderiyor. Çakmasını da milletimize pazarlıyor. Bu tablo niye hazırlanıyor? Yine bu da TCMB'nin kendi yayınında mevcut. Kendi yayınının ilgili sayfası bu. Şimdi oradan okuyalım. "Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin döviz likiditesini göstermesi amacıyla, kullanılabilir durumdaki brüt rezervleri ve yabancı para cinsinden kısa vadeli yükümlülükleri, tek bir tablo altında derlemek ve verilerin diğer ülke verileriyle karşılaştırılabilmesini sağlamaktır." Bunun yanı sıra Uluslararası Para Fonunun özel veri yayınlama standartları kapsamında yayınlanması gereken istatistiklerden biridir. Demek ki neymiş, sadece böyle brüt rezerve bakılmıyormuş. Karşılaştırma yaparken döviz yükümlülükleri de dikkate alınıyormuş. Uluslararası karşılaştırmalar böyle yapılmıyormuş.

Başkan Ya İşi Bilmiyor Ya Da Yaranmak İçin İnkâr Ediyor

Şimdi buna göre, 8 Ekim 2021 tarihli tablo şunu söylüyor. Merkez Bankasının kasasında brüt rezerv 124 milyar dolar. Ama altında hemen vadesi bir yıl içinde dolacak, kasadan bir yıl içinde çıkacak, 146 milyar döviz borcu var. Yani kasadaki döviz, borca yetmiyor. Merkez Bankası kasasında 22 milyar dolar açık var. Sadece Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası değil, tüm ülke merkez bankaları bu tabloyu hazırlayıp, Uluslararası Para Fonuna gönderiyor. Şimdi Başkan dünyada böyle bir tanımlama yok diyor. Böyle bir hesap yok diyorsa, ya gerçekten bu işi bilmeyordur, ya da kendisini oraya getirenlere yaranmak için başında bulunduğu kurumun hazırladığı tabloyu, inkâr ediyordur.

Karşılaştırma Brüt Rezervin Seviyesi Üzerinden Yapılmaz

Kaldı ki küresel karşılaştırmalar hiçbir zaman tek başına brüt rezerve bakılarak yapılmaz. Ya ülkenin kısa vadeli borcuyla, ya milli geliriyle, ya ithalatıyla, ya da geniş para arzıyla rezervler mukayese edilir. Uluslararası Para Fonunun 2021 tahminlerine göre, Türkiye'nin brüt döviz rezervi, sadece 5 aylık ithalatını yetmektedir. Bu oranla ülkemiz G-20'nin gelişen ekonomileri içinde, en düşük rezerve sahip ülkedir. Yine eldeki brüt rezervle, vadesine bir yıl ve daha az kalmış dış borcumuzun, sadece yüzde 52'sini karşılayabiliyoruz. Bununla da G-20'nin gelişen ekonomileri içinde, en düşük rezerv yeterliliği bizde. Yine rezervler milli gelirle mukayese edildiğinde, Arjantin ile beraber en düşük rezerv bizde. İşte bunların hepsi genel kabul görmüş, uluslararası karşılaştırmalar. Hepsinde de dipteyiz. Bugün büyük ölçüde bu nedenle, Türkiye'nin kredi temerrüt risk primi rakiplerine fark atıyor. Bunun için Almanya'da 10 yıllık tahvil faizi eksi iken, Türkiye'de faiz yüzde 20'ye dayandı. Bunun vebali kimin? Elbette varlığının hikmetini yitiren, Erdoğan Şahsım Hükümetinin...

Bütçeyi Komisyonunda Revize Edin

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi, dün akşam TBMM'ne sunuldu. Bu bütçe Erdoğan'ın, 2023 için millete verdiği sözleri tutmadığını, millete verdiği sözlerin altında ezildiğini ikrar eden programın bütçesi. Şimdi bu bütçenin kur tahminleri de, bütçe görüşmeleri başlamadan çöktü. 2021 için ortalama dolar kuru tahmini 8 lira 30 kuruş. 2022 yani gelecek yıl için bu bütçenin uygulanacağı yıl içinse ortalama dolar kur tahmini 9 lira 27 kuruş. Ancak dolar kuru şu anda 9 lira 30 kuruşa dayandı. Tahminleri, varsayımları daha şimdiden tutmayan bu bütçenin de, aslında değerlendirilecek bir yanı kalmadı. Hep söylüyorum, bari alın bu bütçeyi Plan Bütçe Komisyonunda bir revize edin hiç olmazsa gerçekçi olsun.

Almanlar, Hazreti İsa Gelse Yetkileri Tek Kişiye Vermez

Güç yozlaştırır. Mutlak güç mutlaka yozlaştırır. Bunu geçtiğimiz hafta bir kez daha gördük. Artık emekli olma noktasına gelen Alman Başbakanı Merkel, geçen hafta Türkiye'yi ziyaret etti. Bu ziyaret esnasında Erdoğan; "Almanya'da koalisyon hükümetleri olmasaydı, ilişkilerimiz çok daha farklı bir yere ulaşabilirdi. Biz başkanlık sistemine geçerek, bu başarısız koalisyonlardan kurtulduk" dedi. Alman Başbakanı'nın cevabı ise, "Alman hükümetlerinin özelliği budur. Biz Başkanlık sistemi istemiyoruz" oldu. Nazi felaketini, Nazi rejimini yaşamış bir ülkeye, herhalde verilebilecek en son tavsiye, tüm gücü elinde toplayan, yasama ve yargı tarafından dengelenmeyen, ucube tek kişilik vesayet rejimi tavsiyesidir, bu rejime geçme tavsiyesidir. Almanya'nın 2. Dünya savaşı sonrası ilk başbakanı, Konrad Adenauer'a atfedilen meşhur sözdür. "Bir daha İsa bile gelse, tüm yetkiyi bir kişi ve yanındakilere verecek kadar, aptal olmayacaktık." Alman halkı, yetkileri tek bir kişinin eline emanet etmenin, korkunç sonuçlarını en acı şekilde tecrübe etmiştir. Milletimiz de üç yılın sonunda tek kişilik ucube vesayet rejiminin, acı, gözyaşı, sefalet ve fukaralık getirdiğini yaşayarak görmüştür. Şimdi ilk seçimde, bu ucube rejimden kurtulmaya sıra gelmiştir. Milletimizin geleceğine pranga vurmamak isteyen bu ucube rejimi, sandıkta kaldırıp atacaktır. Bundan en ufak şüphemiz yoktur.

Erdoğan'ın İkbali Milli Menfaatlerin Önüne Kondu

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Dış politika al-vere dayalı bir ticaret değildir. Dış politika, uzun vadeli planlamaları, gerçekçi stratejileri ve bu çerçevede iyi düşünülmüş taktiksel adımların liyakatli kadrolar eliyle, zamanlıca atılmasını gerektirir. Ama maalesef bizim ülkemizde dış politika böyle yürümüyor. Dış İşleri Bakanlığı, bir liyakat kurumu olmaktan çıkarıldı. AK Partinin arpalığına çevrildi. Rüşvetten aklanmamış Bakanlar, büyükelçi yapıldı. “Dostum Trump”, “Dostum Putin”, “Dostum Biden”, diyerek işler yürür sanıldı. Ama dış politikada ülkelerin dostları yoktur. Ülkelerin karşılıklı menfaatleri vardır. Milli olması gereken dış politikamız, ne yazık ki Erdoğan tarafından şahsileştirildi. Milli menfaatlerimizin önüne, Erdoğan’ın siyasi ikbali konuldu. Bir de bunun üzerine, Erdoğan’ın ideolojik vesayet yükü binince, terazi bu sikleti artık kaldırmıyor. Bölgemizde hızla yalnızlaştık. Şimdi Libya’dan Doğu Akdeniz’e, Suriye’den Afganistan’a işler istendiği şekilde gitmiyor.

Suriye’de İşler Aleyhimize Geliyor

Özellikle Suriye’de büyük bir bataklığa saplandık. 5 milyon Suriyeliye ülkemizde, milyonlarcasına da Suriye’de bakıyoruz. Milyarlarca dolar yok yere harcandı. Oluşan sosyal ve demografik yük de cabası. Suriye’de sahada da işler aleyhimize geliyor. İdlib başta olmak üzere Suriye’de, askerlerimize yönelik saldırılar artıyor. Fırat’ın batısında Rusya, Fırat’ın doğusunda ise ABD var. Sahada sıkışıkça milletin kesesinden, emperyal güçlerin gönlü hoş tutulmaya çalışılıyor. Rusya’nın gönlünü almak için, ikinci S-400 paketi ileri sürülüyor. ABD’nin gönlünü almak için F-16 kartı açılıyor.

Bu Meseleleri Çözmek De Bize Düşecek

Erdoğan Afrika’ya giderken, F-16 meselesinin F-35’lerle alakalı olduğunu söyledi. ABD’ye F-35 almak için ödediğimiz 1 milyar 400 milyon dolar için, ABD güya böyle bir geri ödeme yöntemi önermiş. “Son teknoloji 5. Nesil F-35’ler yerine, 1980’lerin teknolojisi 4. Nesil F-16 ile idare ediverin” denmiş. Yani tam da Dimyat’a pirince giderken, eldeki bulgurdan olmak budur işte. Yunanistan’da bu stratejik zafiyetimizi kullanmaya uğraşiyor. Hava kuvvetlerini hızla modernize ediyor. F-35 almak için pazarlıklara başlıyor. Bu hükümetin ne Suriye’deki kördüğümü, ne de bölgemizdeki sıkıntıları çözebilecek, takati de, kapasitesi de kalmadı. anlaşılan bu meseleleri çözmek de, yine bize düşecek.

Sorun Çok Ama Çözumsuz Değil

Aziz milletimiz, Türkiye’nin sorunları çoktur. Ama hiçbir zaman çözumsuz değildir. Bugün çözümünde olmazsa olmaz ilk adımı, artık varlığının hikmetini kaybetmiş, milletin ufkunu karartan Erdoğan Şahsım Hükümetini, biran evvel sandıkta göndermektir. CHP iktidara hazırdır. Yeni Kurumlarla, Yeni Kurullarla, Yeni Kadrolarla ülkemizi ayağa kaldırmaya hazırdır.

Üç Yeni Ve Dört Ayaklı Strateji

Üç yeniyle dört ayaklı bir strateji izleyeceğiz.

Stratejimizin ilk ayağında, adaleti, demokrasiyi ve kuvvetler ayrılığını ayağa kaldırmak var. Tarafsız Cumhurbaşkanı ve “Yepyeni ve Güçlendirilmiş Bir Parlamenter Sistem”, yapacağımız tüm diğer işlerde güçlü bir zemin oluşturacaktır.

Stratejimizin ikinci ayağında, üretimin önünü açmak var. Ekonomiyi borçla şişirme modeli artık iflas etmiştir. Üretmek, verimliliği artırarak üreteceğiz, ekonomiyi büyüteceğiz. Salgın döneminde ülkeler çok önemli dersler edindi. Bu dersler ışığında devletin, sağlık, eğitim, gıda güvenliği gibi kritik alanlarda, akılcı müdahalesini sağlayacağız. Dijital ve Yeşil Ekonominin sunduğu fırsatları değerlendireceğiz. Refah Devleti 3.0’a geçeceğiz.

Programımızın üçüncü ayağında, üretilen refahın, adil şekilde paylaşımı var. Çokça üreteceğiz, hakça paylaşacağız. Refahı topluma yaymadığımızda, toplum kesimlerini dışladığımızda, birilerini arkada bıraktığımızda, büyüme maalesef sürmüyor. Bu bütün dünya böyle. Tüm dünya bunu anladı. Bizim burada yararlanacağımız en önemli yeni kurum, Aile Destekleri Sigortası olacak.

Ve stratejimizin dördüncü ayağında, çevresel, ekonomik ve mali sürdürülebilirlik var. Bu sene yaşadığımız yangın ve sellerde gördük; tüm yapılacak işlerde, çevrenin sürdürülebilirliğini planlamak, önceliğimiz olmak zorunda. Biz, Yeşil Mutabakata uyum sağlayacağız. Borcun kontrolsüz bir şekilde artışına müsaade etmeyeceğiz. Enflasyona neden olmadan, istikrar içinde hızla büyüyeceğiz.

Biz hazırız. Milletimiz hazır. Cumhuriyetin İkinci Yüzylında, CHP ülkemizi yepyeni bir ufka taşımaya hazır. Milletimiz herkesin ne yaptığını gördü. Notunu verdi. Şimdi de kararını tebliğ etmek için, sandığı dört gözle bekliyor. Sandık geldiğinde de, Erdoğan Şahsım Hükümetine tasdiknamesini verecek. Alayını evine gönderecek.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU
MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI